ſimpliciter omnes teneri. Sed quia preceptum
eſt affirmatiuū: obligat ſemper: ſed nō ad ſemp:
immo pro loco ꝛ tempe ꝛ alijs circūſtantijs debi
tis. Et hoc cū ſperat̄ p hoc ſequi emēdatio pec
cantis: cum iſte ſit finis huius precepti. Ipe etiā
ordo datus ſeu ꝓceſſus in ea ſm̄ euangeliū eſt
in precepto. cum ſcꝫ per illum modū ſperat̄ cor
rectio. Qui aūt ſunt in magiſtratu reſpectu ſub
ditorum: diligētius ſe habere debēt ratione cu
re. Et vltra fraternā correctōnē tenētur ad aliā
que eſt act⁹ iuſticie. correctionē ſcꝫ paternā ſeu
iudiciariā in puniendo ſcꝫ crimina cōmiſſa ſm̄
formā iuris. Et quia huius finis eſt principali-
ter bonū reipublice. quod cōſeruatur ꝛ promo
uetur ex punitōe criminū. Ideo etiā ſi ex huiuſ
modi correctione que fit multipliciter ſm̄ exceſ
ſus varietatē verbis duris ꝛ factis: vt pena pe-
cuniaria vel perſonali vl̄ exilio ꝛ huiuſmodi: nō
ſperetur emēdatio eius: ſed ſcandalū ꝛ deſpera
tio: nō tn̄ ꝓpter hoc debet pretermitti. vt. xxiij. q.
iiij. Quo. ꝛ di. lxxxvi. Inferior. Et diſ. xlv. Sed
illud. Et. xxij. q. iiij. Eſt iniuſta. De hac nō habēt
ſe intromittere niſi preſidētes ꝛ erga ſibi ſubdi
tos. Unde b. Aug. dicit. Et qui emēdat verbere
in quem poteſtas datur: ꝛ cohercet aliqua diſci
plina: minimā preſtat. Multa enim bona etiam
inuitis preſtāda ſunt. diſ. xlv. Si ergo. non dat̄
poteſtas ſuper delinquentem: nō debet punire.
Tertia queſtio vtrum admittant̄ omēs vt crimi
noſi ꝛ infames ad denuntiationē. Et reſpondet̄
ꝙ ſic. Si bono zelo denūtient. Sed criminoſi
qui ſcꝫ perſeuerāt in malis: eo ipo ꝙ tales non
videtur bono zelo moueri cum ſe nō corrigāt.
Ad euāgelicā denuntiationē omēs poſſunt ad-
mitti: cum nō intēdatur niſi emendatio fratris:
nō punitio: niſi preſumat̄ ꝙ hoc non intēditur:
ſed diffamatio aut vindicatio. Ad denuntiatio-
nem iudicialē: vbi etiā intēditur punitio: ſeruā-
dū eſt ꝙ habetur extra de accu. Qualiter et qñ.
ꝛ. c. inquiſitionis.

¶ Titulus duodecimus de dono' cōſilij.
Cōſiliū bonū exigit rectitudinē ſui: celſitudinē
principij ꝛ aptitudinē exilij. ¶ Ca. i.

CIrca donum
conſilij tria poſſumus conſide
rare ſcꝫ rectitudinē cōſilij: cel
ſitudinē principij: aptitudineꝫ
auxilij. Et quātum ad primū ſci
endū. ꝙ tūc recte cōſiliatur quis: cū facit tria q̄
tāgit phūs. iij. Ethicor. Primo ſi debitū finem
ſibi preſtituat: Secūdo ſi media accōmoda ad
finem inueniat. Tertio ſi tēpus cōueniens conſi
lio aſſumat. ¶ Primo igitur ad hoc ꝙ aliquis
recte conſilietur: oportet ꝙ ſibi finē debituꝫ pre
ſtituat. De principio enim nō eſt cōſiliū: quia cō
ſilium eſt inquiſitio rationis de aliquo operabi
li a nobis. Sed principia in omni ſciētia oportꝫ
ſupponere tanq̄ certa. In omni igit̄ inquiſitiōe
principiū ſub queſtione vel ſub inquiſitione ra
tionis nō cadit: ſimiliter conſiliū non eſt de fine.
Cuius ratio eſt: quia illud de quo eſt conſiliū: ē
dubium vel incertum qualia ſunt futura cōtin
gētia qđ patet quia in talibus ratio nō ꝓfert iu
dicium an eligēda ſint vel vitanda abſq; inqui
ſitione rationis. Sed finis ꝛ id quod habet̄ vt
finis: eſt iam determinatū ꝛ certum vt in quali-
bet ſciētia principiū illius ſciētie. ¶ Secūdo qs
recte cōſiliatur ſi media accōmoda vel cōueniē
tia ad finem inueniat. Q; enim de aliquibus nō
ſit conſiliū: ꝓcedit ex eo: vel quia ſunt determīa
ta vel quia ſunt minima. Sed que ſūt determi-
nata. i. que habēt determinatas vias ꝓcedendi
ad determinatos fines: nō oportet ibi conſiliari
ſicut ſcriptor nō cōſiliatur quō debeat lr̄as tra
here: quia hoc eſt iam determinatū parte ꝛ non
dubiū. Si aūt ſunt minima vel inutilia que pa
rum adiuuāt vel impediūt ad conſequendū fi
nem: quia nō multum refert vtrū ſic vel ſic fiāt
quod aūt parum eſt ratio accipit vt nihil. vnde
de hi⁹ nō eſt conſiliū: ſed de eo quod eſt conueni
entius: vtilius: ꝛ facilius: ad conſequendū finē.
quale conſilium eſt quod datur de paupertate.
Math. xix. Si vis ꝑfectus eſſe: vade ꝛ vende
omnia que habes ꝛ da paupibus: quod vtiq; cō
ſiliū eſt nō preceptū. Et de virginitate vel vidui
tate. i. Cor. vij. De virginibus aūt preceptū domi
ni nō habeo: conſiliū aūt do: quod eſt de melio-
ri. Et merito: quia vt dicit̄ Eccl. xxvi. Nō eſt di-
gna pōderatio anime cōtinentis. b. Ambro. Uir
ginitas ſuaderi poteſt: impari nō poteſt. Res eſt
magis voti q̄ precepti. xxxij. q. i. Integritas. De
obediētia ait Stephanus papa cuidā vxoricide
Placeat tibi conſiliū noſtrū quod tibi melius ꝛ
vtilius videri poteſt. Relinque hoc malignū ſe
culū. Ingredere monaſteriū humiliare ſub ma
nu abbatis: cūcta facito ſimplici animo que tibi
fuerint imperata. xxxiij. q. ij. admonere. ¶ Ter
tio ad hoc ꝙ aliquis recte conſilietur: oportꝫ ꝙ
aſſumat tēpus cōueniēs: ne ſit nimis moroſus
ꝛ tardus: vt tranſeat debituꝫ tēpus. Nec etiam
nimis velox. vnde Calixtus papa. Nos eni tem
pore indigemus vt aliquid maturius agamus.
Non precipitemus conſilia ꝛ opera noſtra: neq;
ordinē eorꝫ corrūpamus di. l. ponderet. Ad hec
tria que faciūt conſiliū rectum operatur quedaꝫ
virtus moralis pars prudētie que dicit̄ eubylia
que eſt recte conſiliatiua vt dicit phūs. vi. ethi.
vbi auteꝫ deficit aliquod hor: vt ꝙ ſibi ꝑſtituat
malum finem: puta intendēs eam exequi volū
tatem vel vtilitatem: nō honorem dei ſalutē ſui
vel ꝓximi: vel ꝛ ſi bonū finem eligit: tamē vias
quibus ad illud conſequendū perueniat: ꝛ me
dia indebita accipiat: puta vt vincat iuſtā cauſa:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mendacio vtitur: vt vincat inimicũ iniuſtũ ꝑdi
tionem facit: vel aliud indecẽs vel tempus de/
bitum nõ aſſumit: vel modum: quia nõ firmus
ꝑmanet: nõ eſt bonũ ⁊ rectum cõſiliũ. Propter
hoc ſequitur ꝙ peccatoꝛ ſcꝫ in moꝛtali perma/
nens: nõ eſt bene cõſiliatiuus: quia nõ obſeruat
debitas circũſtantias: vel debitũ finẽ nõ attẽdit
cum peccat. Et per oppoſitũ virtuoſus quilibet
⁊ bene conſiliatiuus: ⁊ ſi ſit idiota in his ſcꝫ que
pertinẽt ad bonuꝫ virtutis: licet in alijs vt in ne
gociatõibus vel rebus bellicis: vel huiuſmodi
nõ ſit bene conſiliatiuus. Hec ſm b. Tho. in. iij.
di. xxxv. ar. iiij. exceptis auctoꝛitatibus decreto
rum. ¶. §. I.

Quantum ad ſecũduꝫ

ſcꝫ de certitudine vel celſitudine iudicij: que ha
betur. Per donũ conſilij. Sciendũ ꝙ ꝓpriũ eſt
creature rationalis: vt per inquiſitionẽ ratiõis
moueatur ad aliquid agendũ. Que quidẽ inqſi
tio rõis conſiliũ dr̃. Sed quia ratio hũana non
poteſt cõpꝛehẽdere ſingularia ⁊ cõtingẽtia que
poſſunt occurrere: ⁊ etiam deficere ne ad finem
intentũ perducat ea de quibus cõſiliatur. Ideo
certitudinẽ conſilij attingere non eſt hũanũ ſed
diuinũ: cuius eſt ꝑ certitudinẽ cõtingentiũ euẽ/
tus preuidere. Et ideo opoꝛtet ꝙ ad hãc certitu
dinẽ habendã: mẽs humana inſtinctu ſpũſſãcti
eleuetur ſupꝛa humanũ modũ ad quaꝫ certitu
dinem nõ poteſt ratione dictaminis eleuari. Et
ideo indiget homo inquiſitione conſilij dirigi ⁊
leuari a deo qui omnia compꝛehẽdit. Et hoc fit
per donũ conſilij. Quod ſic diffinit ſm b. Tho.
in. iij. di. xxxiiij. ar. ij. Donũ cõſilij eſt quo homo
accipit hoc quod agendũ eſt: quaſi per certitudi
nem a ſpirituſancto edoct⁹: ſupꝛa humanũ mo/
dum. Uel aliter. Donũ conſilij eſt. quo homo di
rigitur in agendis ⁊ cauẽdis: nõ per inquiſitio
nem rationis ſed quaſi conſilio accepto a ſpiri
tuſancto. Nam ſcire pro certo omnia agibilia:
⁊ cauere omnia impediẽtia a conſecutione vite
eterne nõ eſt ex dictamine rationis: ſed ex virtu
te ſpũſſancti quo filij dei aguntur. Ro. viij. Uel
aliter conſiliũ quod eſt donũ: eſt quo ſpũſſanct⁹
dirigit nos in omnibus que oꝛdinãtur in fineꝫ
vite eterne ſiue ſint de neceſſitate ſalutis ſiue nõ
hec b. Tho. 2ª 2ᵉ. q. lij. ar. iij. Qꝫ aũt mẽs huma/
na per donũ conſilij inſtruat̃: ⁊ perficiat̃ in agen
dis: oſtenditur tripliciter. Pꝛimo ex interpꝛeta
tione. Secũdo ex ſimilitudine. Tertio ex ratõe.
Ex interpꝛetatione patet. Nam conſiliũ dicitur
quaſi conſidiũ: eo ꝙ multi conſidẽt ad confere
dum ſimul: quos opoꝛtet cõſiderare plures cõ
ditiones ſeu circũſtantias: quas dũ vnus in cõ
ſiderando deficit alius melius percipit. vt dicit
b. Tho. pª 2ᵉ. q. xiiij. arti. ij. Sic a ſimili: quia hu
mana ratio nõ poteſt habere aliquã certitudinẽ
de euẽtibus contingentiũ ad preuidendũ de eis

Per donũ cõſilij ſpũſſancti rationem humanã
inſtruit de agẽdis ſupꝛa humanũ modũ. Unde
Urbanus papa. Cum ſpirituſſanctus infundit̃
coꝛ fidele per prudẽtiam ⁊ conſtantiã dilatatur:
de conſe. di. iiij. omnes. Ad prudẽtiam aũt perti
net conſiliũ. Secũdo hoc pꝛobatur ſimilitudi/
ne. videmus enim in reb⁹ humanis: ꝙ illi qui
nõ ſufficiũt ſibiipſis in inquiſitione conſilij: a ſa
pientioꝛibus conſilia exquirũt ſm documentũ
illud Thob. iiij. Conſiliũ ſemꝑ a ſapiente inqui
re. Et di. xxij. De quibus dicitur. Facilius inue
nitur quod a pluribus ſenioꝛibus querit̃. Sic
ad ꝓpoſitum: quia ratio humana nõ poteſt cõ
pꝛehendere ſingularia ⁊ cõtingẽtia: que poſſũt
occurrere: ideo magis indiget hõ inquiſitione
conſilij. q. conſilio accepto a deo: qui omnia con
pꝛehẽdit ſm b. Tho. 2ª 2ᵉ. q. lij. ar. ij. ¶ Tertio hꝫ
declarat ex ratõe. Nã ratio humãa pficitur ꝑ hꝫ
ꝙ mouetur a ſuperioꝛi pꝛincipio motiuo: ſic coꝛ
pus quod mouetur a ſpũ. Manifeſtũ eſt autem
ꝙ rectitudo rationis humane cõparatur ad ra
tionem diuinã: ſicut pꝛincipiũ motiuũ inferius
ad ſuperius. Ratio enim eterna eſt ſupꝛema re
gula omnis humane rectitudinis: ⁊ ideo regula
humana maxime perficitur ⁊ adiuuatur: ſm ꝙ
mouetur ⁊ regulatur a ſpũſancto ꝑ donũ conſi
lij: circa ea que ſunt agenda ꝓpter finẽ b. Tho.
2ª 2ᵉ. q. lij. arti. ij. Et phũs dicit in. c. de bona foꝛ
tuna ꝙ his qui mouẽtur per inſtinctũ diuinuꝫ
nõ expedit conſiliari ſm rationeꝫ humanã: ſed
ſequantur inſtinctum diuinũ quia mouẽtur a
melioꝛi pꝛincipio. Ad quod optime facit quod
habetur. xix. q. ij. Due ſunt leges publica ſcꝫ hu
mana ſcripta ⁊ priuata ſcꝫ ſpũſſancti. Et qui hac
ſecunda dicũtur nõ ſubijciuntur perſone ibi vi
de bene. ¶. §. II.

Quantum ad tertium

ſcꝫ aptitudinem conſilij nota ꝙ quinta beatitu
do que eſt. Beati miſericoꝛdes: adaptat̃ huic do
no ſicut dirigenti. Quãuis enim per conſilium
in omnibus virtutũ actibus dirigamur: ſpecia
liter tamẽ in operibus miſericoꝛdie. Nam cum
conſiliũ ſit de his que ſunt ad finẽ vtilia: ſequit̃
de his que ſunt maxime vtilia ad finẽ. maxime
conſiliuꝫ erit vtile ⁊ neceſſariũ. Sed miſericoꝛ
dia maxime eſt vtilis ad finẽ: ſm illud. i. ad Thi.
iiij. Pietas ad omnia vtilis eſt: que exhibet̃ per
ſeptẽ opera miſericoꝛdie coꝛpoꝛalis: ⁊ multo ma
gis per opera miſericoꝛdie ſpũalis: vt docere: ꝑ
dicare: r̃gere: ⁊ hi⁹. b. Tho. 2ª 2ᵉ. q. lij. ar. iiij. Idẽ
oſtendit Aug. in ſermone dñi in mõte. dicẽs. Cõ
ſilium cõuenit miſericoꝛdibus: quia vnicuꝫ re
mediũ eſt de tantis malis exui ⁊ liberari: dimit
tere alijs ⁊ dare. Ad idem glo. ſuper illud. Bea
ti miſericoꝛdes. Miſericoꝛdia ait eget ſpũ con/
ſilij: ſine quo nemo circũſcripte miſeretur. Inſi/
ciẽ eſt ſui miſereri: finis eſt ꝑ alio moꝛi. Dañ. iiij.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Placet tibi rex cõſiliū meū: peccata tua elemo
ſynis redime. d̄ pe. di. i. Quãobrem. Quãdo au
tem elemoſyna cadat ſub precepto ⁊ quãdo ſub
conſilio: habes plene declaratū in ſecũda parte
ti. i. c. xxiiij. de inhumanitate.

¶ De conſilijs euangelicis. Et primo de cõſilio
obedientie. ¶ Capi. ij.

q OElia optimuꝫ bo
minis eſt: vt mẽte deo adhereat ⁊ re
bus diuinis. Impoſſibile eſt aũt ꝙ
homo intenſe circa diuerſa occupet̃: ad hoc ꝙ li
berius mẽs hominis ferat̃ in deū. ingt b. Tho:
in. iij. cõtra gentiles: dant̃ indiuidua lege: ꝯſilia
quibus homĩes ab occupationibꝰ vite p̃ſentis
retrahant̃: ꝙ̃tum poſſibile eſt vitã agẽti terrenã
Nõ eſt aũt hoc ita homini neceſſariū ad iuſticiã
vt ſine eo iuſticia eſſe nõ poſſit in ipo. Nõ enim
virtus ⁊ iuſticia tollitur: ſi homo ſc̃m ordinẽ ra-
tionis: corporalibus ⁊ terrenis rebꝰ vtatur. Et
ideo huius diuine legis admontiones: dicũtur
conſilia nõ precepta: inꝙ̃tum ſuadetur homini
vt ꝓpter meliora minus bona p̃termittat. ¶ Oc
cupatur autẽ humana ſolicitudo ſc̃m cõmunem
modum humane vite erga tria. Primo quideꝫ
circa ꝓpriam pſonam quid agat aut vbi cõuer
ſetur. Secũdo circa perſonas ſibi cõiunctas: p̃
cipue vxorẽ ⁊ filios. Tertio circa res exteriores
ꝓcurandas: quibus homo indiget ad ſuſtẽtatio
nem vite ad amputandã igit̃ ſolicitudinẽ circa
res exteriores datur in lege diuina conſiliū pau
pertatis: vt ſcꝫ res huius mũdi abijciat: quibus
animus eius per ſolicitudinẽ aliquã implicari
poſſet. Hinc ẽ ꝙ dñs dicit. Mah̄r. xix. Si vis ꝑ
fectus eſſe: vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da
pauperibus: ⁊ ſequere me. Ad amputandã aũt
ſolicitudinẽ vxoris ⁊ filioꝝ: datur homini conſi
lium de virginitate vel caſtitate ſeruãda. Hinc
eſt quod dr̄. i. Cor. vij. De virginibus autẽ prece
ptum dñi nõ habeo: conſiliū aũt do. Et huiꝰ con
ſilij rationẽ aſſignãs ſubdit. Qui ſine vxore eſt
ſolicitus eſt: que ſunt mundi cogitat quõ pla-
ceat deo. Qui aũt cū vxore eſt ſolicitus eſt: que
ſunt mundi cogitat quomodo placeat vxori
⁊ diuiſus eſt. Ad amputandam aũt ſolicitudinẽ
hominis circa ſeipm̄: datur conſiliū obedientie
per quam homo diſpoſitionẽ ſuoꝝ actuū ſupe-
riori cõmittit ꝓpter quod dicitur Hebre. vlti.
Obedite p̃poſitis veſtris et ſubiacite eis: ipſi enĩ
peruigilant quaſi rationẽ reddituri pro aĩabus
noſtris. Cꝫ ſũma hominis perfectio in hoc con-
ſiſtat ꝙ mens hominis deo vacet. Ad hanc aũt
mẽtis vacationeꝫ predicta tria maxime vidẽtur
diſponere: cõueniẽter ad perfectionis ſtatū ipſa
pertinere vidẽtur: non quaſi ipſe ſint perfectio-
nes: ſed quia ſunt diſpoſitiões quedã ad perfe
ctioneꝫ: que in hoc cõſiſtit: ꝙ mẽs hominis deo
vacet. Et hoc expreſſe oſtendunt verba domini
paupertatẽ ſuadentis. Si vis perfectus eſſe ⁊c̃.
ſubdens. Sequere me: quaſi in ſua ſequela ꝑfe
ctionis conſtituẽs vitã. Poſſunt etiã p̃dicta tria
dici perfectionis ſigna ⁊ effectus. Cū enĩ mens
amore ⁊ deſiderio alicuiꝰ rei vehemẽter afficit̃
conſequens eſt vt alia poſtponit. Ex hoc ergo ꝙ
mens hominis feruẽter amore ⁊ deſiderio ĩ di
uina fertur: in quo perfectionẽ conſtare mani-
feſtū eſt: ſequit̃ ꝙ omnia que poſſunt ipm̄ retar
dare: quo minus feratur in deū abijciat: nõ ſo-
lum caram vxorẽ ⁊ ꝓlis affectū ac rex exterioꝝ
ſed etiam ſui ipſius. Et hoc ſignificãt verba ſcri
pture. Dicitur enim Cant. viij. Si dederit homo
omnẽ ſubſtantiã ꝓ dilectione: quaſi nihil deſpi-
cit eam. Et Math. xiij. Simile eſt regnū celoꝝ
homini negociatori querẽti bonas margaritas
inuẽta aũt vna ⁊c̃. Et phi. iij. Que mihi aliquan
do fuerũt lucra: arbitratꝰ ſū vt ſtercora: vt xpi
lucrifaciã. ¶ Adde quia ſignū maxime et perfe-
cte amicicie vnius ad alterū eſt: cū ſe ⁊ ſuo ami
co dat. Sic cum per pauptatem offerat quis bo
na exteriora deo: per caſtitatem corpus: q2 ma-
ximas delectationes eius ſcꝫ venereas ſibi au-
fert: ⁊ voluntatem propriam quo nil maius: dat
prelato cuius volũtati ſe ſubijcit loco dei: ⁊ ideo
per iſta ſignificatur pfecta amicicia eius ad deū
Quia igitur p̃dicta tria: diſpoſitiones effectus ⁊
ſigna ſunt ad perfectiomem conueniẽter ꝗ pre-
dicta deuouent deo: dicũtur eſſe in ſtatu pfectio
nis: perfectio aũt ad quam p̃dicta diſponunt: in
vacatione mentis ad deum conſiſtit. Unde p̃di
ctoꝝ pfeſſores religioſi dicũtur: quaſi ſe ⁊ ſua ꝑ
modum ſacrificij deo dedicãtes. Religio enim
in cultu diuino cõſiſtit: vt in oblationibus ⁊ ſa-
crificijs: ⁊ hiꝰ. Hec b. Tho. in. iij. cõtra gẽtiles. c.
cxxv. Et. xiiij. q. i. dicitur. Ubi cõſiliū datur offe
rentis eſt arbitrium: vbi vero preceptum neceſ
ſitas ſeruientis. ¶ §. I.

De obediẽtie voto et

alijs votis. Sciendū ꝙ ſtultum viſum eſt aliqui
bus obligare ſe voto ad obediendūꝫ alicui aut
quodcūꝗ ſeruandū: inducẽtibus hanc rationẽ
Unūquodꝗ bonū quãto liberius agitur: tanto
virtuoſius eſſe videtur. Quãto enim ex maiori
neceſſitate quis ad aliquid obſeruandū aſtrin-
gitur: tãto minus libere id agere videtur. Uide
tur igitur derogari laudabilitati virtuoſorum
actuūꝫ ꝓ hoc ꝙ ex neceſſitate obediẽtie vel vo
ti fit ¶ Sed hoc reprobat b. Tho. iij. cõtra gen
tiles. c. cxxxiij. tripliciter. Primo dicit. ꝙ ꝗ hoc
dicũt vidẽtur ignorare diuerſitatẽ neceſſitatuꝫ
Eſt enim triplex neceſſitas. Quedã ex coactiõe.
quedã ex interiori inclinatione. quedam ex fine
Et prima quidẽ neceſſitas laudẽ virtuoſoruꝫ
actuū diminuit: q2 ꝯtrariat̃ volũtario. Coactū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

eſt enim quod eſt volũtati contrariũ. Secunda
neceſſitas que ſcʒ eſt ex interiori inclinatiõe p/
cedens: laudẽ virtuoſi actus nõ minuit: ſed au
get: facit enim volũtatẽ magꝰ intendere in actũ
virtutis. Patet enim ꝙ habitus virtutis quan
to fuerit perfectior tãto vehemẽtius voluntatẽ
tendere facit in actũ virtutis bonũ: ꝛ minus ab
eo deficere. ꝙ ſi ad finem pfectionis peruenerit
quandã neceſſitatẽ infert ad intẽſe agẽdũ ꝛ mi/
nus deficiẽdũ: ſicut eſt in beatis qui peccare nõ
poſſunt: nec tñ ppter hoc aut libertati volũtatiſ
aliquid deperit aut actus boĩtatis. Tertia neceſ
ſitas eſt ex fine ſicut dr̃ alicui eſſe neceſſariã na
uem vt trãſeat mare. Patet aũt ꝙ huius neceſ/
ſitas libertatẽ voluntatis nõ minuit nec actuũ
bonitatẽ: quin potius quo ad quid auget. q. ne/
ceſſariũ ad finẽ: ex hoc ipo laudabile eſt: ꝛ tanto
laudabilius: q̃to finis fuerit melior. Neceſſitas
autem obſeruãdi que quis nouit aut obediẽdi
ei cui ſe ſupponit: nõ eſt neceſſitas coactiõis: nec
etiam ex interiori inclinatiõe pueniẽs: ſed ex or
dine ad finẽ. Eſt enĩ neceſſariũ vouenti hoc vel
illud agere: ſi debet votũ impleri aut obediẽtia
ſeruari. Cũ igitur hi fines laudabiles ſint: vtpo
te quibus homo deo ſe ſubijcit: neceſſitas pdi/
cta nihil diminuit de laude virtutis. ¶ Secũdo
ꝙ talis obligatio quã quis ſibi ſumit nõ dimi
nuit de laude virtutis pbatur ſic. Conſiderãdũ
eſt enim ꝙ dum implẽtur aliqua que quis no/
uit: vel que ſibi precipiũtur ab eo cui ſe qs ſub
didit ppter deũ: maiori laude ꝛ remuneratione
ſunt digna. Sicut enim cõtingit vnũ actuʒ eſſe
duoꝝ vicioꝝ. dum actus vnius vicij ad finẽ alte
rius vicij ordinat̃: vt cum quis furatur vt forni
cetur. Actus quidẽ ſm ſpeciẽ eſt auaricie: ſm in
tentionẽ eſt luxurie. Sic eodem modo cõtingit
in actibus virtutũ. Actus enim vnius virtutis
ad actum alterius virtutis poteſt ordinari. Sic
cum quiſ dat ſua: vt cũ eo habeat amiciciã cha
ritatis. Actus quidẽ talis ex ſpecie ſua eſt actus
liberalitatis. Ex fine eſt actus charitatis. Huiꝰ
autem actus maiorem laudeʒ habet virtutis ex
charitate: q̃ʒ ex liberalitate. vnde etſi remittatur
ex eo ꝙ liberalitatis eſt: ex eo ꝙ ad charitatẽ or
dinatur maiori laudi ꝛ mercede dignus eſt q̃ʒ ſi
liberalius ageretur non in ordine ad charitatẽ.
Ponamus ergo aliquẽ aliquod opus virtutis
agentẽ. puta ieiunantẽ: vel ſe a venereis cõtinẽ
tem. ¶ Equidẽ ſi hoc agat abſqʒ voto: erit actus
abſtinẽtie vel caſtitatis. Si ex voto refertur vl/
terius ad aliam virtutem: cuius eſt deo mouere
aliquid ſcʒ ad religionẽ que potior eſt caſtitate:
vel abſtinẽtia. vtpote faciens nos recte habere
ad deum. Erit ergo actus abſtinẽtie vel cõtinen
tie laudabilior in eo qui ex voto facit: etſi nõ ita
delectatur in abſtinẽtia: ex eo ꝙ delectatur ĩ po
tiori virtute que eſt religio. ¶ Tertio ſic volun
tas precedens actum manet virtute in tota exe

cutione actus: ꝛ ipſum laudabilem reddit: etiam
quãdo de pposito voluntatis ppter quẽ actum
incipit: in executione operis nõ cogitabat. Non
enim oportet vt qui ppter deũ aliquod iter ar
ripit. in qualibet parte itineris actu cogitet de
deo. Patet autẽ ꝙ ille qui vouet ſe aliquid fa
cturꝫ. intenſius illud vult: q̃ʒ ſi ſimpliciter illud
facere diſpoſuit: quia nõ ſolum illud facere vo
luit: ſed voluit ſe firmare vt non deficeret ab eo
faciendo. Ex hac voluntatis intẽtione: redditur
executio voti cũ intentione quadã laudabilis:
etiam qñ volũtas vel nõ actu fert̃ in opus: vel
fertur remiſſe. Sic ergo laudabilius fit: quod
ex voto fit: q̃ʒ quod fit ſine voto ceteris tamẽ pa
ribus. ¶ .II.

Continentia ſeu caſti/

tas ponitur inter cõſilia q̃tum videlicet ad vir
ginitatem ſeruandã vel viduitateʒ. Cum enĩ ſit
triplex gradus caſtitatis ſcʒ virginalis vidua
alis ꝛ cõiugalis. Ad continentiã quidẽ cõiuga/
lem tenetur quilibet ex precepto: nõ quidem ꝙ
aliquis teneat̃ ad contrahendũ coniugiũ: ſed ſi
cõtraxerit oportet ꝙ abſtineat ab omni actu ve
nereo extra ſuam vxorẽ: iuxta illud exo. xx. Nõ
mechaberis. ꝛ Thobi. iiij. Attende tibi ab omni
fornicatione: ꝛ preter vxorem tuã non patiaris
crimẽ ſcire. Et ſi extra coniugiũ ſit poſitus vir
vel mulier: de neceſſitate tenetur abſtinere ab
omĩ actu carnali extra cõiugium: ſicut clericuſ
ꝛ religioſus. Sed in hoc eſt differẽtia: qꝛ laicus
vir vel mulier q ſe voto nõ aſtrinxit ad caſtitatẽ
vidualem vel virginalem poteſt contrahere ma
trimoniũ ſi vult. Sed ordinatus in ſacris vl̃ re
ligioſus nõ poteſt: quia ex voto facto tacito vel
expreſſo ſe obligauit ad caſtitatẽ vidualẽ ſi vir/
ginitatem iam amiſit licite vel illicite: vel etiam
ad virginalem ſi virginitatẽ ſeruauit. Et ad bo
rum alterum tenet̃ de neceſſitate ſalutis. Erat ſi
quidem primo ante votũ caſtitatis: virginalis:
vel vidualis in conſilio: quod datur de meliori
bono. Melior enim ſtatus eſt vidualis caſtitas:
q̃ʒ cõiugalis. ꝛ melior virginalis: vtroqʒ tamẽ fa
cto voto: conſiliũ tranſit in preceptũ. vnde glo.
ſuper illud. Vouete ꝛ reddite dño deo veſtro. di
cit vouere eſt volũtatis ꝛ in cõſilij libertate: red
dere neceſſitatis. Circa hanc igit̃ caſtitatẽ extitit
multiplex error. Primus eoꝝ qui dixerũt malũ
eſſe ꝛ illicitũ ſeruare caſtitatẽ virginalem vel vi
dualem. Secũdus eſt eoꝝ qui dixerunt actum
venereũ ſoluti cuʒ ſoluta licitũ vt naturalẽ actũ
Tertius eſt eoꝝ qui dixerũt actũ cõiugalẽ de ſe
illicitũ nec in tali ſtatu poſſe ſaluari. Quartus
eſt eoꝝ qui dixerũt ſtatũ cõiugalẽ nõ ſolũ licitũ
ſed equalis meriti eſſe cũ ſtatu viduali vel vir
ginali. Qui ſequũtur primũ errorẽ: tribꝰ ratio/
nibus hoc pbant. Primo ſic. Diuiniꝰ eſt bonũ
ſpeciei q̃ʒ bonũ indiuidui. Viri autẽ et mulieris

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

coniunctio ordinaꝛ ad bonū ſpeciei. Sūptio ci
bi ⁊ potus ad bonū indiuidui ſcʒ ad conſeruan
dum ipm̄. Sed peccaret qui omnino abſtineret
a cibo ⁊ potu: ergo multomagiſ abſtinēs ab actu
generationis. Secūdo ſic. Ex diuina ordinatōe
danꝛ homini membra ad generationem apta: et
ēt vis ꝯcupiſcibilis ad hoc incitās: ⁊ alia huiuſ
modi ad hoc ordinata. videꝛ ergo cōtra diuinā
ordinationē agere qui omnino ab actu genera
tionis abſtinet. Tertio ſic. Nō eſt poſſibile quin
cōcupiſcentie venereoꝝ oriantꝛ: cum naturales
ſint. Reſiſtere aūt cōcupiſcentijs: ⁊ quaſi conti/
nuam pugnam habere: maiorem inquietudinē
animo tribuit: ꝙ̄ ſi aliquis vtatur moderate cō
cupiſcētijs: cum igitur inquietudo animi maxi
me perfectioni virtutis repugnet: videꝛ ꝑfectio
ni virtutis aduerſari: ꝙ aliquis perpetuā conti
nentiam ſeruet. Ad que etiam facit quod domi
nus ait Geñ. i. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊c. Sʒ
dicit. b. Tho. in. iij. cōtra gentiles. c. cxxxi. ꝙ nō ē
difficile ſoluere dicta argumēta. Conſiderāduʒ
igitur eſt ꝓ eoꝝ declaratione ꝙ alia ratio eſt ha
bēda in his que ad neceſſitatē vniuſcuiuſqʒ ho
minis pertinēt. alia in his que pertinēt ad mul
titudinis neceſſitateʒ. In his enim que ꝑtinent
ad neceſſitatē vniuſcuiuſqʒ: oportet ꝙ vnicuiqʒ
ꝓuideatur ſingulariter: huiuſmodi autem ſunt
cibi ⁊ potus: ⁊ alia huiuſmodi: que ad ſuſtētatio
nem indiuidui pertinēt. vnde neceſſariuʒ eſt ꝙ
quilibet cibo ⁊ potu vtatur. In his autem que
ſunt neceſſaria multitudini: nō oportet ꝙ cuili
bet multitudini illud attribuatur. Neqʒ etiā eſt
poſſibile. Patet· igiꝛ multa eſſe neceſſaria mul/
titudini hominū: vt cibi: pot⁹: ꝓparatio: indumē
ta: domus: ⁊ alia huiuſmodi. que impoſſibile eſt
ꝙ per vnū ꝓcurentur. Et ideo oportet diuerſo
rū diuerſa eſſe officia: ſicut etiam in corpore di/
uerſa mēbra ad diuerſos act⁹ ordinanꝛ. Quia
igitur generatio nō eſt de neceſſitate indiuidui:
ſed de neceſſitate totius ſpeciei nō eſt neceſſariū
ꝙ omnes homines actibus generatōis vacent
Sed quidā ab his abſtinētes actibus: alijs offi
cijs mancipētur: puta militie vel contēplationi
Ex quo patet ſolutio ad ſecūdū. Ex diuina eni
ꝓuidentia danꝛ homini que ſunt neceſſaria to/
ti ſpeciei: nec tñ oportet ꝙ quilibet homo quoli
bet eoꝝ vtatur. Data eſt enim homini induſtria
edificādi: virtus ad ꝓpugnātia: intellectus ad ſciē
tias acquirēdū: nec tñ oportet ꝙ omēs ſint do/
mificatores: milites: doctores: ⁊ huiuſmodi. Si
militer ꝗ̄uis ſit homini data virtus generatīa
cum alijs que ordinanꝛ ad actū eiuſ: nō tñ opor
tet ꝙ quilibet actui generatiōis intēdat. Ab his
enim que ſūt neceſſaria multitudini: ꝗ̄uis quā
tū ad ſingulos melius ſit ꝙ quis abſtineat meli
oribus exercitijs deditus: nō tamē bonū eſſʒ ꝙ
omēs abſtinerēt: ſicut etiā patet in ordie vniuer
ſi: ꝗ̄uis melior ſit ſubſtantia ſpūalis ꝗ̄ corꝑalis
nō tamē eſſet melius vniuerſuʒ in quo eſſēt ſo
lum ſubſtātie ſpūales: ſed imꝑfectius: ſicut etiā
oculus eſt ꝑfectius membrū pede: nō tñ eſſet ꝑ/
fectum animal ſi oculū haberet nō pedē. Sic ⁊
multitudo hūani generis ꝑfectior exiſtit: ꝙ ali/
qui in ea vacēt generationi aliqui cōtemplatiōi
Ad tertiū R̄ñ. ꝙ ſolicitudo ⁊ occupatio inquie
tudinis: quam habēt illi qui cōiugio vtūtur: de
vxoribus: filijs ⁊ neceſſarijs vite acquirēdis ē
cōtinua. Inquietatio aūt quam hom o patiꝛ ex
pugna cōcupiſcentiaꝝ: eſt ad aliquā horā q̄ etiā
minoratur per hoc ꝙ ei aliquis nō ꝯſentit. Nā
quātomagis quis delectabilibus vtitur: tanto/
magis in eo creſcit delectabilis appetitus. Debi
litantur etiā in eo cōcupiſcētie per abſtinentias
⁊ alia exercitia corporalia: que ꝯueniūt his qui
ꝓpoſitum continētie habēt. Uſus etiā corpora
lium delectationū magiſ deducit mentem a ſua
altitudine: ⁊ impetit a contēplatione ſpūaliū: ꝗ̄
inquietudo que ꝓuenit ex reſiſtendo concupi/
ſcētijs hoꝝ delectabiliū: quia ꝑ vſum delectabi
lium ⁊ maxime venereoꝝ: mens maxime carna
libus inheret: cuʒ delectatio quieſcere faciat ap
petitum in re delectabili. Et ideo his que ad cō
templationē diuinoꝝ ⁊ cuiuſcūqʒ veritatis intē
dūt: maxime nociuū eſt venereis deditos eſſe: ⁊
maxime vtile ab eis abſtinere. Nihil autēʒ ꝓhi
bet quāuis vniuerſaliter dicaꝛ vni homini me
lius eſſe continentiā ſeruare ꝗ̄ matrimonio vti
quin alicui id melius ſit. Unde ⁊ dñs facta ꝺ cō
tinētia mentione: cū ſcʒ dixit. Alij ſeipſos caſtra
uerūt ꝓpter regnū celoꝝ. i. ꝓpoſitum ꝯtinentie
ſumpſerūt. Subdidit. Nō omēs capiūt verbū
iſtud: ſed qui poteſt capere capiat. Quod aūt di/
ctum eſt ꝺ p̄cepto domini. Geñ. i. Creſcite ⁊ mul
tiplicamini: habuit obligationē ⁊ vim artandi il
lo tp̄e ꝓpter paucitatē hominū in principio mū
di. Uel poſt diluuiū vt multiplicareꝛ genus hu
manū. Siue ꝓpter multiplicationē fidelis po/
puli: quādo oportebat ipm̄ per carnalē genera/
tionem multiplicari: vt fuit in veteri teſtamento
Et ideo conſiliū de ꝑpetua continētia ſeruanda
reſeruatū fuit tp̄ibus noui teſtamēti: quādo ſpi
ritualis populus ꝑ ſpūalem generationē multi
plicabatur.

¶ §. III.

Secūdus error fuit eo

rum q dixerūt ſimplicē fornicationē ñ eē pctm̄
ſʒ naturalē. Ad qͦ pōt induci talis rō. Quicqͥd
eſt de iure naturali eſt licitū: quia hoc eſt a deo
inſtitutū. Sed coniunctio maris ⁊ femine eſt de
iure naturali ſm̄ Iſido. vt patet diſ. i. Ius natu/
rale. talis aūt cōiunctio reperitur in ſimplici for
nicatione: ergo ⁊c. Sed reſpondeꝛ ꝙ dupliciter
dꝛ ius naturale. Uno modo qͦ eſt ſm̄ inſtinctū
ſenſualem: quia eſt communis nobis ⁊ brutis.
Et iſto modo non eſt verum ꝙ ſit licitum quic
quid eſt de iure naturali. Nam in homine opor/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tet ꝙ talis inſtinctus reguletur ratione in exe/
cutiõe eius ad hoc: vt opus inde ſequēs ſit lici
tum: qꝛ ſic deus iſtituit. Fornicaria aūt ꝯiūctio
etſi ſit ſcḋm inſtinctū ſenſualē: nō tn̄ regulatͬ ſcḋm
ratione ꝛ ideo nō licita. Alio modo dicitͬ ius na
turale illud quod ratio naturalis dictat. Et ſic
nō queciūqꝫ coniūctio maris et femine eſt de iu
re naturali: ſed illa que ſit ſcḋm legē marimonij.
¶ Qꝫ aūt fornicatio ſimplex ſit illicita ꝛ omnis
coitus ꝑter vxorē ꝛ omis emiſſio ſeminis ꝓcu
rata ex qua ꝓles ſequi nō poteſt: patet deutero.
xxiij. Non erit meretrix de filiabus iſrael neqꝫ
ſcortator de filijs iſrael. Et Leuitͬ. xviij. Cuꝫ ma
ſculo nō cōmiſceberis coitu femineo: ꝛ cū omni
pecore nō coibis. Et ponitͬ pena mortis in lege
cōtra hꝰ. Et. i. Cor. vi. Neqꝫ molles neqꝫ maſcu
loꝝ cōcubitores regnū dei poſſidebūt. Et dicūtͬ
molles ꝗ in ſeipis nō cū alijs feminis effuſionē
ꝓcurāt. ꝙ iſta peccata ſint mortalia patet ex hoc
Nullus eni excluditͬ a regno celoꝝ niſi ꝓpter
mortale. Sed ꝑ quodlibet hoꝝ excluditͬ quis
a regno. vt notatͬ i auctoritate iducta: ibi. Neqꝫ
molles ꝛc̄. De ſimplici fornicatõe dicit ap̄lus ad
ephe. v. Omnis fornicator aut immūdus ꝛc̄: nō
habet hereditatē in regno chriſti ꝛ dei. Et. xxij.
q. i. Prediandū dr̄: ꝙ ꝑ fornicatõne ſicut ꝑ piu
rio ꝛ homicidio eſt imponēda ſeptēnis penitētia
quod nō fiebat niſi de mortalibus. Et ſic patet
error eoꝝ qui dicūt in emiſſione ſemis quacūqꝫ
nō eſſe maius peccatū ꝗꝫ in emiſſione aliaꝝ ſup
fluitatū: vt vrine: ſetū: ꝛ huiuſmodi. Nā alie ſu
perfluitates nō ſūt neceſſarie ad aliquid: vnde
ad bonū hoīs ꝑtinet ſolū ꝙ emittantͬ. Nō aūt
hoc ſolū queritͬ in ſemine: ſed vt emittatͬ ad ge/
nerationis vtilitatē: ad quā ordinatͬ. Nā etſi ſe
men ſit ſuperfluū ꝗ̄ ad indiuidui cōſeruationē
eſt tamē neceſſariū quo ad ꝓpagationē ꝛ cōſer
uatiõeꝫ ſpeciei humane. Probat etiā ſatis diffu
ſe. b. Tho. li. iij. cōtra gētiles. c. cxviij. quō coniū
ctio maris ꝛ femine extra matrimoniū ſit cōtra
legem naturalem. ¶. §. IIII.

Tertius error fuit eo/

rum qui dixerūt actū cōiugalē eſſe illicituꝫ: nec
poſſe hominē in ſtatu cōiugij ſaluari. Sed cum
matrimoniū ſit a deo inſtitutū in paradiſo dicē
te Adā a deo edocto. Relinquet homo patrē et
matrē ꝛ adherebit vxori ſue ꝛc̄. Gen̄. ij. c. Reno
uatū poſt diluuiū: dicēte dn̄o Noe ꝛ filijs eius
Creſcite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terrā. Et cō
firmatū ab ipo incarnato: cū ait Math. xix. Re
linquet homo patrē ꝛ matrē ꝛc̄. ſubdenſ. Quos
deus ꝯiūxit ſcꝫ vinculo matrimonii hō nō ſepa
ret. Dignificatū etiaꝫ fuit ab eo in nuptijs factis
in chana galilee: interfuit cū matre eiꝰ ꝛ diſcipu
lis ꝛ miraculo ꝑmo cōuertēdo aquā i vinū eas
nobilitauit: vt hētͬ Ioh. ij. Eccl̄ia ꝗꝫ determi/
nādo declarat ſtatū ꝯiugij de ſe licitū ꝛ ſaluādū

dr̄ eni extra de ſū. tri. ꝛ fide catho. c. i. Nō ſoluꝫ
ꝟgines ꝛ vidue: ſed ꝛ ꝯiugati cū fide ꝛ bōis opi/
bꝰ ad regnū celoꝝ ꝑueniūt. Et. xxx. di. c. hec ſcri
pſimus dr̄. Nuptiaꝝ vinculū qḋ ſcḋm caſtitatē du
rat honoramꝰ. Et. xxiiij. q. iij. Quidā. Inter here
ticos ꝯnumerantͬ: ꝗ aſſerūt viduas ſi nupſerint
peccare. Sed ꝛ hr̄e ſimul plures vxores: cōtra
legē diuinā ē ꝛ ꝑnitioſū qḋ obſeruāt ſarraceni
ex lege ſua peſſima alchorani. in hoc tn̄ fuit i ve
teri teſtamēto cū patribꝰ a deo diſpēſatū: vt dr̄
extra de diuoꝛ. gaudemꝰ. Nūqꝫ aūt legitͬ diſpēſa
tū cū mulieribꝰ vt haberēt ſil plures viros: he/
retici etiā nūcupātͬ nicholaite: aſſerētes vxores
debere eſſe cōes: ſicͭ ꝛ res tꝑales: vt pꝫ. xxiiij. q.
iij. Quidā. quē errorē priꝰ poſuerat Plato ſcḋm
b. Tho. iij. ꝯtra gētiles. c. cxx. ¶. §. V.

Quartus error fuit di

cētiū ꝙ ſtatus matrimonij erat meriti ꝛ ꝟtutis
eq̄lis cū ſtatu ꝑpetue ꝯtinētiū. Hec fuit hereſis
iouiniani: quā m̄tipliciter iꝑrobat. b. Hiero. in
li. ꝯtra iouinianū. Et erroris falſitas pꝫ ex eo ꝙ
ſaluator ꝑabolice loquēs de ſemie iactato i ter
rā bonā: aliud fecit fructū triceſimū: aliud ſexa
geſimū: aliud cēteſimū. Math. xiij. qḋ cōiter ex
ponitͬ ḋ triplici ſtatu bonoꝝ fideliū: ꝗ ſignificātͬ
ꝑ terrā bonā ſatā ſemie ꝟtutū. ſ. ꝯiugatoꝝ: vidu
arū: ꝛ ꝟginū. Sicͭ ergo nūerus ſexageſimꝰ exce
dit in duplo triceſimū: ꝛ nūerꝰ cētenariꝰ vtrūqꝫ
ita ſtatus vidualis ꝯiugalē ꝛ multomagis virgi
nalis excedit in ꝑfectiõe. Et. i. Cor. vij. Qui virgi
nē ſuā matrimonio iūgit bn̄facit. Et ꝗ nō iungit
meliꝰ facit. Patet etiā hoc ꝑ ratione. Nā ꝑ conti
nētiā hō redditͬ habilior ad mētis eleuationē in
ſpūalia ꝛ diuia: ꝛ quodāmō ponitͬ in q̄dā ſimilitu
dine āgeloꝝ ſupra ſtatū hoīs. Vn̄ Hiero. ait. An
gelis ſp cognata eſt ꝟginitas: ꝛ ꝟginē eſſe angeli
cū ē nō hūanū. nō obſtat huic ſn̄ie ꝙ aliꝗ ꝑfectiſ
ſime ꝟtutis viri matrimonio vſi ſūt. vt Abraaꝫ
Iſaac ꝛ Iacob. qꝛ quāto ꝟtus eſt fortior: tāto mi
nus pōt ꝑ q̄cūqꝫ a ſua altitudie deijci. Nec tn̄ qꝛ
ipi matrimonio vſi ſūt: minꝰ ꝯtēplationē ꝟitatis
ꝛ diuinoꝝ amauerūt. Sed ſcḋm ꝙ ꝯditio tꝑis req
rebat matrimonio vtebantͬ ad multiplicationē
populi fidelis. Nec tn̄ ꝑfectio alicuiꝰ ꝑſone fide
lis eſt ſufficiēs argumētū ad ꝑfectionē ſtatꝰ: cuꝫ
aliquis ꝑfectiori mēte poſſit vti minori bono ꝗꝫ
aliꝰ maiori. Nō ergo ꝑ hoc ꝙ Abraā vel Moi
ſes ꝑfectior fuit multis ꝗ ſeruāt ꝯtinētiā ꝓpter
hoc ſequitͬ ꝙ ſtatꝰ matrimonij ſit ꝑfectior ſtatu
ꝯtinētiū vel etiā eq̄lis. Et ad hoc facit qḋ ait. b.
Hiero. cōtra Iouinianū. Quis ignoret ſub alta
dei diſpēſatiõe: oēs retro ſcōs eiuſdē fuiſſe me/
riti cuiꝰ nūc ſūt xp̄iani. Quō Abraā tūc deo pla
cuit in ꝯiugio: ita nūc ꝟgines in ꝑpetua ꝯtinētia
Seruiuit ille legi ꝛ tꝑi ſuo. Seruiamꝰ ꝛ nos le
gi ꝛ tꝑi noſtro in quos fines ſeculoꝝ deuenerūt
de pe. di. ij. Si enim inquit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ De conſilio paupertatis. ¶ Cap.iij.

Circa pauperta/

que etiā īter ꝯſilia dñi ponit̄: erratū
eſt a quibuſdā. Nā aliq̄ ita cōmēda
uerūt: vt aſſererēt nulli etiā laico licitū eſſe ha
bere aliqd ꝓpriū: ſꝫ dānabile fore. Qui heretici
declarant̄ vocati apoſtolici: vt habet̄ .xxiiij.q.iij.
quidā. Vn̄ ꝛ.b. Hiero.dic̄ laicis licitū eſſe poſſi
dere tp̄alia: ſed nō niſi ad vſum.i.ita ꝙ nō abū
dantur eis.xij.q.i.duo. Quinimo etiā ꝛ clericis
ſecularibus licet habere ꝓpriū: vt ponitur.xij.
q.i.per totū. Nec obſtat ꝙ dñs ait. Luc.xiij. Ni
ſi quis renūtiauerit om̄ibus que poſſidet: non
poteſt eſſe meus diſcipulus. Nā diſcipulat⁹ xp̄i
poteſt intelligi dupliciter. Uno modo large: pro
ut ſcꝫ importat obſeruantiā mādatoꝝ xp̄i: ſicut
fuit Nicodem⁹: Joſeph: ꝛ hi⁹. ꝛ his oportet om̄i/
bus renūtiare tp̄alibus mēte: ita ſcꝫ ꝙ nil deo ꝛ
mandatoꝝ eius obſeruatōni ꝑponāt. Secundo
modo ꝓprie ꝛ ſtricte: ꝓut importat ſtatū ꝑfectio
nis ꝛ obſeruantiā cōſilioꝝ: qualē ſtatū tenuerūt
apoſtoli cū xp̄o cōuerſantes: ꝛ iſtos oportet om̄i
bus renūtiare affectu ꝛ effectu: vt nil habeāt ꝓ/
priū in particulari: ſicut eſt ſtatus religioſorum
vt.xij.q.i. Non dicatis. ꝛ in al̄.c. Et de his ꝓprie
loquebat̄ xp̄s. Quidā etiā ita cōmendāt paupta
tem: vt dicāt in ea cōſiſtere ꝑfectionem creature
rationalis. Sed.b.Tho.2ᵃ2ᵉ.reprobat oſtēdēs
poſt Joh.caſſ.in coll̄.ꝑma.Moiſi: nō in ea cōſi/
ſtere perfectionē: ſed eſſe inſtrumētū ꝛ īductiuū
ad ꝑfectū. Et ap̄ls ad coll̄.iij.ait. Sup om̄ia cha
ritatē habete: que eſt vinculū ꝑfectionis: nō dicit
pauptatem: ſed charitatē eſſe vinculū ꝑfectiōis
Chriſtus etiā poſtq̄ꝫ dixit. Si vis ꝑfectus eſſe: vē
de om̄ia que habes ꝛ da paupibus: ſubdidit. Et
ſeq̄re me: vt innueret nō in pauptate tm̄ ſed ma
gis in ſequela xp̄i: que eſt maxime ꝑ charitatem
cōſiſtere ꝑfectionē. Alij vero ecōtra ꝯteſtati ſūt
pauptatem: vt omnē graduꝫ pauptatis ꝛ expro/
priationis temporaliū reprobarēt ꝛ illicitū dice
rent: ſed ꝛ hos reprobat.b.Tho.iij.cōtra gētiles
c.cxxvi.ꝛ.cxxviij. Dicit enim. Quid ſentiendum
ſit de pauptate ex diuitijs cōſideremus. Exterio
res quidē diuitie neceſſarie ſunt ad bonū virtu
tis: cum per eas ſuſtentemus corpus ꝛ alijs ſub
ueniamus. Oportet aūt ꝙ ea que ſunt ad finem
ex fine bonitatē accipiāt. neceſſe ergo eſt: vt exte
riores diuitie ſint aliqḋ bonū hoīs: nō tm̄ ꝑnci
pale: ſed quaſi ſecūdariū. Nā finis principaliter
bonū eſt. Alia vero ſm̄ ꝙ ordinant̄ in finē: pro/
pter hoc quibuſdā viſum eſt: vt v̄tutes ſunt ma
xima bona hoīs. Diuitie aūt q̄dā minima bo/
na. Oportet aūt ꝙ ea que ſunt ad finē: modum
accipiāt ſm̄ exigentiā finis. intm̄ ergo diuitie ſūt
bone: inq̄ꝫtū ꝓficiūt ad vſum virtutis. Si vero
iſte modus excedat: vt ꝑ eas impediat̄ vſus nō
iam inter bona cōputanda ſunt: ſed inter mala.
Unde quibuſdā accidit bonū eſſe habere diui/
tias qui ſcꝫ eis vtūtur ad virtutes. Quibuſdam
malū eſt eas habere: quia ꝑ eas a virtute retra
hūtur: vel nimia ſolicitudine: vel nimia affectio
ne ad eas: vel mētis elatione ex eis cōtingente.
Sed cum ſint virtutes actiue vite ꝛ cōtemplati
ue: aliter ꝛ aliter vtreq̄ꝫ diuitijs indigēt. Nā vir
tutes cōtemplatiue indigēt eis ad ſolam ſuſtēta
tionem nature: virtutes actiue indigēt eis ꝛ ad
hoc: ꝛ ad ſubueniendū alijs: cū quibus cōuiuē
dum eſt. Unde ꝛ cōtemplatiua vita etiā in hoc ꝑ
fectior: pauciorībus indiget. Ad quam quideꝫ
vitā pertinere videtur: ꝙ totaliter homo diuis
rebus vacet. Quā quidē perfectionē ſectantib⁹
minimū de exterioribus diuitijs ſufficit ſcꝫ q̄ꝫtū
eſt neceſſariū ad ſuſtentationē nature. Vn̄ ap̄ls
i.Thi.vi.ait. Hn̄tes alimenta: ꝛ quib⁹ tegamur:
his cōtenti ſumus. Paupertas igit̄ laudabilis
eſt: inq̄ꝫtum hominē liberat ab illis vicijs q̄bus
per diuitias aliqui implicātur. Inq̄ꝫtum aūt ſo
licitudinē tollit que ex diuitijs conſurgit: eſt vti
lis quibuſdaꝫ: qui ſcꝫ ita ſunt diſpoſiti: vt circa
meliora occupētur: quibuſdā vero nociua: qui
ab hac ſolicitudine liberati: in peiores occupati
ones cadūt. Unde.b.Greg.in.vi.moral̄.ait. Se
pe qui occupati vnde humanis vſibus viuerēt
gladio ſue quietis extincti ſunt. Inq̄ꝫtum vero
paupertas bonū quod ex diuitijs ꝓuenit ſcꝫ ſu
ſtētationē ꝓpriam ꝛ ſubuentionē alioꝝ impedit
malū eſt ſimpliciter. Malū enim eſt inq̄ꝫtū ſub
uentio. qua in tp̄alibus ꝓximis ſubuenitur: ꝑ
maius bonū poteſt recōpēſari ſcꝫ per hoc ꝙ hō
diuitijs carens liberius poteſt diuinis ꝛ ſp̄ualib⁹
vacare. Bonū aūt ſuſtentationis ꝓprie adeo ne
ceſſariū eſt: ꝙ nullo alio recōpenſari poteſt. nul
lius enim boni obtentu debet homo ſuſtentatio
nem vite ſibi ſubtraher e. Pauptas igitur talis
laudabilis eſt: cū homo a ſolicitudinib⁹ terrenis
liberatus: liberius diuinis ꝛ ſp̄ualibus vacat:
ita tm̄ ꝙ cum ea remaneat facultas homini per
licitū modū ſuſtentādi ſeipm̄: ad quod non mul
ta requirūtur. Et q̄ꝫto modus viuēdi in pau
pertate minorē ſolicitudinē exigat tāto pauper
tas eſt laudabilior: nō aūt q̄ꝫto pauptas fue/
rit maior. Nō enim pauptas in ſe eſt bona: ſed
inq̄ꝫtum liberat ab illis: quibus impedit̄ homo
quo minus ſp̄ualibus bonis intēdat. Unde ſm̄
modum quo homo liberat̄ ab impedimētis ꝑ/
dictis: eſt mēſura bonitatis eius. Et hoc eſt cōe
om̄ibus exterioribus que intm̄ ſunt bona inq̄ꝫtū
ꝓficiunt ad virtutem: non autem ſecundum ſe
ipſam. ¶ §.I.

Eſt autē quadruplex

mod⁹ ſectandi voluntariā pauptatē ſm̄.b.Tho.
vbi ſupra.c.cxxx. Et primus modus eſt vt de ꝑ
cio poſſeſſionuꝫ venditaꝝ: aliq̄ in vno collegio

ſeu congregatione exiſtentes cōiter viuant. Et
iſte ſufficiens eſt: ſed nō ad longū tēpus. Et ideo
apoſtoli hūc modū viuēdi fidelibus in hieruſa
lem conſtituerūt: quia preuidebant per ſpm̄ſan
ctum: ꝙ nō diu in hieruſalē cōmorare haberēt
tum ꝓpter ꝑſecutōes ⁊ iniurias illatas a iudeis
tū ꝓpter inſtantē deſtructionē ciuitatis ⁊ gētis:
vnde nō fuit neceſſariū niſi ad modicū tempus
ꝓuideri. Et ꝓpter hoc trāſeuntes ad gentes in
quibus firmāda ⁊ perdurāda erat eccleſia: hūc
modū viuēdi nō legūtur inſtituiſſe. Et ſi dicat̄
ꝙ per hūc modū viuēdi poteſt cōmitti fraus ⁊
furtū per diſpēſatores: vnde nō videt̄ cōueniēs
modus. Reſpondet̄ ꝙ hoc eſt cōmune in omni
modo viuēdi: quibus aliqui adinuicē cōuiuūt
In hoc aūt tāto minus quāto difficilius cōtin/
gere videtur: ꝙ perfectionē vite ſectantes frau
dem cōmittāt. Adhibet̄ etiam contra hoc reme
diū per ꝓuidam diſpenſatōnē fideliū. Unde ab
apoſtolis electi ſunt Stephan⁹ ⁊ alij qui ad hoc
officiū idonei reputabātur. ¶ Eſt ſecundus mo
dus viuēdi in pauptate volūtaria: vt ſcꝫ haben
tes poſſeſſiones in cōi de eis viuāt: ⁊ ſingulis ꝓ
uideat̄: put cuiqꝫ opus fuerit ſicut obſeruat̄ in
plurimis monaſterijs ⁊ quaſi in omībus mona
choꝝ. Et hic eſt etiā conueniēs modus ⁊ lauda
bilis. Nec ꝑ hoc aliquid deperit perfectioni ad
quā tendūt paupertatē voluntariā aſſumētes.
Poteſt enim fieri ꝑ vnius fere vel paucoꝝ ſoli
citudine: vt poſſeſſiones debito modo ꝓcurent̄
⁊ ſic alij abſqꝫ alia temporaliū ſolicitudine rema
nentes: libere poſſunt ſpūalibus vacare quod
eſt fruct⁹ volūtarie pautpatis: nec etiā illis aliqͩ
deperit de perfectione vite: qui hāc ſolicitudinē
ꝓ alijs aſſumūt. Quod enim amittere vidētur
in defectu quietis: recuperāt in obſequio chari
tatis: in quo etiā perfectio vite cōſiſtit. Nec etiā
per hūc modū viuēdi cōcordia tollit̄ occaſione
poſſeſſionū cōmuniū. Tales eni debēt volunta
riam pauptatē aſſumere: qui temporalia contē
nant. Et tales ꝓ tpalibus cōibus diſcordare nō
poſſunt: ꝑſertim cū ex tpalibus nihil ꝑter neceſ
ſaria vite habeāt expectare. Et cū diſpenſatores
oporteat eſſe fideles: nec ꝓpter hoc ꝙ aliꝗ hoc
modo viuēdi abutātur: hic modus viuēdi pōt
improbari: cū ⁊ bonis male vtant̄ mali: vt patet
in euchariſtia: ⁊ malis bene vtant̄ boni. ¶ Ter/
tius modus viuēdi volūtariā paupertatē ſectā
tibus eſt: vt de laboribus manuū ſuarū viuāt.
Quē quidē viuēdi modū Paulus apls ſeque
bat̄ ⁊ alijs obſeruandū ſuo exēplo ⁊ inſtitutiōe
dimiſit. Dr̄ eni .ij. ad Theſ. iij. Nō gratis panem
māducauimus ab aliquo: ſed in labore ⁊ fatiga
tione nocte ⁊ die operātes: ne quē veſtrū graua
rem⁹. Et infra. Cū eſſemus apud vos: hoc ipm
denūtiabamus vobis: quoniā ſi quis non vult
operari nō māducet. Iſte igitur modus eſt etiā
conueniēs ⁊ bonus. Nec eſt hoc vanū vt ꝗdam

obijciūt ſcꝫ terrena dimittere: vt iterū acquirāt̄
ꝑ labores manuū: qꝛ diuitiarū poſſeſſio: ⁊ ſoli
tudinē requirebat in ꝓcurando: vel ſaltem cu/
ſtodiendo: ⁊ affectum homis ad ſe trahit: quod
nō accidit: dū obſequijs ꝑ laborē manuū quoti
dianū victū acquirere ſtudet. Sed ⁊ acquiren/
dū ꝑ laborē manuū victū: ꝗ̄tū ſufficit ad natu
re ſuſtētationē: modicū tēpus ſufficit ⁊ modica
ſolicitudo neceſſaria ē. Sꝫ ad diuitias cōgregā
das: vel ſuperfluū victū querēdū ꝑ laborē ma
nuū: ſicut ſeculares artifices faciūt: oportꝫ mul
tum tpis ponere ⁊ multā ſolicitudinē adhibere
Nec eſt contra qḋ dn̄s ait. Nolite ſoliciti eſſe.
Math. vi. Nō eni ꝓhibuit laborē manuū: ſed
anxiā ſolicitudinē mētis ꝓ neceſſarijs vite labo
rādo ⁊ alia faciendo quod in ſe eſt: quaſi cū his
etiā dubitet homo ne habeat vnde viuat. Si. n.
ex diuina ꝓuidētia ſuſtētatur aues: que nō poſ
ſunt laborare illis laboribus ꝗbus homīes ſibi
neceſſaria acquirūt: ⁊ ſunt aues ipe inferioris
cōditionis: multomagis ꝓuidebit hominibus.
Nec etiaꝫ poteſt iſte modus reprobari ex eo ꝙ
alicui ħ nō ſufficiat: vt qꝛ infirmus ⁊ debilis eſt
nō valēs laborare ꝗ̄tum ſufficit ad victum ſibi
neceſſariū. Nō eni ꝓpter defectū qui in paucio
ribus accidit: aliqua ordinatio repudianda eſt.
Hoc eni ⁊ in naturalibus ⁊ in volūtarijs ordia
tionibus accidit. Nec eſt aliꝗs modus viuēdi:
ꝑ quē ita ꝓuideatur homini: quin poſſit aliquā
do deficere. Nā ⁊ diuitib⁹ etiā poſſunt aliquan
do diuitie furto ⁊ rapina auferri. Remanet tn̄
remediū aliquod circa dictū modū viuēdi: vt
ſcꝫ cui ꝓprius labor nō ſufficit ad victū ꝓpriū:
ſubueniat̄ per aliū eiuſdē ſocietatis qui pl⁹ poſ
ſit laborare ꝗ̄ ſibi ſit neceſſariū: vel ꝑ alios qui
diuitias poſſidēt: ſm̄ legē charitatis ⁊ amicitie
naturalis: qua vnus ſubuenit alteri. Sed nec
obſtat ſi dicat̄ ꝙ oportebit talis multuꝫ tempis
ponere in laborādo: ⁊ per ꝯn̄s parū vacare pote
rūt ſpūalibus. Nam ad victū neceſſariū pauca
ſufficiūt ⁊ paucis tales ſint ꝯtenti. Unde nō mul
tum impediūtur ab operibus ſpūalibus: cū nō
habeāt exponere multū tēpus in operando ma
nibus: cū etiā operādo poſſunt cogitare de deo
⁊ deū laudare: ⁊ alia hꝰ facere. Poſſunt etiā ab
alijs beneficijs ſubleuare. Et licet operatio ma
nuū valeat ad ocium vitandū ⁊ carnē edoman
dam: nō tn̄ ꝓpter hoc aſſumitur volūtaria pau
pertas: quia ⁊ alijs modis poteſt edomari caro
⁊ ocium vitari. Et eſt quartus modus paupta
tis: ſcꝫ vt paupertatē voluntariā ſectātes: omnia
ſua dimittētes: viuāt de his que dāt̄ eis ab alijs
elemoſynaliter: nō habētibus tales poſſeſſiōes
vel redditus in cōmuni vnde valeāt ſibi ꝓuide
ri. Et hunc modū viuēdi videt̄ dn̄s cū ſuis diſ/
cipulis obſeruaſſe. Dr̄ eni Luc. viij. ꝙ mulieres
quedā ſequebant̄ eū: miniſtrātes ei de facultati
bus ſuis. ⁊ iſte eſt optimus. Nec enim eſt incōue

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nicēs. vt quidā obijciūt: vt qui ſua dimiſit ꝓpter
aliquod quod in utilitatē alioꝛu; cedit: de his
que ab alijs danī ſuſtentet̄. Niſi enim hoc eſſ;
ſoc etas humana permanere non poſſet. Si enī
quilibet circa ſua ꝓpria ſolicitudinē tm̄ gereret
nō eſſ; qui vtilitati cōmuni deſeruiret. Optimū
eſt igit̄ hoīm ſocietati: ꝙ illi qui pretermiſſa pro
prioꝛu; cura: vtilitati cōmuni deſeruiūt ab his
quoꝝ vtilitati deſeruiunt: ſuſtentētur. Propter
hoc enim ⁊ milites de ſtipēdijs alioꝝ viuūt: ⁊ re
ctoꝛibus reipublice de cōmuni ꝓuidetur. Qui
aūt volūtariam paupertatē aſſumūt: vt chꝛiſtū
ſequātur: ad hec vtiq; omīa dimittūt: vt cōmu-
ni vtilitati deſeruiāt. Sapientia ⁊ eruditione et
exemplo populū illuſtrātes ⁊ oꝛationibus ⁊ in-
tercesſionibus ſuſtendādos. Exquo etiam pat;
ꝙ nō turpiter viuūt de his que ab alijs dantur
exquo ipſi maioꝛa rependūt ad ſuſtentationem
tempoꝛalia accipientes: ⁊ in ſpiritualibus alijs
pꝛoficientes: dum etiam exemplis ſuis alios ꝓ
uocant ad virtutes ſit: vt hi quibus pꝛoficiunt:
minus diligant tempoꝛalia exemplo eoꝛum: et
ſic magis pꝛouocantur ad dandū eis. Nec etiā
per hoc libertatem admonendi ⁊ repꝛehendēdi
populos tales admittunt quia ⁊ pauca ſunt que
recipiunt ⁊ cum contempſerint terrena: non ita
afficiuntur: vt omittant propter elemoſynas re
ceptas ſalutem pꝛoximoꝛum. Nec etiam eſt in-
conueniens: ꝙ neceſſitates ſuas exponant pe-
tendo pꝛo ſe vel pꝛo alijs. Nam ⁊ apoſtoli legū
tur hoc feciſſe pꝛo pauperibus qui erant in hie
ruſalem. Nec etiam iſta mēdicitas reddit ipſos
homines contemptibiles: ſi hoc ipſum modera
te fiat: ad neceſſitatem: non autem ad ſuperflui
tatem: ⁊ ſine impoꝛtunitate conſiderata conditi
one perſonarum a quibus petitur ⁊ loci ⁊ tem
poꝛis: quod neceſſe ē obſeruari ab his qui per
fectionem vite ſectantur. Exquo ſequitur: ꝙ
talis mendicitas nō habet aliquam ſpeciem tur
pitudinis: quā haberet ſi cum opoꝛtunitate: et
indiſcrete fieret ad voluptatem vel ſuperfluita
tem. Et quamuis mendicare fiat cum quadam
abiectione: cum neceſſarium eſt ad ſectandam
perfectionem vite pauperis mendicare ferre ta
lem abiectionem humilitatis eſt. Aſſumere etiā
abiecta: virtutis eſt: etſi noſtrum officiu; hoc nō
requirat: vt alios noſtro exemplo ꝓuocemus:
quibus incumbit: vt illud facilius ferāt: ⁊ quā
doq; abiectis vtimur propter virtute; ſicut me
dicina quedam: puta cum animus alicuius ad
immoderātam excellentiam ſit pꝛonus: vtiliter
debita moderatione ſeruata: abiectis vtitur ſpō
te: vel ab alijs ſibi impoſitis: ad elationem ani-
mi cōpꝛimendam.

¶ De erroꝛe fraticelloꝝ circa paupertatem xp̄i
et apoſtoloꝝ.

Capitulum quartum.

Quia circa mate-
riam de paupertate Chꝛiſti ⁊ apoſto
loꝝ tempoꝛe Joannis. xxij. anno ſc;
domini: milleſimotricēteſimouiceſiquarto apō
quoſdam oꝛta eſt noua opinio falſa fraticelloꝝ
quā ipſe Jo. papa: q2 ɔtraria ſcripture euāgelice
rꝓbauit ⁊ ɔtermīauit hereticā foꝛe: ⁊ illam ꝑti
naciter tenētes vt hereticos pſequēdos. Qui
dam ex illis obſtinato animo ſuā opinionē reti
nentes ad hanc temeritatē ⁊ maximā preſūptio
nem deuenerūt: vt et ipm papam Joannē here
ticum dixerint ꝓpter talem determinationem
quā dixerūt falſam ⁊ hereticā: vnde ſeparantes
ſe ab vnitate eccleſie: ſynagogam ſathane ſibi fe
cerūt: nō eccleſiam ꝑficientes: dum caput dra-
conis ſeu Antichꝛiſtū antipapā Petrum de coꝛ
naria aſſerētes: nō ſolū Joanē viceſimūſecūdū
ſed ⁊ omnes ſuos ſucceſſoꝛes vſq; in preſens ⁊
futurum hereticos eſſe eo ꝙ nō repꝛobauerint
determinationem ipſius Joānis: quā heretica;
aſſerūt ⁊ confirmauerūt: omēſq; ſequētes illa;
determinationem hereticos tenēr: cardinales:
epiſcopos: ceteroſq; populos. Et quia non-
dum ex toto extincta eſt hereſis dicta fraticello
rum: ſed adhuc in aliquibus partibus italie vi
get. Nam etſi eoꝛum pꝛimus antipapa: meritis
ſuis dignā receperit vltionē piſis quia captus
ductus auinionem ad preſentiam pape Joānis
poſt adiuratā hereſim ſuā incarceratus ibi de-
ceſſit. Tamē nō deſiſtūt homines repꝛobi illius
hereſis ſectatoꝛes: facere papam ⁊ epiſcopos de
ſuis: qui incedūt in habitu trāſfoꝛmato: cōuenti
cula ſecreta faciētes. Et ideo diffuſi' de ea aget̄
ſm̄ declarationē cuiuſdā doctiſſimi magiſtri oꝛ
dinis p̄dicatoꝝ in quodā ſuo tractatu exponētis
extrauagātē ipſius Joh. xxij. q̄ ɔdēnat illos: vt
hereticos: hec ſic incipit. ¶ §. I.

Ad perpetuam rei me
moriā. Quia quoꝛūdā mētes: ſic pater mēdacij
dr̄ excecaſſe ꝙ noſtris ɔſtitutiōibus quaꝝ vna
incipit. Ad conditoꝛē canonū. Altera vero. Cū
inter nōnullos: nō abſq; multa temeritate: niſi
ſit detrahere: ⁊ nitūtur ⁊c̄. Caſus igitur ſeu ſnīa
huius conſtitutionis eſt. Dn̄s Joānes antequā
iſtam tertiam conſtitutionē feciſſet: quia quodā
duas alias prius pꝛomulgauerat de cōſilio car
dinalium: et alioꝛum pꝛelatoꝛum: et magiſtro-
rum. Et in pꝛima que incipit Ad conditoꝛem:
declarauit: ꝙ reſeruatio fecta per Nicola. quar
tū papam de bonis mobilibus et immobilibus
fratrum minoꝛum: pꝛeſentibus et futuris: quā
tum ad pꝛopꝛietatem ⁊ dominium ſibi: et Ro-
mane eccleſie ſimplici vſu facti duntaxat fra-
tribus reſeruato: pꝛedictis fratribus: et mul
tis alijs non pꝛofuit: ſed obfuit: pꝛout magi-
ſtra ipſa rerum experientia declarauit quod

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſeu cõgregatione exiſtẽtes cõmuniter viuãt. Et
probat valde clare. Secundo declarauit in ea-
dem ꝙ in rebus vſu conſumptibilibus non po
teſt vſus a proprietate rei et dominio ſeparari.
Et ideo in talibus non poſſunt dici ſimplices
vſurarij dicti fres. Nec tale dñiũ videť dictus
dñs Nico. papa romãe ecclẽe reſeruaſſe: Et hoc
pbat euidẽter. ¶ Tertio declarauit ꝙ vſus ali-
cꝰ rei denudatus iure vtendi: in creatura rõnali
nõ ẽ iuſtꝰ: nec p cõñ cõuẽit pfectõis ſtatui nec pfe
ctõi adijcit: ſʒ repugnat: q̃re cõcludit: ꝙ talẽ vſũ
denudatũ a iure dictꝰ Nico. pa. dictis fribus nõ
reſeruauit: qḋ etiã per rões incõuincibiles liqui
de manifeſtat. Quarto declarauit ꝙ taʒ dicti dñi
Nico. cõſtitutio q̃ꝫ etiã qḋdã priuilegiũ dictis fri
bus a dño Martino. iiij. pdeceſſore ſuo cõceſſũ
q̃ꝫtũ ad pcuratores noĩe Ro. ec. eis cõceſſos: q
cã dce ro. ec. eos agitabãt plĩmũ honorari Ro.
ec. detraxerint: cũ ſic plerũq̃ꝫ cõtingať dictã Ro.
ec. occaſiõe taliũ corã pedaneiſ iudicibꝰ litigare
intĩm: ꝙ platis ⁊ ecclaꝝ rectoribꝰ fuerit moleſtũ
⁊ graue. Graue. n. tale: qḋ põt ⁊ dʒ exiſtere ꝙ ſe
ro. ec. in iudicio opponẽt: q̃ ipoꝝ ẽ mgřa ⁊ caput.
Quĩto pnũtiat: ꝙ bonis q̃ offerũť vel cõferũt: vł
alias quõlibet obueĩre poterũt fribꝰ vel ordini
pdictis exceptis ecclijs: vel oratorijs officis ha
bitatõibꝰ: ac viſis libris ⁊ veſtimẽtis diuis offi-
cijs dedicatis: vel dedicãdis: nullũ ius ſeu dñiũ
aliqḋ occaſiõe dce cõſti. dñi Nico. vel cuiuſcũq̃ꝫ
alteriꝰ pape ſcẽ ro. ec. acgrať. Sed quo ad hoc
habeanť dce cõſti. p nõ factis. Sexto pnũtiat ⁊
diffinit: ne deĩceps p recipiẽdis: petẽdis: exigẽ
dis: defendẽdis: ſeu admĩſtrãdis bonis: q̃ in po
ſterꝝ dcis fribꝰ vel ordini cõferri: offerri: vel alĩs
quõlibet obuenire cõtigerit: q̃ſq̃ꝫ a quoq̃ꝫ noĩeť:
ſeu cõſtituať: ãmõ noĩe ſcẽ ro. ec. pcurator. Nec
occaſiõe cuiuſlibet priuilegij aplici: q̃cũq̃ꝫ taliuʒ
bonoꝝ admĩſtrationẽ ĩ iudicio vel extra agẽdo:
defendẽdo: ſupplicãdo: vel alias quõlibet aſſu
mere dce eccleſie noĩe audeat niſi de ſedis aplĩ
ce licẽtia ſpãli decernit irritũ ⁊ inane: ſi ſecus a
quoq̃ꝫ cõtigerit attẽtari. ¶ §. II.

In ſecunda vero con

ſtitutiõe: q̃ incipipit. Cũ inter nõnullos: declarat
Primo ꝙ aſſertio ptinax: ꝙ xps ⁊ aplĩ nihil ha
buerũt ĩ pprio nec ĩ cõi: cũ ſcripture ſacre cõtra
dicãt expſſe. deinceps erronea: ⁊ heretica ẽ cẽſẽ
da. Scḋo ꝙ ẽt aſſertio ptinax: ꝙ redẽptori nřo
eiuſq̃ꝫ aplĩs in his q̃ ipos hũiſſe ſacra ſcriptura
teſtať: neq̃q̃ꝫ ius eis vtẽdi cõpetierit: nec ipa vẽ-
dẽdi ſeu donãdi: ius ipi hũerint: ſeu ex illꝭ alia
acqrẽdi: cũ talꝭ aſſertio vſũ ⁊ geſta eoꝝ cõcludat
ĩ pmiſſis nõ iuſta deinceps erronea ⁊ heretica ẽ
cẽſenda ¶ Cõtra iſtas igiť duas cõſtitutiões ali
qui oblatrãtes dixerũt dñm nřm ñ potuiſſe ea
q̃ dicta ſũt declaraſſe: Et ad ſui mẽdacij colora
tionẽ adducebant talẽ rõem. Illud qḋ p clauẽ

ſcie in fide ⁊ moribꝰ diffinierũt ſelꝰ romãi põtifi.
adeo ĩmobile pſeuerat: ꝙ illud ſucceſſoribus.
ſed ſuis reuocari nõ licʒ in dubiũ: nec cõtrariuʒ
affirmare licʒ ſecꝰ ſit ĩ his q̃ p clauẽ potẽtie ſũt p
eos ordinata: vt dicũt romãi põti. ⁊ multa cõcilia
generalia determiauerũt: ⁊ diffinierũt p clauez
ſcie. Primo vt regula fratrũ minoꝝ: ẽ regula euã
gelica xpi: ⁊ aploꝝ imitatrix: q nihil ĩ hoc mũdo
hñt ppriũ vel cõe. Sed in rebꝰ q̃bus vtunť hñt
ſimplicẽ vſũ facti. Scḋo ꝙ xpi ⁊ aploꝝ pauptas
cõſiſtit ĩ expropriatõe cuiuſlibet tpalis dñij ciui
lis ⁊ mũdani: ⁊ ꝙ eoꝝ ſuſtẽtatio fuit in ſolo, ⁊ nu
do vſu facti: ergo q̃buſcũq̃ꝫ ſucceſſoribꝰ ñ licuit
oppoſitũ declarare. Sed oppoſitũ ĩ dcis duabꝰ
cõſtitutionibꝰ eſt declaratũ: ⁊ viſũ eſt. Ergo hoc
nõ licuit facere dño Joanni. ¶ §. III.

Sed ad has rationes

iſtoꝝ euacuãdas ipſe Joãnes cõdidit: ⁊ pmulga
uit tertiã cõſti. q̃ incipit. Quia quorũdã: cuiꝰ prin
cipiũ poſitũ ẽ ſupra: ĩ q̃ Jo. valde ſubtiliter ⁊ ar
tificioſe: ⁊ efficaciť rñdet: inſiſtẽdo circa maiorẽ
⁊ minorẽ. Circa maiorẽ q̃dẽ pmo oñdẽdo: ꝙ ſci
entia vel nõ eſt clauis ſpũalis: vel ſi eſt ad ipſam
nõ ptinet aliq̃d diffinire: ſed ſolũ ad clauẽ ptãtiſ
Circa minorẽ vero oñdẽdo primo: ꝙ eſt falſuʒ:
ꝙ romãi põtifices diffinierũt: ꝙ fres in rebꝰ q̃-
bus vtunť: habebãt ſimplicẽ vſũ facti: ⁊ pbat p
eos: vt habeãt vſũ iuris: oſtendẽdo ꝙ dictꝰ dñs
Nico. in quo ſe fũdauit pncipaliter: nunq̃ꝫ dixit
ſuſtentationẽ xpi ⁊ aploꝝ extitiſſe ĩ ſolo: ⁊ nudo
⁊ ſimplici vſu facti: immo ꝙ oppoſitũ ſenſit: pro
bat. Tertio oſtẽdẽdo ꝙ habere aliq̃ in cõi: nõ de
rogat altiſſime pauptati. Quarto oſtẽdẽdo: ꝙ in
rebus vſu cõſumptibilibus nõ põt vſus a dño
vel pprietate rei ſepari. Quinto pbãdo. ꝙ vſus
denudatus oĩ iure nõ eſt vſus iuſtus q̃re pfe-
ctis nõ cõpetit talis vſus: nec eis talẽ vſum cõdi-
toꝝ canonis reſeruauit. Sexto ex eoꝝ dicto eos
cõfutãdo oſtẽdit: ꝙ ſi licuit dicto dño Nico. con
tra declarationes ſuoꝝ pdeceſſoꝝ aliqua decla-
rare ĩ materia ſupradicta: ꝙ eadẽ rõe ſibi licuit
cõtra determĩata per Nicola. predictuʒ: vel ſi ſi-
bi nõ licet nec alteri licuit. Septimo oſtẽdit ꝙ p
ea que in dicta cõſtitutiõe dñi nicolai cõtinent:
ꝙ ad romanos põtifices: ⁊ p cõſequẽs ad ipſum
dñm Joh. pertinet ſi quid dubietatis circa ſuaʒ
determinationẽ emergeret declarare. Octauo
oſtẽdẽdo quõ licet romanis põtificibꝰ ordines
cõfirmare: ⁊ cõfirmatos caſſare: quare cum non
habeãt maius priuilegiũ fratreſ minores q̃ꝫ alij
vt videtur: licet cõtra eoꝝ regulam facere talia
⁊ oppoſita declarare. Nono oſtendendo fal-
ſum eſſe: ꝙ per multa concilia generalia fuerint
talia declarata cum concilia generalia illi ponti
fices non celebrauerint vel ſi celebrata ſint nul
lam fecerint de talibus mentionem. Decimo
oſtendit ꝙ nec ad fidem nec ad mores pertinet

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

xp̄m ⁊ apoſtolos in his que vſi ſunt nō habuiſſe
niſi nudū vſuʒ facti ⁊ ſimplicē: immo magis op
poſitū ptinet: cū nec in ſcriptura ſacra nec ī ſym
bolis habeat ꝙ fratres minores nō hn̄t in reb⁹
niſi ſimplicē vſum facti: nec ꝙ liceat Romano
pōtifici dominiū qōꝗʒ reſeruatū ſibi in reb⁹ q̄
fratribus obueniūt: abijcere. Nec ꝙ pcurato/
res p ſūmos pōtifices cōſtitutos ſucceſſori nō
liceat reuocare. Quare concludit neceſſario: ꝙ
ratio illoꝝ eſt nulla. Et ꝙ ipe talia ſuperius pre
miſſa potuit declarare: ⁊ ipa etiā ordinare. Ul
timo concludendo diffinit primo: ꝙ tales q nixi
ſūt publice defenſare ⁊ etiā approbare hereſim
damnatā in iſta cōſtitutione. Cū inter nōnullos
aſſerēdo ꝙ xp̄us ⁊ apoſtoli in his q̄ habuerunt
habuerūt tm̄ vſum facti ſimplicez iure denuda
tū: ꝙ oēs talēſ ⁊ ſinguli: qui verbo ⁊ ſcripto p ſe
vel aliū ſeu alios talia publice p̄ſūpſerūt: illiꝗʒ
qui eos inſtruxerūt in talibus ⁊ vt p̄miſſa face/
rent docuerūt in damnatā hereſim inciderūt: ⁊
vt heretici ſūt vitādi. Scd̄o diffinit ꝙ ſi aliquis
deinceps dānatas p ɔſtitutionē p̄dictā. Cū inter
nōnullos hereſes. Uel ipaꝝ alterā ſciēter ver
bo vel ſcripto defendere vel approbare preſum
pſerit: vt hereticus ab omnibus euitet̄. Tertio in
hibet ne quis cōtra ordinata diffinita ſeu facta
in dicta ɔſtitutione que incipit. Ad cōditorē: ver
bo vel ſcripto ſciēter approbet aliqd vel defen/
dat: ⁊ ſi qs cōtrariū p̄ſumpſerit: tanꝗʒ cōtumax
⁊ rebellis Romane eccleſie habeat̄. Iſte eſt ca/
ſus ⁊ ſentētia totius h⁹ decretalis extrauagātis.
Quia quorundā. ¶ .§. IIII.

Ad pleniorem autē de

clarationē ipſius magiſter prefatus format octo
dubia ⁊ ea declarat ⁊ ſoluit cōtraria. Hoꝝ p̄mū
eſt: in qbus ptinet ad papā canones cōdere. Ad
qō breuiſſime r̄ſpōdet̄: ex eo ꝙ iſta materia ple
ne dilucidat̄ tertia pte: in ti. de ſūmis pōtificib⁹
Sciēdū primo ꝙ papa nō pōt cōdere canones
cōtra determiata ī ſacra. ſcriptura: vt patet. xxv.
q. i. Sūt qdā. Et. b. Aug dicit. iiij. de tri. Contra
rōem nemo ſobrius. Cōtra ſcripturā nemo chri
ſtianus. Cōtra eccleſiā nemo pacificus. Rō h⁹
eſt. qꝛ inferior nō pōt mutare decreta ſui ſuperi
oris: vel determiare ɔtra ea. Sed ſacra ſcriptu
ra eſt a ſpūſancto digeſta: vt patet. ij. pe. i. Ubi aūt
nō volūtate hūana eſt allata pphetia: ſed ſpūſā
cto ⁊c̄. ꝙ ſi arguat̄: qꝛ ſcriptura ſancta videt̄ ha
bere auctoritatē ab eccl̄ia cū. b. Aug. dicat. Ego
nō crederē euāgelio: niſi eccleſie auctoritas ad
hoc me cōmoueret. Rn̄det̄ ꝙ eccleſiā dare au
ctoritatē ſacre ſcripture poteſt intelligi duobus
modis. Uno mō qꝛ ſcriptura habeat ab eccleſia
auctoritatē inſpiratiue. Et ſic nō eſt verū ꝙ ha/
beat auctoritatē ab eccleſia: eo ꝙ nō ab eccleſia
eſt inſpirata ⁊ dictata: ſed a deo īmediate. Alio
mō declaratiue: qꝛ ſcʒ eccleſia declarat fidelib⁹
nō eſſe ſacrā ſcripturā a deo reuelatam ⁊ ſic dat
ſibi auctoritatē diffiniēdi libros ptinētes ad ſa/
crā ſcripturā ſcʒ euāgelia. Mathei. Marci. Lu
ce: ⁊ Iohānis: nō euāgelia Nicodemi vl' Naça
reoꝝ vl' Bartholomei: ⁊ hu⁹: ⁊ ſic intelligis dictū
b. Aug. quia ſcʒ ignotū ſibi eſſet verū euāgeliuʒ
Mathei vel alioꝝ q̄ tenem⁹: ptineret ad ſacram
ſcripturā vel nō: niſi eccleſia inſtinctu ſpūſancti
iſtud declaraſſʒ. Secūdo notādū ꝙ papa n̄ pōt
cōdere canones cōtra decreta q̄tuor prioꝝ con
cilioꝝ: vt patet di. xv. Canones. ⁊. c. ſicut. Sed ſi
arguat̄ ɔtra: qꝛ ɔciliū nō dat auctoritatez pape.
ſed papa cōcilio: vt patʒ di. xvij. p totū. Et extra
de elec. Significaſti. Ergo illa. ɔcilia habuerūt
auctoritatē a papa. Tātā aūt hʒ auctoritatē vn⁹
q̄ntā ali⁹: ⁊ tātā ſucceſſores quātā p̄deceſſores
Ergo videt̄ ꝙ poſſit papa determiata in illis re
uocare vel cōtra ea determiare. Ad qō reſpon/
det̄ ꝙ cōcilia illa nō poſſūt reuocari p papā: po
teſt dupliciter itelligi. Uno mō ex eo ꝙ vlr̄ cōci
lia ſunt ⁊ ſic nō eſt veꝝ: qꝛ qō cōpetit vni inq̄ſtū
tale cōpetit omni tali vlr̄. Que ergo ſtatuta ſunt
vel decreta in vno cōcilio: pōt aliud mutare: vt
factuʒ eſt pluries. Alio mō pōt intelligi ſpālīter
inq̄ſtū ſcʒ d̄ tali materia articuloꝝ fidei que ibi
fuerūt declarata quo ad veritatē tenendū: ⁊ ſic
nota ibi glo. di. xv. Sicut. Non enī pōt papa vel
minuere vel augere vel mutare articulos vel ſa
cramēta eccleſie. Dicūt etiā aliqui ꝙ quo ad alia
poſitiua: etſi papa poſſit tollere vel mutare ſin/
gula: quia iſtud vel illud nō tn̄ omīa ſimul: quia
hoc eſſʒ deſtruere ſtatū eccleſie. ¶ Tertio aduer
tendū ꝙ papa pōt cōdere canones contra deter
minata p quoſcunꝗʒ doctores ſanctiſſimos. Et
hoc pbatur auctoritate. diſ. xx. Decretalis ep̄le
⁊. c. ſequēti. Et ratio eſt qꝛ inferior nō pōt legeʒ
īponere ſuperiori: ſed ecōtra ſuperior inferiori
Eſt aūt papa ſuperior quocūꝗʒ doctore. qꝛ enī
ad diffiniendū aliquid nō ſufficit ſine poteſtate.
Hinc eſt vt dicit Gratianus. di. xx. ⁊ ideo papa
in iſta decretali q̄uis aliq doctores habuerunt
maiorē ſcientiā q̄ʒ aliqui ſummi pōtifices: ideo
in cauſaꝝ vel dubioruʒ diffinitione preferūtur
ſummi pontifices omnibus doctoribus. ¶ Itē
papa poteſt condere canones contra determina
ta per predeceſſores ſuos: vel determinata per
ſe ipm̄: quod probatur auctoritate: ratione ⁊ ex/
emplo. Et auctoritate quidē. extra de conſang.
⁊ affini. Nō debet vbi dicit̄. Nō debet reprehē
ſibile iudicari: ſi ſm̄ varietatem tempoꝝ ſtatuta
varientur humana. Et extra de ſen. excom. li. vi.
dicitur. Alma mater eccleſia nōnulla plerunꝗʒ
ordinat ⁊ cōſulte: que poſtmodū cōſultius ⁊ ra
tionabili⁹ reuocat: in meliuſue cōmutat. Et ipe
dn̄s Iohan. in conſtitutione ſua pulchre ſic ait.
Quia nōnunꝗʒ ꝙ coniectura profuturum cre/
didit: ſubſequens experientia nociuū oſtendit:
nō debet rephēſibile iudicari: ſi canonū ɔditoꝝ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

canones a ſe vel ſuis predeceſſoribus editos:
vel aliqua in eis cōtenta canonibus reuocare:
modificare vel ſuſpendere ſtatuat: ſi ea obeſſe
potius viderit q̄ȝ pdeſſe. pbatur idē diſ.lxiij.§.
Uerum. Confirmat̄ iſtud exēplo ſcripture. Nā
mādauit dn̄s ſerpentē eneū exaltari in deſerto.
ad cuius aſpectū ſanabant̄ homines a morſib⁹
ſerpentū. vt patet numeri.xxi. Poſtmodū iſtin
ctu ipſius dei: rationabilius fuit reuocatum: eo
ablato per Ezechiā. vt patet.iiij. Regū.xx. qꝛ po
pulus idolatrabat ad eum. Rōe hoc cōſtat: qꝛ
par in parē nō habet imperiū. Ex quibus omi
bus patēt due cōcluſiones. Prima ꝙ dn̄s Jo.
potuit rationabiliter ⁊ ſalubriter q̄ in dictis dua
bus conſtitutionibus contineſ ad conditorem:
⁊ alia. Cum inter nōnullos ordinauit: cū in eis
nihil ſit contra fidē ⁊ bonos mores: nec ꝯtra q̄t
tuor concilia: quia ſicut ipe deducit circa finem
huius cōſtitutionis de cōtentis in ipſa cōſtituti
one im ſymbolo fidei: vel in ſacra ſcriptura mē
tio nō habetur: vel ſi habetur in ſacra ſcriptura
vt de pauptate xpi ⁊ apoſtoloꝝ magis ex ipa ſcri
ptura habetur qd ipe dn̄s Jo. determiat q̄ȝ eiuſ
oppoſitū. Secūda cōcluſio eſt: ꝙ cū violatores
⁊ detrahētes ſacris canonibus: vt blaſphemi et
ſpirituiſancto reſiſtētes ceſeant̄: vt.xxv.q.i. Vio
latores. ⁊ multipliciter puniant̄: vt in dicta.q.c.
generali.⁊.c. omnia.⁊.c. hac cōſona. patet ꝙ hi q
cōſtitutionibus dn̄i noſtri in predictis detrahe
re nixi ſunt: in penas huius inciderūt ⁊ quaſi in
hereſes iam dānatas cōſtitutione predicta. Cū
inter nōnullos ptinaciter affirmarūt: ꝙ merito
heretici ſunt cenſendi. ſicut dn̄s Jo. determinat
in dicta conſtitutōne. Et ſic patet primus articu
lus. ¶ §.V.

Secundus articulus ē

Quot ſunt claues eccleſie et que: quia in dicta
cōſtitutione de eis agitur. Reprobando opinio
nem illoꝝ qui male ſentiūt de eis. Sed quia de
iſta materia diffuſe tractat b. Tho. in iiij. di.xviij
Et in prima pte. Et pleni⁹ in tertia pte: ti. de pōti
ficibus ſūmis. Ideo ⁊ hic articulus breuiſſime
expedietur. Quāuis diuerſi diuerſa dicāt: cōior
opinio eſt b. Tho. ⁊ Pe. in. iiij. ꝙ clauis eccleſia
ſtica q̄ methaphorice dr̄ ad clauis materialis ſi
militudinē q̄ claudit̄ ⁊ apitur hoſtiū materiale:
eſt q̄dā poteſtas ſpūalis q̄ dat̄ in ſacerdotij col
latiōe ad q̄ſdā ſpūales actiones ordinata. Que
poteſtaſ eſt vna quo ad eſſentiā: ſed duplex quā
tū ad act⁹ ⁊ officia ſubordinata: imo pl⁹ dicit ꝙ
eadē ē poteſtas p eſſentiā: q̄ pōt ſacerdos corp⁹
xpi ꝯficere: ⁊ q̄ pōt abſoluere vł ligare. Et ipſa
ptās eſt ipe caracter impſſus ī collatōe ordis ſa
cerdotalis. qd ſic pbat. Ad duo q̄ꝝ vnū ē cā al
teri⁹: vna ptās ordiat̄: ſic ⁊ ſoliſ vna ē ptās q̄ ſol
calefacit ⁊ rarefacit: ⁊ iō calor ē principiū actus
vtriuſqȝ: licet quodā ordie. Sȝ gr̄a ⁊ oīs r̄miſſio
in corpe xpi myſtico: qd reſpicit ptās clauiū: de
riuat̄ ex eius capite: qd reſpicit eius ptās ꝯfici
endi. Ergo reſpectu vtriuſqȝ iſtoꝝ eſt vna ptās
Et eodē mō de poteſtate clauiū inter ſe dicēdū
qꝛ ad plures act⁹ ſubordiatos: ſufficit vna v̄tus
⁊ ptās. Sȝ act⁹ clauiū licet ſint plures: qꝛ vn⁹ eſt
iudicādi ſeu diſcernēdi qs ſit dign⁹ vł indign⁹:
ali⁹ ē diffiniēdi ⁊ ſentētiādi qs ſit dign⁹ vel indi
gn⁹ abſoluēdo vł ligādo. Sūt tn̄ ſubordiati ita
ꝙ vn⁹ p̄ſupponit aliū: ſcd̄us primū. Sufficit tn̄
ꝙ vna ptās ad vtrūqȝ: ſicut ſol p eādē v̄tutē illu
miat aerē ⁊ calefacit ſcȝ p lumē. Dat etiā exēplū
in ptātib⁹ ſecularib⁹. Nā eadē auctoritate cōpe
tit iudici iura ptium cognoſcere: ⁊ exinde ſniare
ꝯtra vnā ptiū ⁊ aliā abſoluere. Sed qꝛ potētie
cognoſcūtur p actus: ideo ⁊ſi ſit vna ptās eſſen
tialiter: dicunt̄ tn̄ due: qꝛ duplex eſt actus talis
poteſtatis. Et rōe primi actus: quo iudex eccle
ſiaſticus iudicat ⁊ cognoſcit de dignitate vł indi
gnitate alicui⁹: dr̄ clauis ſcie. Rōe ſecūdi actus
quo dignū abſoluit: indignū nō abſoluit: dicit̄
clauis potētie. Un̄ dictū fuit in plurali. Math.
xvi. Tibi dabo claues regni celoꝝ. Et iſta videt̄
intētio glo. di.xx.c.i. Ubi ſciēdū ꝙ aliqui male
ſenſerūt de claui ſciētie dicētes: ꝙ ſciētia ſm ꝙ
eſt habitus acquiſitus vel infuſus ſit clauis: nō
q̄dē de pſe: ſed ī ordie ad clauē potētie. Un̄ in eo
q hēbat ſciam: ſȝ nō ordinē ſacerdotalē dicebat
talē ſciam in eo nō eſſe clauē: ſȝ adueniēte claue
potētie ſcȝ p ſuſceptionē ſacerdotij: efficiebatur
clauis illa ſcīa. Cui⁹ opinio vr̄ eſſe glo. di.xx.c.i.
Ad quā etiā videt̄ declarare mgr̄ ſniaꝝ in iiij. di.
xviij. Dicebāt etiā ꝙ ſacerdotes idiote ⁊ſi nō ha
bēt clauē ſciētie cū ſint ignorātes: hn̄t tn̄ q̄ndā
īduſtriā naturalē diſcernēdi quā vocabāt cla
uiolā. Sȝ iſtā opi. r̄probat b. Tho. ī. iiij. di. xviij.
Nā ⁊ ſūt aliq ſacerdotes: q nec ſciam acquiſitā
hn̄t nec īfuſā nec īduſtriā naturalē: cū ſint indi
ſcreti ⁊ q̄ſi fatui. Eſt ergo clauis ſcie ſm b. Tho.
auctoritas iudicādi ſeu diſcernēdi de dignitate
vł idignitate alic⁹ ī foro ꝯſcie: ⁊ iſtā pōt hr̄e igno
rātiſſim⁹: ⁊ hȝ ſi ē ſacerdos: ⁊ nō hȝ eā ptiſſim⁹
ſi nō ē ſacerdos. Sic ⁊ aliqs iudex ſecularis hȝ
auctoritatē iudicādi: qui tn̄ nō hȝ ſciam iuris ⁊
ecōuerſo. Uez eſt ꝙ actuſ iudicādi nō pōt recte
exerceri ſine vtroqȝ ſcȝ auctoritate iudicādi ⁊ ſi
ne ſciētia. Et ideo nō eſt ſine peccato: qui ſe po
nit ad iudicandū in foro ꝯſcie: nō hn̄s competē
tem peritiā. Ex predictis eliciūtur duo correla
ria: quorum primum eſt ꝙ ſicut ipſe dominus
Joh. in iſta ſua conſtitutione valde bene arguit
Illi oblatrantes et detrahentes ſuis conſtitut̄
maledicebant aſſerentes: ꝙ illud quod fuerat
per Romanū pontificē per clauem ſcientie diſ
finitum: tum in fide et moribus: non poterat per
ſucceſſorem reuocari. ¶ Arguitur enim ſic cō
tra illos. Aut clauis ſcientie accipitur p habitu
acqſito vel infuſo. Aut pro auctoritate diſcernē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

di in foro conſciẽtie. Si pro habitu: ſic ſcientia
non eſt clauis vt viſum eſt ſupra: et ipſe domin⁹
Joħ. valde clare ꝓbat. Ergo ꝙ diffinit̃ ꝑ clauē
ſciẽtie: cū habitus talis nō ſit clauis. Si autem
accipiat̃ ꝓ auctoritate diſcernẽdi in foro cōſciẽ
tie. argui ſic contra. Primo qui habet auctori
tatem diſcernẽdi in foro conſciẽtie ex hoc non
habet condere. vel ſtatuere iura in foro exterio
ri obligantia. Secūdo quia tunc omẽs ſacerdo
tes habẽtes auctoritatẽ diſcernendi in foro cō
ſcientie: haberẽt poteſtatẽ condẽdi iura ⁊ ſtatu
ta. Tertio quia talis auctoritas diſcernendi re
ſpicit ſolū diſcretionẽ inter leprā ⁊ leprā: inter
peccatū ⁊ peccatū: et nō aliū actū aliquid ſtatuẽ
di. Ergo per talẽ clauẽ circa fidem ⁊ bonos mo
res nil ordinat ſummus pontifex: quod nō poſ
ſit ſucceſſor reuocare: vnde ſequitur ꝙ male et
falſe aſſumebāt. Secūda concluſio eſt ꝙ ipſe
dn̄s noſter negat id quod illi ſibi male. et falſe i
ponūt ſcʒ ꝙ ſcientia nō ſit clauis. Nō enim hoc
negat: vel ſi negat: aut implicite hoc negare vide
atur. accipit ſcientiā ꝓ habitu acquiſito vel infu
ſo: que vtrūq; nō eſt clauis vt quidam dicebant.
Sed accipiẽdo ꝓ auctoritate diſcernẽdi nō ne
gat eſſe clauem. Verū eſt tamẽ ꝙ ad iſtam clauẽ
cōiter ſumptam: nō ſpectat condere canones vł
mutare. quia tūc omnis ſacerdos poſſet hoc fa
cere quod nullus concedit. ¶ §. VI.

Tertius articulus eſt.

vtrum vſus licitus poſſit ſeparari a iure vtẽdi.
Pro cuius declaratione primo declarat deſcri
bendo aliquos terminos circa materiā. Scđo
agit de diuerſis modis habẽdi aliquam rẽ. Ter
tio reſpōdet ad queſitū. Quarto declarat quō
fratres minores poſſunt habere nudū vſum fa
cti. Demū ſoluit duodeci argumẽta facta cōtra
veritatem ſue cōcluſionis. Quantū ad ꝓmū
dicit: ꝙ circa aliquā rem poſſunt iſta cōſiderari
ad preſens ſcʒ vſufructus: vſus poſſeſſio: ꝓprie
tas: dominiū ⁊ ius. Quodlibet hoꝝ ſic deſcribit
Vſufructus ſm iuriſtas eſt ius vtendi ⁊ fruen
di rebus alienis: ſalua eaꝝ ſubſtantia. ff. de vſu
fru. l. i. Rebus alienis dr̃: quia in rebus ꝓprijs
nō vſufructus. Unde ſi habeo vſufructum vi
ridarij ⁊ poſt ad me perueniat ꝓprietas: expirat
tūc vſufructus. Salua rerum ſubſtantia dicit̃
quia in rebus que vſu conſumunt̃: nō ꝓprie ẽ
vſufructus vt pane: vino: ⁊ hi⁹. Jus vtendi dr̃:
ad differentiā vtilis dominij: quod quãdoq; in
rebus alienis habetur: ſicut emphiteota ⁊ feu
datari⁹ habẽt vtile dominiū cuius dn̄iū directū
pertinet ad dominū ſuperiorẽ: a quo res tenet̃
in emphiteoſim vel in feudū. Itẽ ponit̃ fruendi
ad differentiā nudi vſus: quia minus eſt in vſu
ꝙ̃ in vſufructu: datur exemplum de grege. Si
vſus alicuius gregis ſit tibi relictus in aliquo
teſtamẽto: tu poteris vti grege ad ſtercoriçandū
in agro tuo tantū. Sed ſi fuerit relictus vſufru
ctus eius. poteris grege vti nō ſolū ad ſtercori
çandū ſed ad lanā: lac ⁊ fetus recipiẽdū ⁊ diſtra
hendū tales fructus vt volueris: fetus enī in iu
mentis vt pecudibus computant̃ in fructu: ⁊ ĩ
quolibet aīali irrationali. Secus aūt in ancillis
Nā partus ancille nō ꝑtinet ad vſufructuariū
Dat̃ aliud exemplū. Si viridariū fuerit tibi le
gatum ad vſum: poteris roſas: olera. ⁊ alios flo
res ⁊ fructus ſumere ad vſū tuū: ſed alij nō po
teris vendere vel dare. Sed ſi vſufructus eius
fuerit relictus: poteris nō ſolū ſumere ad vſum
tuū: ſed ipos flores ⁊ fructus vendere ⁊ donare
alteri ꝓut volueris. Et ſic patet ꝙ quicūq; ha
bet vſufructum: habet vſū ⁊ nō ecōuerſo. Vſus
aūt ſm iuriſtas eſt ius vtẽdi reb⁹ alienis: ſalua
rerum ſubſtantia: ideo dr̃. Rebus alienis: qa
ſm iuriſtas vſus nō dr̃ in re ꝓpria. Addit̃. Sal
ua ſubſtantia reꝝ: quia ſm eos vſus nō ꝯſtituit̃
in rebus que vſu cōſumūtur: quia in talib⁹ nō
poteſt reꝝ ſubſtãtia permanere poſt vſum. nō po
nitur fruendi: vt diſtinguat̃ ab vſufructu. Sed
quia ꝗ̃tum mihi videtur: legiſte iſto modo acci
piūt vſum nimis ſtricte ſcʒ ꝓ vſu ꝓ quo cōpetit
ſeruitus. Ideo accipiẽdo vſum ſm naturam et
magis large: ⁊ ſm iura canonica: cū ſm rei veri
tatem aliquis vtatur re ſua ſicut aliena: ⁊ vtitur
pane cum comedit ⁊ cōſumit eum. Ideo ſic acci
piendo vſum videtur mihi ꝙ nudū vſum facti
de quo loquūtur conſtitutiōnes Jo. quadrupli
citer poteſt imaginari. Primo modo poteſt dici
nudus vſus facti ꝓpter omnis iuris nudationẽ
Secūdo ꝓpter ꝓprietatis excluſionẽ. Tertio ꝓ
pter omnis vtilitatis priuationẽ. Quarto ꝓpter
actionis in iudicio abdicationẽ. Exempla oīm:
ſi equitarẽ equū cuius nō eſſem dn̄s: nec habe
rem aliqđ ius equitãdi equū tūc haberẽ vſum
nudū equitationis equi: ꝓ omnis iuris denuda
tionẽ. ſicut habet fur ⁊ latro in re furtiua: quia
habet vſum denudatū ꝓprietate. Exemplū de
ſecūdo. Si eqtarẽ equū quẽ cōduxiſ ad vectu
rā ab alio poſſem dici hr̃e nudū vſū equi. ꝓpter
ꝓprietatis excluſionẽ: qꝛ nō habeo ꝓprietatem
eius: ſic econuerſo equitãdo equum meum nō
habeo vſū nudū: qꝛ eg hẽo ꝓprietatẽ. Exẽplū
de tertio: qn̄ hʒ aliquẽ vſū alic⁹ rei: vł circa ali
quā rẽ: ⁊ tn̄ carʒ oī fructu ⁊ vtilitate: q̃ poſſʒ ſibi
īde ꝓuenire: ſic fu⁹ q vtit̃ aliqb⁹ inſtrumẽtis ad
vtilitatẽ dn̄i ſui: talis vſus poſſet dici nud⁹ ꝗ̃tū
ad fructū vel vtilitatẽ ſerui: qꝛ ex tali vſu null⁹
fructus vel cōmoditas acquirit̃ ſibi ſed domi
no ſuo. Similiter de famulo cãpſoris: qui quo
tidie vtitur pecunia domini ſui alijs numerãdo
tamẽ vtilitas vſus nō eſt ſua ſed domini ſui. Ex
emplū de quarto. Cū aliqs haberet aliquā rẽ:
et cum ſibi auferetur nō poſſet agere in iudicio
contra illum: vel ex voto vel alia quacunq; cau
ſa: tūc poſſet dici habere nudum vſum ꝑ actōis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in iudicio abdicationem. Et hoc quo ad vſum:
tertius terminus eſt poſſeſſio: que ſic deſcribit
Poſſeſſio eſt corporalis rei retētio corporis et
animi iuris adminiculo interueniēte. Sic diffi
nit Hoſtien. in ſumma. Corporalis rei dr̄: q2 ſm
iuriſtas incorporalia nō poſſidētur. Detētio dr̄
quia poſſeſſio ſm iura dicitur quaſi pedum po
ſitio. Aliter nō acquiritur poſſeſſio: niſi corpe z
animo interueniēte. Unde ſi alterum deficit nō
eſt poſſeſſio. Iuris adminiculo addit: quia quā
uis aliquis alicui rei corpore z animo īſiſtat: tñ
niſi habeat iuris adminiculū: nō ꝓprie dicit poſ
ſidere. Et ſi obijciatur: quia fur z raptor rem fu
ratam poſſident: z tamē nō habēt iuris admini
culum: Rñ. ꝙ fur z raptor non dicitur proprie
poſſidere: ſed ſolum iniuſte detinere. Et autem
fures ſint reſtituendi: vt extra de reſti. ſpo. c. In
litteris. hoc introductum fuit ſm rigorem iuris
in odium rapientiū res ſuas dominibus: quia
nullus debet eſſe index in cauſa ſua. Et ideo rē
furtiuā nō debeo accipere a fure: niſi auctorita
te iudicis. Dicit tamē Inno. ꝙ ſi conſtaret tunc
per ꝓpriam confeſſionem ipſum eſſe predonem
vel conſtaret de ꝓprietate rei: predoni eſſet reſti
tutio deneganda: quia nunq̄ vere poſſidet: nec
naturaliter nec ciuiliter. ¶ Quart⁹ terminus eſt
ꝓprietas que ſic diffinitur ab Hoſtien. Proprie
tas eſt dominiū rei iuſtis modis queſitum. Acq
ritur autem dominiū iure gentiū z iure ciuili.
Et iure quidem gentium per occupationem
ſicut in his que nō ſunt in bonis alicuius homi
nis: que occupanti conceduntur: ſicut ſunt fere:
beſtie: aues: et piſces: que in terra mari et aere
capiūtur: z in his que cōmunia ſunt: vt in mari
z in littore maris. vt lapillis z gēmis que ibi ſūt
vt patet Inſtit. de rerꝫ di. per totum. Tamē circa
hoc ſunt multe cōſuetudines in diuerſis regio
nibus contra iura. Item in his que ab hoſtibuſ
capiūtur: quod intelligendū eſt in bello iuſto et
ſeruato iure militari: de quo di. i. Ius militare.
Iure autem ciuili acquiritur dominiū multipli
citer ſcꝫ preſcriptione: vſucapione: arrogatione
monachatione: teſtamēto: ſucceſſiōe: z alijs mul
tis modis iure ciuili inductis. ¶ Quintū quod
requiritur circa rem: conſiderādū eſt dominiū
Circa quod aliqui doctores dicūt idem eſſe do
miniū z ius: quia tantū habet quiſ de dominio
in re: q̄ꝫtum de iure. Aliquibus autem doctori
bus videtur oppoſitum: z tota ratio eſt: quia ſm
ſimplicium z Ariſto. in predicamētis: relatio do
minij eſt relatio ſuppoſitionis. Et ideo nullus
debꝫ habere dominiū in aliquo: niſi ſit ei ſuppo
ſitus. Sed aliquis poteſt habere ius in aliquo
cui nō eſt ſuprapoſitus: immo econtra. Sicut fi
lius habet ius in patre: ſeruus in domino. quia
tenētur eis dare alimentā. Similiter monach⁹
in monaſterio: ſubditus in prelato: q2 tenentur
eis ad ſacramentorum adminiſtrationes. Ergo
ſm iſtos ius z dominiū non ſunt idem: ſed ius
in plus ſe habet q̄ꝫ dominiū: quia dominiū om
ne eſt ius: ſed nō omne ius eſt dominiū: videtur
enim addere dominiū ad ius quandā ſuperio
ritatem z auctoritatem. Unde ſm hoc ſic diffini
tur. Dominiū eſt ius vtendi z poſſidēdi z haben
di aliqua re ſimpliciter ꝓ libito voluntatis: vel
ſm aliquem determinatū modū cum quadam
ſuperioritate. Dicitur in deſcriptione iſta ius: q2
ſi aliquis detineret vel vteretur aliqua re ſine
iure: ſicut fur z predo: talis nō haberet dominiū
dicitur ius poſſidēdi: quod debet intelligi iure
proprio nō alieno quia ꝓcurator. Economus et
diſpenſator vtitur licite rebus domini ſui: ſed
hoc nō facit iure ꝓprio ſed alieno. Dicitur autē
ſimpliciter ꝓ libito volūtatis. Simpliciter quā
tum ad dominiū ꝓpriūm z perfectū: per quod
quis habet ius in re q̄ꝫtum ad ꝓprietatem ſim
pliciter: z q̄ꝫtum ad omnē vſum qui eſt nat⁹ eſſe
circa ipſam rem quia poteſt eam donare: vēdere
z diſtrahere ſicut placet. dicitur autē ſm aliquē
determinatum modū ꝓpter duo. Primo ꝓpter
dominia conditionata. puta cum quis eſt domi
nus rei quo ad ꝓprietatem z vſum ſimul: ſed tñ
nō poteſt vendere niſi certis perſonis: puta pro
pinquiori de genere ſuo: vt determinato modo
ſeruando legitimā liberis: ſm leges vel ſm ſpe
ciales patrie conſuetudines. Secūdo ꝓpter do
miniū imperfectum. Uſufructuarius enī z vſu
rarius: licet nō habeāt perfectū nec plenū: ꝓ eo
ꝙ nō habēt ius in ꝓprietate rei: tñ nō habēt do
miniū verꝫ ſed imꝑfectū: ꝓ eo ꝙ verꝫ ius hñt in
vſu vel vſufructu rei: licet nō in ꝓprietate ipſius
rei. Alioqn nō poſſēt iure ſuo vēdere vł aliena
re vſū vel vſufructū. Addit in deſcriptiōe. Cū q
dā ſuperioritate: q2 vt dictū dñiū videt addere ſu
pra ius quādā ſuperioritatē z auctoritatē cū ſit re
latio ſuppoſitōis. Eſt aūt ſciendū ꝙ cū dñiū vt
dictū ē ſit qđdā ius hñdi zc̄. Sicut tripliciter di
uidit ius: ita z dñiū. Nā ius ꝑma ſui diuiſiōe di
uidit a phō in. v. ethi. in naturale z poſitiuū. Et
ſm hoc ē duplex dñiū. ſ. naturale z politicū ſiue
ciuile. Ius naturale ē qđ ꝯpetit alicui a natura
hñdi ſcꝫ z vtendi aliq̄ re cū q̄dā ſuperioritate z au
ctoritate ſup eā: ſic eſt ius pr̄is ſupra ꝓlē: ius vi
ri ſupra vxorē: z dñi ſup ſeruū. Ius politicū ſeu
ciuile dr̄ ius cū q̄dā ſuperioritate: qđ non cōpetit
alicui a natura: ſed mere ꝑ adinuētionē z colla
tionē hūanā vł diuinā ſpūalē z ſupnaturalē: ſi
cut dñiū dñi pape ſup totā eccliā: vł ſicut dñiū
vni⁹ vł pluriū ſup vna ciuitate vł regno. Scđa
diuiſio dñij ciuilis eſt: q2 qđdā eſt verꝫ z pfectū:
Aliud eſt verꝫ ſed imꝑfectū. Verꝫ z pfectū dñiū
eſt quādo quis habet dominiū in ꝓprietate rei
z in vſu eius: ita ꝙ poteſt eā vendere z ꝯſumare
z vſum eius ꝓut ſibi placet. Sed dominiū verꝫ
ſed imperfectū eſt: quādo habet ius ſolū in vſu
vel in vſufructu rei: ſed non in ꝓprietate. vnde

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

talis nō poteſt dici dn̄s rei ſimpliciter:ſed domi
nus vſus vel vſufructus. ¶Tertia diuiſio do/
minij eſt:quia dominiuꝫ mereꝫ habet multos mo
dos diſtinctos:quia quoddā eſt ſuperius ⁊ im/
mediatū quoddā altuꝫ:quoddā baſſum: qͦdā
vtile:quoddā directū:⁊ ſic de aliis. Et ideo ſcīē
dū ꝙ licet eiuſdē rei n̄ poſſint eſſe ſimul plures
domini ſimul quilibet inſolidū ſm eundē mo/
dum ⁊ eādem ratione dominij vt in p̄dicto.c.li
cet.⁊.l.p̄dicta.poſſideri tamen ſm diuerſos mo/
dos dominij ⁊ diuerſa iura:vniuſ ⁊ eiuſdem rei
poſſunt eſſe plures domini ⁊ diſtincti. Sic eiuſ
dem capi:ruſticus habet dominiū vtile. burgē/
ſis habet ibi dominiū directū.miles dominium
baſſum.rex dominiū altum. Sextus ⁊ vltimus
terminus declarādus eſt ius. Et quia dominiū
addit ſolū ſupra ius ſuperioritateꝫ . Ideo poteſt
ius deſcribi eadē ratione:ſicut ⁊ dominiū:dem/
pta illa parte de ſuperioritate: vel ſic poſſumus
deſcribere ius:ꝙ eſt poteſtas exercēdi aliquem
actum circa rem licite. Unde ſi licite poſſum vē
dere librum habeo ius in venditione libri ſi li
cite poſſum legere: et ſtudere in libro: habeo
ius in lectione libri. Et ſic generaliter conclu/
dendo quantum habeo de poteſtate licita circa
rem:tantum habeo de iure ⁊ circa ipſam rem:
Et ꝙ hoc ſit verum ſic declaratur. Homo cir/
ca aliquam rem non habet niſi duplex poſſe ſcꝫ
poſſe facti quo ſcꝫ aliquis poteſt vti aliqua re d̄
facto licite vel illicite:⁊ poſſe iuris.quo ſcꝫ pōt
vti aliqua re licite. Sed poſſe ſolus facti nō dr̄
poſſe iuris. Poſſe igit̄ licite hoc eſt poſſe iuris.
Eſt tamē ſciendū ꝙ nomē cōe pluribus ſm reꝫ
ſm modū quo cōiter accipit̄:retinet ſibi nomē
ꝓpriū cōtra alia:ſicut preſciētia que eſt cōis no
ticia approbatiōis bonoꝝ ⁊ reprobationis malo
rum:vt patet ad Ro.viij. Quos p̄ſciuit hos ⁊ p̄
deſtinauit:retinet tamē ſibi nomē ſm cōeꝫ acce
ptionē ꝓprium ⁊ diſtinctū cōtra p̄deſtinationeꝫ:
vnde ⁊ mali dicūtur preſciti:nō boni. Sic in ꝓ
poſito:poſſe facti licet ſit cōe licite ⁊ illicite vtēti
quilibet enim de facto vtitur ſiue licite ſiue illi
cite vtatur:tamē ſm cōem acceptioneꝫ dicimus
poſſe facti:cōtra poſſe iuris:dicēdo iſte pōt de
facto ſcꝫ qui poteſt exercere aliquem actū illici
te. Ille autem dicitur poſſe de iure: qui poteſt
licite exercere aliquem actum.patet ergo ꝙ ius
nō dicit aliud:niſi poteſtatē exercēdi licite actuꝫ
circa aliquam rem. Et hoc etiaꝫ dicit b.Aug⁹. in
li.de mendacio ſic inquiēs: faciat homo ꝓ tem
porali ſalute hominū quod poteſt. Cum aūt ad
hoc ventū fuerit:vt tali ſaluti niſi peccādo cōſu
lere nō poſſint:iaꝫ ſe exiſtimet nō habere quod
faciat.xxij.q.ij.faciat. Unde ⁊ iuriſte dicunt. Il/
lud poſſumus:qͦd de iure poſſum⁹. ¶.§.II.

Declaratis dictis ter

minis:eſt modo vidēdū de diuerſis modis ha
bēdi ius in aliqua re. Et poteſt attēdi hec diuer
ſitas ex p̄te triū ſcꝫ ex parte rei habite.ex p̄te ha
bentis:⁊ ex parte modi habēdi. Et ex parte rei q
dem habite.quia aliquādo quis habꝫ ius in ali
qua re quantū ad ꝓprietatem ⁊ nō q̄tuꝫ ad vſū
ſicut ſi locaui tibi domū ad annū:habeo quidē
ius in domo in ꝓprietate:ſed nō in vſu per illuꝫ
annū:quādoqꝫ quis habet ius in vſu ⁊ nō in ꝓ
prietate:ſicut tu qui conduxiſti illam domū ha
bes iuſ in vſu ſed nō in ꝓprietate:⁊ quia eiuſdē
rei poſſūt eſſe diuerſi vſus ⁊ diuerſi modi alie
nandi:contingit in aliq̄ re haberi ius quātū ad
vnum vſum:⁊ nō quantū ad alium.ſicut placet
domino rei concedere. Un̄ cōceditur aliquādo
alicui ꝙ poſſit inhabitare ſolum domū aliquan
do ꝙ poſſit inhabitare ⁊ locare.quandoqꝫ quis
habet ius vtroqꝫ modo ſcꝫ in ꝓprietate ⁊ in vſu
Ille aūt dr̄ ſimpliciter habere ius in aliqua re:
qui poteſt licite illa re vti:q̄tum ad omnē vſuꝫ:
qui natus eſt eſſe circa rem illam. ¶Secundo
cōtingit diuerſitas ex parte habētium reꝫ.quia
quādoqꝫ habēs ius in aliq̄ re ē pſōa ſingularis
⁊ tūc dr̄ habere ius in ꝓprio:q̄nqꝫ vero eſt cōi
tas.ſicut monaſteriū habet ius in rebus mona
ſterij:nō aliqua perſona ſingularis:niſi quantū
eſt pars cōmunitatis. Et quia duplex eſt cōitas.
quedam ordinata per ſe.quedam ordinata per
accidēs. Per accidēs eſt vt cōitas mercatorum
mutuo conuenientiū ad mercanduꝫ ſimul ⁊ ha
bentium lucrum ⁊ damnuꝫ in cōmuni. Per ſe
autem cōmunitas eſt:vt cōmunitas eccleſie vel
religionis:que habet bona in cōmuni. Adhuc
cōtingit diuerſitas ex parte iſtorum. Naꝫ quan
do eſt cōmunitas per accidens ordinata tūc cō/
munitas habet ius.per accidens in talibus bo
nis:perſone aūt cōmunitatis per ſe. Sed quan
do eſt cōmunitas ordinata per ſe:tūc ipſa cōmu
nitas habet ius per ſe in bonis:ſicut eccleſia vel
monaſteriū. Sed perſone illius ꝯmunitatis ha
bent ius per accidens:inq̄tum ſunt partes cō/
munitatis:⁊ ideo nō poſſunt agere ad diuiſionē
Tertio modo cōtingit diuerſitas ex parte modi
habendi. Nam quandoqꝫ quis habet ius in re
nomine proprio ⁊ per ſe.ſicut dominuſ rei:quā
doqꝫ neqꝫ nomine proprio neqꝫ per ſe:ſed nomi
ne alterius et pro altero.ſcōm quod eſt ordina
tum a principali domino .ſicut diſpenſatio ⁊ ad
miniſtratio alicuius rei conceſſe ſunt a domino
ad hoc vt diſtribuat ipſam rem et diſpenſet: et
talis non dicitur habere ſimpliciter ius in illa
re:ſed poteſt dici habere ius diſpenſandi vel ad
miniſtrandi talem rem . Alio modo dicitur
quis habere ius.non nomine ſuo: ſed tantum
pro ſe. Sicut cum aliquis concederet alicui
domum ſuam inhabitandam: quamdiu ei
placuerit . Talis haberet ius in habitatione

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

domus pro ſe: nõ tamẽ nomĩe ꝓprio: ſed nomi
ne domini principalis: quia ius remanet penes
principales dñm principaliter. Et ſic patet ꝙ do
miniũ rerum viuentiũ in cõmunitate per ſe or
dinate reſidet apud cõmunitatẽ ipſam: principa/
liter apud prelatum: ſicut apud ãminiſtratorẽ ⁊
diſpẽſatorẽ; apud quẽlibet monachũ ſicut apud
eum cui debetur ſuſtentatio vite de dictis bo/
nis. ¶.§.VIII.

Quantum ad tertium

principale huius tertij articuli eſt aduertendũ:
ꝙ cum res ſint ſub duplici differẽtia: quia que
dam ſunt que nõ vſu conſumũtur: ſicut dom⁹:
equus: ⁊ huiuſmodi. Alie que vſu conſumunt.
vt panis: vinũ. ⁊ huiuſmodi. hic nõ queritur de
his que vſu conſumũtur: quia de his in ſequẽ
ti articulo agetur. Sed de his tantum que vſu
nõ cõſumũtur. Et querimus de vſu licito. Cuȝ
ergo queritur: vtrũ vſus talium poſſit ſeparari
a iure. R. ꝙ hec queſtio poteſt habere duplicez
intellectum. Uno modo vt intelligatur: vtrum
poſſit ſeparari a iure vtẽdi. Alio modo vt intel
ligatur vtrũ poſſit ſeparari a iure in re. Et hoc
etiam poteſt intelligi dupliciter: quia aut a iure
in re ſimpliciter: aut a iure in re ſecũdũ quid ſal
tim. Et tũc reſpondẽdo ad queſtionez: ponũtur
directe tres concluſiones ⁊ probãtur efficaciter
¶ Prima eſt ꝙ vſus licitus non poteſt ſeparari
a iure vtendi. Et hoc probatur auctoritate ⁊ ra
tione. Auctoritate quidem non ſolum hui⁹ que
ſtionis. Jo. xxij. Quia quorundã. Sed etiam b.
Aug. dicit eñi ad Macedoniũ: et habetur. xiiij.
q. iiij. Quid dicam. hoc certe alienũ nõ eſt: quod
iure poſſidetur. Hoc aũt iure quod iuſte: ⁊ hoc
iuſte quod bene. De pͥmo ergo ad vltimũ quod
bene poſſidetur: iure poſſidetur. Et Iſidorus.
di. i. Jus generale. ꝙ ius dicit̃ eo ꝙ iuſtum. Uñ
omnis actus iuſtus: eſt iuris. quia ius dictum
eſt eo ꝙ iuſtum. Uſus aũt eſt quidam actus: ⁊ ſi
licitus eſt: vſus ẽ actus iuſt⁹. Omnis ergo vſus
licitus eſt cum iure vtendi. Jſtam rationẽ tangit
Jo. i conſtitut̃. Cum inter nõnullos. Dicit enim
ſic. Dicere ꝙ chriſtus ⁊ apoſtoli in rebus quib⁹
vſi fuerũt: nõ habuerũt niſi ſimplicẽ vſum facti
cõuincit actus eorum fuiſſe nõ iuſtos: ⁊ per con
ſequens iniuſtos: quia negatio in ſubiecto apto
nato: infert priuationem: ſicut nõ viſio in oculo
infert cecitatem. Probatur idem ⁊ ratione per
locũ a diffinitione ſic. Jmpoſſibile eſt vſum eſſe
licitum ſine facultate licite vtendi: ſicut impoſſi
bile eſt loqui grãmatice ſine facultate loquendi
grãmatice. Sed facultas licite vtendi: nõ poteſt
ſine eſſe ; iure vtendi: quod probatur ex eo quod di
ctum eſt ſupra ſcȝ ꝙ ius ẽ facultas ſeu poteſtas
licite exercẽdi aliquem actum. Sed impoſſibi/
le eſt ⁊ cõtradictionẽ implicat diffinitionez eſſe
ſine diffinito: ergo impoſſibile eſt vſum licitum ce

ſine iure vtendi; ponit plures alias ratiões cau/
ſa breuitatis eſſe omiſſas. Secũda concluſio
ꝙ vſus licitus poteſt ſeparari a iure in re ſimpli
citer. Et hec cõcluſio breuiter ſic ꝓbatur: Jlle q
poteſt habere licitum vſum alicuius rei: dño re
manente penes alium: habet vſum licitum ſine
iure in re ſimpliciter. Et hoc patet: quia ex quo
dominiũ remanet penes aliũ ille nõ eſt ſimplici/
ter dñs rei: ſed ille penes quem remanet domi/
niũ. Sed aliquis poteſt habere licitũ vſuȝ mul
tarum rerum. dominio remanẽte penes alium
Sicut patet de illo qui conduxit domuȝ ad ha/
bitandũ. vel equũ ad equitandũ. ⁊ hi⁹. Certum
eſt enim ꝙ conductor talis habet licitum vſum
domus vel equi: quia ⁊ dominus ei conceſſit et
tamẽ dominiũ domus vel equi vel predij rema
net penes locatorem: ergo vſus licitus poteſt ſe
parari a iure in re ſimpliciter: in rebus que vſu
nõ conſumũtur. ¶ Tertia concluſio eſt ꝙ vſus
licitus non poteſt ſeparari a iure in re ſm quid.
Et hoc ꝓbatur faciliter ſic. Habẽs ius i actu ali
quo alicuius rei: habet ius in illa re ſm quid.
Et hoc patet: quia ex quo ille actus licite exer/
cetur circa illam rem: habet ius in illa re: ſaltez
quantũ ad illum actum. Hoc autem eſt habere
ius nõ ſimpliciter in re: ſed ſm quid. Sicut eñi
ſi habeo ius in equo ſimpliciter: vt quia eſt me⁹
habeo ius in equitatione equi ſimpliciter: ſic õ
neceſſitate ſi habeo in equo ſm quid: vt qꝛ mi/
hi eſt cõmodatus vel locatus: habeo ius in equi
tatione equi que eſt vſus eius ſm quid. Neceſ/
ſario igitur talis habet ius ſm quid in re cuiuſ/
eſt vſus. ¶.§.IX.

Quantum ad quartũ

principale huius articuli ſcȝ quomodo fratres
minores poſſunt habere nudum vſum facti in
telligendo iſtum articulum circa res que nõ cõ
ſumũtur vſu: ponũtur quattuor concluſiones.
¶ Prima eſt ꝙ nõ poſſunt habere in talib⁹ re/
bus facti vſum nudum licitum: per omĩs iuris
nudationem. que ſic probatur. Jmpoſſibile eſt
habere vſum licitum ſine iure vtendi: ſine iure
in re ſimpliciter: ſiue iure in re ſm quid. quod
patet ex precedentibus in prima ⁊ tertia conclu
ſione. Ergo impoſſibile eſt ꝙ fratres minores
habeant in talibus rebus vſum licituȝ ſi ſit nu/
datus omni iure. Et ideo dominus Joh. dedu/
cit in ſua conſtitutione talem vſum ſic omni iu/
re denudatum fratribus Nicolauȝ papã nunꝗ̃
reſeruaſſe: quia ille vſus qui pfectiõi nõ adijcit
immo repugnat eſt illicitus ergo talez vſũ nũꝗ̃
fratribus reſeruauit. ¶ Secũda cõcluſio eſt: qꝛ
in talibus rebus poſſunt habere nudum vſum
per ꝓprietatis excluſionem. Et hoc faciliter ꝓ/
batur in rebus in quib⁹ poteſt aliquis habere
vſum ſalua rei ſubſtantia dominio remanente
penes alium. poteſt homo habere nudum vſum

ꝑ ꝓprietatis excluſionē ſeu abſq3 dñio in ꝓ
prietate. Et ſi habeat talē vſum ex cōceſſiōe dñi
talis vſus erit licitus. Sed fratres minores pñt
habere vſum in rebus: que vſu nō cōſumūtur
ſicut in domibus: libris. ꝛ huiuſmodi: ſalua rez
ſubſtātia: dominio illiꝰ rei penes papā vel aliū
remanēte ex cōceſſione dñi: ergo in talibus re
bus poſſūt habere nudū vſum licitū. Nudū di
co ꝑ ꝓprietatis excluſionē. Qꝫ aūt de facto ha
beant dictū vſum nudū: patz quia licz dñs Jo.
a ſe ꝛ romana eccleſia abdicet ꝓprietatem ꝛ do
miniū multaꝝ reꝝ que poſſunt fratribus obue
nire: vt eccleſiaꝝ quotidianaꝝ: tamē adhuc reti
net ſibi dominiū eccleſiaꝝ: oratorioꝝ: vaſoꝝ: li
broꝝ: veſtimentoꝝ: ſacris vſibus deputatoꝝ vel
deputandoꝝ: vt patet in cōſtitutione ad condito
rem. Et in talibus dimittit fratribus vſum: ꝛ nō
eſt dubiū ꝙ nō illicitū: ſed licitū. Tertia conclu
ſio eſt: ꝙ nō poſſunt in talibus rebus que vſu
nō cōſumūtur habere nudū vſum ꝑ omnis
vtilitatis priuationē: quod ſic ꝓbatur. Uſus do
mus eſt inhabitatio eius: ſed inhabitatione do
mus fratres indigēt: niſi ſemp ſtarent ſub diuo.
Saltem nō eſt dubiū: ꝙ inhabitatio domus eſt
vtilis ꝛ accōmoda homini: ergo fratres non pñt
habere vſum domoꝝ: ꝛ huiuſmodi que ſit om̄i
vtilitate denudatus. Quarta cōcluſio eſt: ꝙ poſ
ſunt habere nudū vſum taliuz rerum ꝑ actio
nis in iudicio abdicationē: quod ſic ꝓbaṫ. Cuz
aliquid parit aliquā rem nō neceſſario non eſt
repugnantia habere vnū ſine alio. Sed ius ꝛ ſi
pariat actionem: nō tamen neceſſario ſed volun
tarieꝰ: ergo fratres poſſunt habere ius in ali
qua re detenta ꝑ alium abſq3 hoc ꝙ poſſunt
ſibi eam vendicare in iudicio. Secūdo probaṫ
idem: quia fratres poſſunt licite habere qđ adij
cit perfectioni: vl' ſaltem nō eſt illicitū. Sed ſua
nō repetā in iudicio adijcit ad ꝑfectionē: vt oſtē
dit apl'us. i. Coꝛ. vi. vel ſaltē nō eſt illicitum. Er
go fratres poſſunt habere vſum in talibus re
bus ꝑ actionis in iudicio abdicationē. Et ſic
patet quō fratres minores poſſunt habere in
rebus que vſu n̄ cōſumūṫ nuduz vſum ꝛ quo
modo non. .§. X.

Quartus articulus de/cla/

randus eſt. Utrū in rebus vſu conſumptibilibꝰ
poſſit ſeparari licitus vſus a ꝓprietate ſeu do
minio rei: ꝛ querimus de his que vſu cōſumū
tur ſtatim vt panis ꝛ vinū: ꝛ huiuſmodi: ꝓbatur
primo auctoritate ipſius Jo. xxij. in cōſtitutione
Ad conditorē. Ubi etiā ꝛ ratōem huiꝰ aſſignat.
Dicit enī ſic: ꝙ nō ſint dicti fratres minores nu
di vſuarij in rebus que vſu cōſumūtur: euidē
tius declaratur: in quibus dicere ꝙ vſus iuris
vel facti a dñio ſeparatus poſſit conſtitui iuri re
pugnat ꝛ rationi: nec ꝑdeceſſoris noſtri intentio
ſcz nicolai pape Romāe eccleſie taliū reꝝ dñiū
reſeruare. Quis enim ſane mētis credere pote
rit ꝙ intētio fuerit tanti patris: vt viniꝰ qui ſeu
caſei ſeu panis vel fruſti panis: que ſepe fratribꝰ
cōferūtur: dominiū romane eccleſie acquiraṫ.
Aut ſi eius fuit intētio quis defendere poterit:
ꝙ nō realis fuerit talis intētio dominij: ſed ver
balis quoq3 nō vera: ſed ficta potius ſit cōcēda.
Adhuc poſito ꝙ in talibus rebus vſus poſſz cō
ſtitui: nudus tñ nullatenus poſſet dici: cū vſus
rei cōſumptibilis vſuarij non differat ab vſu
plenū dominiū cōtinētis: qđ patet: qꝛ vſus huiꝰ
rei totaliṫ rē cōſumit. Cōſtat aūt vſū plenū dñiū
habētis minime foꝛe nudū. Ex quo ſequiṫ ꝙ co
rum vſus nudus minime ſit. Dominiū autē ſan
cte Romane eccleſie reſeruatū ex eo poteſt vi
deri nudū ṽbale ꝛ mathematicū: ꝙ ex illo nul/
lum hactenus obuenerit comodū: nec ſperatur
ꝙ obuenire debeat ī futuꝝ: nec intētio reſeruā
tis fuerit: nec fratrū ipoꝝ: ꝙ in cuiuſq3 alteriꝰ ꝗ̄
ipſoꝝ fratrū cōmodū vſum deueniāt res predi/
cte. Cōſtat aūt tale dominiū nec habētem ditio
rem facit nec pauperiorē efficit nō habentē. Ex
quibus liquet ꝙ impudēter ꝓpter retentionez
predictā pre alijs mendicantibus ſibi vendicāt
altiſſimā paupertatē: hec ibi. Sed ꝑter predicta
adducūtur ad idem ꝛ alie rationes: quaꝝ prima
eſt. In rebus cuius vſus nō eſt ſine ꝓprietatis
cōſumptione: impoſſibile eſt eſſe ius in vſu ſine
iure in ꝓprietate. Hoc patet: qꝛ ex quo cōſūitur
ꝓprietas vſꝰ n̄ erit licitus. niſi poſſim licite ꝯſu/
mere ꝓprietatē: ſed non poſſum licite conſume
re ꝓprietatem ſine ptāte licita ſeu iure in pro
prietate: ergo ꝛc̄. Sed in rebus vſu ꝯſumptibili
bus nō eſt vſus ſine cōſumptione ꝓprietatis: er
go in talibus rebus non poteſt vſus a ꝓprietate
ſeu dominio ſeparari. Secunda ratio eſt. Ille q
poteſt licite alienare ſimpliciter aliquā rez pro
ſua ꝓpria vtilitate ſciēter habet ius in re ſimpli
citer. Et dictū eſt notāter ꝓ ꝓpria vtilitate: quia
bene poſſet aliquis ex cōmiſſione alterius alie
nare rez licite pro vtilitate cōmittētis: abſq3 hoc
ꝙ ſic alienās haberet ius in re ſimpliciter: ſicut
ſi cōmitterē tibi: ꝙ venderes rem meā. Sed ꝙ
aliquis poſſit licite ꝓ vtilitate ꝓpria rem aliena
re ꝛ diſtrahere abſq3 hoc ꝙ habeat ius in re vi/
detur impoſſibile. Sed vtēs re que ſtatim vten
do cōſumitur: ſicut panis ꝛ vinū: alienat rem a
ꝓpria natura ꝛ forma: ꝛ ꝓpria vtilitate: qꝛ ꝓpter
propriū nutrimentū: ergo talis ſi licite vtiṫ: ha
bet ius in re illa ſimpliciter. Tertia ratio ad idē
Ille qui licite poteſt habere omnē vſum qui na
tus eſt haberi circa rem: habet ius ſimpliciter in
re: vt patet ex declaratis ī ꝑcedēti arti. Sz vtēs
re que ꝑ vſum ſtatim cōſumitur: habet circa
illam rem omnē vſum qui natus eſt haberi cir
ca rem: immo nūq3 poteſt haberi aliqſ aliꝰ vſus
circa rem illam: qꝛ res alterius nō manet: ergo
talis habet ius in re ſimpliciter. Quarta ratio.

v

Ille q̄ ꝑ ſe licite pōt rē diſtrahere ī aliū:nō ſolū
quantū ad vſum:ſed etiā quātū ad ꝓprietatem
habet neceſſario ius in re ⁊ in vſu rei. Hoc patʒ
quia nemo poteſt trāſferre ꝑ ſe et nomine ſuo ī
aliud:quod ipſe nō habet. Sed qui vtēdo cōſu
mit rem.nō minus tranſſert rē ⁊ alienat a quo
cunqꝫ cuius ante fuerat: qꝫ qui per venditioneʒ
⁊ donationē trāſfert in alium immo magis: qꝛ
vendēdo vel donādo adhuc manet res in pro/
pria forma:poſt talem aūt cōſumptioneʒ nō ma
net:ergo ſi talis licite vtitur ꝑ ſe:neceſſario ha
bet ius in re:nō ſolum in vſum ipſius rei:plureſ
alie rōes ponūtur ob breuitatē omiſſe. Secun
da concluſio principalis huius quarti articuli
eſt:ꝙ fratres minores in huiuſmodi rebus vſu
cōſumptibilibus:nō poſſunt habere nudū vſuʒ
licitum per ꝓprietatis excluſionem. Et hoc pro/
batur faciliter ſic. In reb⁹ in quibus non poteſt
ſeparari vſus licitus a dominio in re:nō poteſt
haberi nudus vſus per ꝓprietatis excluſionem
Sed vt patet ex precedenti cōcluſione in rebus
vſu cōſumptibilibus non poteſt licitus vſus ſe
parari a dominio ſeu ꝓprietate in re:ergo in ta/
libus rebus nō poſſūt fratres minores nec alij
quicūqꝫ habere nudum vſum per ꝓprietatiſ ex
cluſionē. Et ſic patet differētia inter res que ſta/
tim vſu cōſumūtur:⁊ eas que ſtatim nō ꝯſumū
tur vſu:quia in rebus que nō ſtatim vſu conſu/
mūtur:vt domus:veſtimentū:liber:⁊ huiuſmo
di:poteſt eſſe nudus vſus per ꝓprietatis excluſi
onem:ſed nō per omnis iuris denudationeʒ:vt
dictū eſt in precedēti arti. Sed ī rebus que vſu
ſtatim conſumūtur:nō poteſt eſſe licitus nudus
vſus:nec per omnis iuris denudationē:nec per
ꝓprietatis excluſionē. Et ſi arguatᷣ in cōtrariū
ſic. Monach⁹ nō eſt capax ꝓprietatis in aliquo
caſu:vt patet extra de ſta.mona. cum ad mona/
ſteriū. Sed monachus neceſſario vtitur rebus
vſu cōſumptibilibus:vt quādo comedit ⁊ bibit
ergo in talibus rebus poteſt licituſ vſus ſepara
ri a dominio ſeu ꝓprietate. Reſpōdetᷣ ꝙ mona/
chus non eſt capax ꝓprietatis:ſic ꝙ poſſit de re
diſponere ꝑ libito volūtatiſ:immo tādiu poteſt
diſpēſator vel monaſteriū rem ad vſum cōceſſā
monacho reuocare donec vſus ſit inchoat⁹. Et
ideo nō dr̄ ſimpliciter dn̄s vel habere ꝓprietatē
Sed in ipō vſu qꝛ nō poteſt eſſe ſine cōſumptio
ne ꝓprietatis:ideo qꝫtum conceditur monacho
de vſu in tali re:tn̄ ſibi conceditᷣ de ꝓprietate.
Nec abdicatio talis ꝓprietatis eſt annexa ſtatui
monachali:de qua dicitᷣ in illa decretali. Cū ad
monaſteriū:de ſta.mo. .§.XI.

Ex his patet error de/

cimi capitli libelli hereticalis quē ediderūt fra
ticelli ꝓ ſue hereſis defenſione. Dicūt enī ꝙ in
rebus vſu cōſumptibilib⁹ poteſt ſeparari vſus
rei a ꝓprietate ⁊ dn̄io. Inducūt aliqꝫ auctorita/
tes que nō ꝓbant. Et quia Jo.xxij.in cōſtitutōe
ſua. Quia ita declarauit contrariū:⁊ determina
uit ſcꝫ ꝙ in huiuſmodi vſus rei:vel vſufructus
non poteſt ſeparari a dn̄io ⁊ ꝓprietate ipſius rei:
vt in pane ⁊ vino:⁊ hi⁹:⁊ pecunia que vtēdo di/
ſtrahitᷣ ab vno in aliū:vnde cui cōceditur vnū ⁊
reliquū. Et ideo xp̄s cū apoſtoliſ in hi⁹ habēdo
vſum habuit ⁊ dominiū ⁊ ꝓprietatē eoꝝ:in cōi
tn̄ cū apoſtoliſ. Et quia hoc determinauit:dicūt
eū hereticū:qꝛ cōtra ſcripturā:cuʒ tn̄ ſcriptura
nil dicat ꝙ habuerit vſum tn̄ ⁊ nō dominiū. Et
cū talis vſus in huiuſmodi ſine dn̄io:⁊ iure ſit il
licituſ:quia eſſet vſus predonū:ideo bene decla
rauit ⁊ neceſſario ſequētē cōcluſionē:ꝙ habuit
talia quo ad vſum ⁊ dominiū. Sed ipſi male in
telligūt terminos iſtos declaratos ſcꝫ vſuʒ:ius
⁊ dominiū:⁊ ꝓprietatē:⁊ huiuſmodi. Preterea
ad papā ꝑtinet declarare dubia ſcripture:qn̄ oc
currūt:et declarationi eius eſt ſtandū magiſqꝫ
cuicūqꝫ doctori:vt patet di.xx.per totū. Et ideo
ipſi ſunt heretici:non ſtantes tali determinatiōi
iam facte. .§.XII.

Quintus articulus de

clarandus eſt. Utrū pauptas facit eſſentialiter
ad perfectionē:⁊ omittēdo argumēta ſequēdo
intentionē pape Jo.xxij.in dicta cōſtitutione et
doctrinā.b.Tho.ponit primo quaſdā diſtinctio
nes faciētes ad declarationē queſtiōis. Deinde
ponit quaſdā cōcluſiones cū ſuis ꝓbationibus
dilucidātes materiam. ¶ Prima diſtinctio eſt
de pauptate videlicet ꝙ accipitᷣ dupliciter. Uno
modo ſm̄ animi ꝑparationē. Alio modo ſm̄ ex/
teriorē effectū. Paupertas ſm̄ animi ꝑparatōeʒ
dr̄ inclinatio mētis ad abdicationē reꝝ tpaliuꝫ
inqꝫtum ſunt impeditiua charitatis in qua cha
ritate conſiſtit principaliter hūane vite ꝑfectio:
vt infra declarabitᷣ. Ille dr̄ eſſe paup ſm̄ animi
inclinationē:qui ſic eſt diſpoſituſ:ꝙ ꝑ quacūqꝫ
re tpali acquirēda vel retinēda nullo modo cō
ſentiret in aliquod:quod eſſet cōtra charitateʒ
dei ⁊ ꝓximi. Pauptas vero ſm̄ effectū exterio/
rem importat carentiaʒ illoꝝ temporaliū. Et qꝛ
quot modis dr̄ vnū oppoſitoꝝ:tot ⁊ reliquū:iō
ſicut res corporales poſſunt diuerſis modis ha
beri:vt patuit ſupra in tertio arti.qꝛ vel ad vſuʒ
tn̄:vel ad dominiū tantū:vel quo ad vtrūqꝫ ſit
Ideo ⁊ pauptas poteſt dicere vel carētiā tpaliū
qꝫtum ad vtrūqꝫ:vel qꝫtum ad alteꝝ tātū:inqꝫtū
res tpales poſſunt haberi:vel in ꝓprio vel ī cōi
vel vtroqꝫ modo:ideo pauptas poteſt dici carē/
tia tpaliū:vel vtroqꝫ modo ſimul vel altero tn̄.
Et quāto maior carētia tpaliū:tāto maior paup
tas ſm̄ exteriorem effectu. Et accipiendo vtroqꝫ
modo pōt qꝫſtio habere locū. ¶ Secūda diſtictio
eſt:ꝙ aliquid facere ad aliud pōt intelligi dupli
citer. Uno modo eſſentialiter ſcꝫ ſicut id quod ē
eſſentia rei:vel pars eſſentie:ſicut diffinitio:vel

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

partes diffinitionis. Alio modo diſpoſitiue ſeu
inſtrumētaliter ſicut id quod diſponit ad hoc ꝙ
ſequat̄ aliquis effectus. Et hoc ſiue ex pte agē
tis: ſiue ex parte paſſi: dr̄ facere ſeu opari ad il
lud inſtrumētaliter. Inſtrumētū aūt eſt duplex.
Unū ſcꝫ neceſſitatis ſicut illud ſine quo nō pōt
ſequi effectus: ſicut ſemē a generāte deciſū ē in
ſtrumētū neceſſariū ad generationē hoīs per
naturā videlicet. Aliud eſt inſtrumētū cōmodi
tatis: qꝛ ſcꝫ ſine illo poteſt effectus ſequi: ſed nō
ita faciliter ⁊ prompte: Et ſic ſiccitas in ligno eſt
diſpoſitio accōmoda ad recipiēdū actionē ignis
qꝛ licet ſine ea poſſet lignum accēdi: nō tñ ita co
mode ⁊ faciliter. Et ſm hoc poteſt eſſe queſtio d̄
paupꝛtate: videlicet vtrū faciat ad perfectionē in
ſtrumētaliter vel eſſentialiter. Et ſi inſtrumētali
ter vtrum operetur vt inſtrumentū neceſſariū:
vel vt accōmodū: ⁊ vlterius operando vt inſtru
mentū: ſi hoc facit ponēdo aliquā diſpoſitionē
poſitiuā: ex qua ſequat̄ effectus: ſicut ad ꝑfectū
terre naſcentiū diſponit caloꝛ ⁊ humoꝛ. Uel hoc
agit priuatiue ſcꝫ remouēdo impediētia ⁊ noci
ua ad effectus conſecutionē. Et operat̄ diſpoſiti
ue ad profectū terre naſcētiū: remouēs vrticas
et ſpinas a terra in q̄ eſt ſeminatū. Et ſic de pau.
pertate queri poteſt. Utrū faciat inſtrumētaliter
ad perfectione diſpoſitiue: ſicut p̄cepta videlicꝫ
cōſilia et ad bonas ꝑſuaſiones ⁊ omīa que pñt
allicere ad dilectionē dei ⁊ ꝓximi. Ul priuatiue
ſcꝫ remouēdo ea que nata ſunt impedire perfe
ctionē: ſicut ille qui abijcit id quod natū eſt abij
cere ad oppoſitum charitatis: ſicut male ſocieta
tes ⁊ abūdantia exceſſiua diuitiaꝝ: ⁊ huiuſmodi.
Tertia diſtinctio eſt: ꝙ duplex eſt ꝑfectio: q̄dam
ꝑſonalis: ⁊ quedā ſtatualis. Et vna iſtaꝝ non in
cludit aliā neceſſario. Cōtingit enim aliquē eſſe
perfectū perfectiōe ſtatuali. i. eſſe in ſtatu ꝑfectio
nis: qui nō eſt ꝑfectus perfectiōe ꝑſonali ⁊ econ
uerſo. Et hoc patet: quia cū ſtatus religionis et
prelationis precipue epalis ſm omēs ſtatus ſit
perfectus. Conſtat manifeſte ꝙ ſunt multi religi
oſi et prelati etiā epiſcopi: qui nō ſunt ꝑfecti ꝑfe
ctione ꝑſonali: cum ſint mali deficiētes a dilecti
one dei ⁊ ꝓximi ⁊ ecōuerſo ſunt ⁊ faciunt multi
laici qui nō fuerūt religioſi vel prelati: et tamē
fuerūt perfecti ꝑfectione ꝑſonali gratie ſcꝫ ⁊ vir
tutum: vt abraā ⁊ ſanctus ludouicus rex frācie
⁊ alij multi. Perfectio enī ꝑſonalis cōſiſtit in ha
bitibus virtutū ⁊ actibus eaꝝ. Quod patet quia
phūs dicit. ij. ethi. ꝙ virtus eſt que habētem ꝑfi
cit: ⁊ opus eius bonū reddit. Et. vij. phyſicoꝝ dr̄
ꝙ virtus eſt diſpoſitio perfecti ad optimū. Conſi
ſtit ergo perfectio ꝑſonalis ī virtutibus ⁊ actib⁹
eaꝝ: quia virtus eſſentialiter eſt quedā ꝑfectio.
Similiter ⁊ actus eius eſt quedā ꝑfectio actua
lis. Et quia inter virtutes eſt gradus: qꝛ alique
ſunt excellētiores alijs. ⁊ ideo in illis magis cō
ſiſtit perfectio: que ſunt magis excellētes virtu
tes. Et quia in patria habitus luminis gloꝛie eſt
virtus nobiliſſima: ⁊ eius actus qui eſt viſio dei
per eſſentiā eſt actus optimus et nobiliſſimus.
Et etiā charitas ⁊ eius actus qui eſt dilectio: vel
ſm aliquos fruitio: ideo ſūma hoīs ꝑfectio ē
in iſtis vītibus ⁊ eaꝝ actibus. Et quia in hac vita
inter omēs virtutes charitas obtinet principa
tum: ſm illud. i. ad coꝛ. xij. Adhuc excellētioꝛem
viam vobis demōſtro: glo. ſcꝫ charitatē maius
omnibus donis. Et. i. ad Coꝛ. xiij. Maioꝛ hoꝝ eſt
charitas: ideo ſūma hoīs ꝑfectio in hac vita cō
ſiſtit in charitate ⁊ eius actu qui eſt diligere deū
ſup omīa: ⁊ ꝓximū ſicut ſe. Unde apl's ad Coll.
.ij. enumeratis virtutibus ait. Sup oīa charita
tem habere: que eſt vinculū ꝑfectionis: ⁊ in ipſa
eſt ꝑfectio ꝑſonalis. Omitto aūt de multiplici ꝑfe
ctione que poſſet induci: vt de ꝑfectione ſimpli
citer cui nil deeſt hōi quod pōt cogitari. Et hec
eſt dei. Math. v. Pater veſter celeſtis ꝑfectus ē:
⁊ eius ꝑfectionis reſpectu omīs creatura eſt im
ꝑfecta. Et eſt ꝑfectio patrie que a nobis ī via ha
beri nō poteſt: de qua. i. Coꝛ. xiij. Cū venerit qđ
ꝑfectū eſt. i. ſtatus gloꝛie: euacuabit̄ qđ ex parte
eſt. Et ad phil. ait apl's ad phil. iij. Nō ꝙ ꝑfectus
iā ſim ⁊c̄. Perfectio vie: de qua Math. v. Eſtote
vos ꝑfecti. Et iſta etiā habet gradus tres ſicut ⁊
charitas in q̄ cōſiſtit. Eſt et ꝑfectio naturalis: de
q̄ Deute. xxxij. dei opa ſūt ꝑfecta. Perfectio aūt
ſtatus eſt certus modus viuēdi. ꝑ quē quis ob
ligat ſe ad quedā ſupererogatiōis opa ꝓpter ꝑfe
ctionē perſonalē facilius acquirēdā ⁊ meli⁹ cō
ſeruandā: vel in alios trāſfundēdā. Iſte aūt ſta
tus ꝑfectionis eſt duplex ſm. b. Tho. 2ᵃ 2ᵉ. Unus
eſt ſtatus ꝑfectionis acquirēde. Alius ſtatus ꝑ
fectionis exercēde. Status ꝑfectōis acquirēde
eſt ſtat⁹ religioſoꝝ: qui ex hoc ſe obligāt ad q̄daꝫ
ſupererogatiōis opa agēda: vt ꝑfectionē ꝑſonaleꝫ
vel acquirāt facilius: vel cōſeruēt acq̄ſitā ſecu
rius et melius. Nō enī opoꝛtet ꝙ religioſus ſta
tim ſit ꝑfectus: ſed ꝙ tēdat ad ꝑfectionē: ⁊ hēat
ꝓpoſitū ad hoc ꝯſequēdū. Sed ſtatus ꝑfectōis
exercēde ē ſtatus p̄latoꝝ: ⁊ ad hoc ſe obligāt: vt
ꝑfectionē in alios trāſfūdāt: ī eos actus hierar
chicos exercētes. habēt enī ſubditos purgare: ꝑ
ficere ⁊ illuminare: vt dicit Dionyſius de eccle
ſiaſtica hierachia. Modo qđ nr̄a q̄rit de ꝑfectio
ne ꝑſonali: nō de ꝑfectione ſtatus. Quarto notā
dum ꝙ ſcriptura accipit ꝑfectioneꝫ dupliciter.
Uno modo ſm ꝙ cōpꝛehēdit id ſolum qđ facit
eſſentialiter ad ꝑfectōnē: ⁊ nō qđ facit inſtrumē
taliter ad ꝑfectionē: vt ibi Geñ. vi. Noe fuit vir
iuſtus atqꝫ ꝑfectus. Et Geñ. xv. dixit dñs abꝛae
Ambula coꝛā me: ⁊ eſto ꝑfectus. Et. b. Aug. dic̄
in li. de li. ar. ꝙ nullus pōt ſaluari niſi ſit ꝑfect⁹.
Et certū eſt ꝙ multi ſunt ſaluati: ⁊ ſaluāt̄ abſqꝫ
cōſeruatiōe conſilioꝝ paupꝛtatis ꝯtinentie: ⁊ hi⁹
vt abꝛaā ſanctus ludouicus: ⁊ alij. Scđo mō ac
cipit ꝑfectionē nō ſolū ſm ꝙ includit eſſētialit̄

perfectionē:ſed etiā quod facit inſtrumētaliter
ad perfectionē:vt ibi Math.xix. Si vis ꝑfectus
eſſe:vende omīa que habes:da paupibus:et ſe
quere me,qđ dictū fuit a chriſto iuueni:qui di
xerat ei ſe ſeruaſſe mādata. Unde patet ꝙ nō ſo
lum ꝑfectio ibi cōprehēdit ꝓcepta:in quibus eſ
ſentialiter conſiſtit ꝑfectio ſm.bea.Tho.2ª2ᵉ.q.
clxxxiiij.arti.iiij. Sed etiā cōprehēdit cōſilia q̄
ſunt inſtrumenta ad ꝑfectionē. Queſtio igit̄ iſta
querit:vtrū pauptas ptineat ad ꝑfectionē eſſen
tialē que cōſiſtit ī virtutibus ⁊ actibus eaꝝ:vt di
ctū eſt ⁊ principaliter in charitate. Iſte eſt ergo
intellect⁹ qōis. Quātū ergo nūc ad ſecūdū.ſ.ad
qōem reſpondēdo ponūtur ſex ꝯcluſiones:⁊ ꝓ
bantur. Quaꝝ prima eſt:ꝙ pauptas ſm animi ꝑ
parationē ptinet ad ꝑfectionē eſſentialiter. Hoc
ſic ꝓbatur. Quod eſt virtus vel actus virtutis
pertinet eſſentialiter ad ꝑfectionē:q2 vt oſtēſuꝫ
eſt:ꝑfectio cōſiſtit eſſentialiter in virtutib⁹ ⁊ acti
bus eaꝝ. Sed paupertas ſm animi ꝑparationē
eſt virtus:ſi ſit habitualis vel actus virtutis:ſi
ſit actualis tal' ꝑparatio animi:ergo ⁊c̄. Minor
ꝓbatur ſcꝫ ꝙ talis pauptas ſit virtus. Nā diffi
nit̄ virtus a pħo.ij.ethi.ꝙ virtus eſt habit⁹ ele
ctiu⁹ in medio conſiſtēs determiato a recta rōe:
ꝓut ſapiēs determiabit. Sed inclinatio habitua
lis mētis ad tpaliū abdicationē:ꝓut ſunt impe
ditiua charitatis:eſt habitus electiuus:vt de ſe
patet. Et eſt cōſiſtēs in medio rōis:q2 eſt ad abdi
cationē tpaliū:ꝓut ſunt impedimēta vite ſpūa
lis:que eſt p charitatē. Et hoc ꝓut ſapiēs deter
minat:quia quilibet ſapiēs determinaret bona
minima abijciēda ꝓpter maxima:ſicut abijcūt̄
merces in mari:vt cōſeruet̄ vita hominū:que ē
principalius eis mercibus. Sꝫ ergo tpalia ſint
minima bona:⁊ vita ſpūalis p charitatē ſit maxi
mū bonū. Sequit̄ ꝙ ſapiēs determinaret tēpo
ralia abijciēda:inq̄ꝫtum ſunt impeditiua vite ſpi
ritualis:cū vita anime ſit magis cōſeruanda q̄ꝫ
corporis. Ergo talis inclinatio ad abijciēda tpa
lia:ꝓut ſunt impeditiua charitatis eſt virtus:ſꝫ
talis inclinatio ad huiuſmodi eſt pauptas ſm ꝑ
parationē animi. Secūda concluſio eſt:ꝙ paup
tas ſm effectū exteriorē nō ptinet ad ꝑfectioneꝫ
eſſentialiter. Hoc ꝓbatur auctoritatibus ⁊ rōe.
Auctoritate quidē ſic primo ꝯſtitutionis ipſius
Ioh.xxij. Ad conditorē:vbi dicit ꝙ p tpaliū ab
dicationē ad perfectionē via diſponit̄. Qđ autē
ſe habet diſpoſitiue ad aliquē effectū nō ptinet
eſſentialiter ad ꝑfectionē illius rei:cū diſpoſitio
nō ſit de eſſentia rei:ad quā diſponit. Scđa au
ctoritas eſt abbatis moiſi:in coll':patrū:quā īdu
cit.b.Tho.2ª2ᵉ.q.clxxxiiij.ar.iij.dicens:vigilie:
ieiunia:meditatio ſcripturaꝝ:nuditas:⁊ ꝑuatio
omniū facultatū nō ꝑfectio:ſed ꝑfectiōis inſtru
mēta ſunt. Probat̄ eadeꝫ cōcluſio rōe ſic:illud
ſine quo poteſt haberi eſſentialiter ꝑfectio non
ptinet eſſentialiter ad ꝑfectionē:quod patet:q2

r:s nō poteſt haberi ſine eo quod eſt de eſſentia
eius. Sed ꝑfectio poteſt haberi ſine tali paupta
te:immo ⁊ cū multis diuitijs:vt patet in abꝛaaꝫ
iob:ludouico rege francoꝝ:⁊ alioꝝ qui fuerunt
ꝑfectiſſimi viri:q tn̄ nō habuerūt pauptatē iſtā
ſcꝫ ſm effectū exteriorē.probat̄ idē ſic. Perfe
ctio eſſentialis ꝯſiſtit in virtutibus:vt dictū eſt.
Sed omīs virtus cōſiſtit ſubiectiue ī intellectu
vel appetitu. Sed pauptas ſm exteriorē effectū
in nullo hoꝝ eſt:q2 nec in intellectu nec in appe
titu ſubiectiue:ergo ⁊c̄. Et ſi arguat̄ ꝯtra:q2 in
uenit̄ ille cui xp̄s dixit. Si vis ꝑfectus eſſe ⁊c̄.
Mat.xix. Obſeruauerat ꝓcepta:vt ipſe dixit xp̄o
in quib⁹ cōſiſtit ꝑfectio eſſentialiter:vt dictuꝫ ē
et tn̄ chriſt⁹ ei dixit. Si vis ꝑfectus eſſe:vēde oīa
⁊ da paupibus:loquēs nulli dubiū de paupta
te ſm exteriorē effectū. Ex quo videt̄ ꝙ p obſer
uationē ꝓceptoꝝ nōdū acquiſiuiſſet ꝑfectioneꝫ
eſſentialē. Sed ſi vellet eā ꝯſequi:oſtēdit modū
ꝯſequēdi eā ſcꝫ p pauptatē ext̄iorē. Ergo paup
tas ſm exteriorē effectū videt̄ neceſſaria ad ꝑfe
ctionē eſſētialē. Ad qđ etiā vident̄ facere aucto
ritates alique ſanctoꝝ:vt Hiero.ad demetriadē
dicētis. Apoſtolici faſtigij ꝑfecteqꝫ virtutis ē vē
dere omīa ⁊ dare paupibus. Et.b.Ambꝛo. Sū
ma iuſticia eſt vēdere omīa:⁊ dare pauperibus.
Sed ſūma iuſticia eſt ꝑfecta virtus. Et.b.Aug.
ꝯtra fauſtū. Illi ſunt ꝑfecti qui omīa ſua dimi
ſerūt:⁊ ſequūtur xp̄m. Sed ad hec reſpōdet̄. Pri
mo de iuuene illo:q2 aliqui docto.vt Origenes
⁊ Criſoſt.dicūt illū fuiſſe mentitū. Sed dimiſſa
iſta reſpōſione que nō videt̄ multū cōgrua:cuꝫ
euāgeliſta dicat. Mar.x.xp̄m eū intuitū dilexiſ
ſe:qđ nō videt̄ feciſſe:ſi fuiſſet fict⁹ ⁊ trāſgreſſoꝛ
ꝓceptoꝝ. Pōt aliter reſpōderi. Nā ſuppoſito ēt
ꝙ veꝝ dixerit:cū ſit duplex ꝑfectio ſcꝫ eſſentia
lis que ꝯſiſtit in virtutibus:vt dictū eſt:⁊ accidē
talis:que eſt quoddā inſtrumētū accōmodatuꝫ
ad acquirendū maiorē ꝑfectionē eſſentialē:q2
⁊ ipſa habet gradus:⁊ ad cōſeruandā quācunqꝫ
acquiſitā:de accidētali locutus eſt xp̄s. Si vis
ꝑfectus eſſe ⁊c̄.quā adhuc ille nō habebat. Uel
poteſt ſic dici:ꝙ ī illa auctoritate xp̄i aliquid ibi
ponit̄ vt via et inſtrumētū ad ꝑfectiōeꝫ acquirē
dā vel cōſeruandā illud ſcꝫ vēde oīa:⁊ da pau
peribus. Aliquid vt id in quo eſſentialiter ꝑfe
ctio cōſiſtit ſcꝫ ſequela chriſti. Unde et Hiero.ſup
illud. Mat.xix.quod ait petrus. Ecce nos relig
mus omnia:⁊ ſecuti ſumus te:dicit. Nō ſufficit
relinquere omīa. Sed adiūgit qđ ꝑfectū eſt ſcꝫ
ſequi xp̄m. Et.b.Ambꝛo.ſuper illud. Sequere
me ait. Iubet ſequi non corporis greſſu ſed mē
tis affectu:quod fit p charitatē. Ad auctoritatē
etiā reſpondet̄:q2 illō.b.Hiero.itelligēdū ꝙ re
liq̄re oīa ſit ꝑfecte v̄tut' .i.īſtrumētū ꝑfecte v̄tut'
q̄ ē charitas. Ad illud.b.Ambꝛo.ꝙ relinquere
omnia ſit ſumma iuſticia:eſt ibi ꝑdicatio nō ſoꝛ
malis ſed cauſalis:et eſt ſenſus:ꝙ a perfecta iu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſticia que eſt per charitatē cauſatur hoc ſcꝫ relin
quere omnia. Ad illud.b. Aug. quia nō in diuiſ
ſione temporaliū ſed in ſequela chriſti: quaꝫ ibi
adiūgit eſt perfectio eſſentialis. Relinquere aūt
tpalia eſt: vt inſtrumentū accōmodatū: ducens
ad ſequelā chriſti ꝛ pfectionē eſſentialē. Rema
net ergo cōcluſio vera: ꝙ pauptas exterioꝛ non
facit eſſentialiter ad pfectionē. Tertia concluſio
eſt ꝙ pauptas exterioꝛ nō facit ad pfectionē: ſicͣ
inſtrumentū neceſſario requiſitū ad pfectionē:
quia cum eius oppoſito poteſt ſtare pfectio: qḋ
pbatur ſic. Impoſſibile eſt habere aliquid ſine
eo qḋ eſt neceſſariū ad ipm habendum. Si enī
poſſit haberi ſine eo: iā nō eſt neceſſariū ad ipm
habēdū: ſꝫ ſine pauptate ſm extioꝛē effectū pōt
haberi pfectio eēntialꝭ: imo cū oppoſito eiꝰ: qꝛ cū
multis diuitijs: vt patꝫ exemplū in abraā ꝛ alijs
multis in veteri et nouo teſtamēto. Ergo paup
tas exterioꝛ nō requirit vt inſtrumētū neceſſa
riū ad perfectionē eſſentialē. Joſeph etiā ab ari
mathia fuit diſcipulus chriſti: vnde et pfectus
pfectione eſſentiali. Et tn̄ vt dꝛ̄ Math. xxvij. Di
ues erat. Probat etiam quia ſtatus epoꝝ q exi
git perfectionē pſonalē que cōſiſtit in virtutibꝰ:
poteſt eſſe cum poſſeſſione diuitiaꝝ. Si ergo ex-
propriatio temporaliū requireret: vt inſtrumen
tū neceſſariū ad perfectionē eſſentialē ſequeret
ꝙ epiſcopi etiā ſeculares clerici prius nō poſſēt
habere ppria. quod eſt abſurdū: vt patꝫ .xij.q.i.
manifeſta: ꝛ in multis alijs capitulis. Quarta
concluſio eſt: ꝙ paupertas ſm effectū exterioꝛē
ſumpta cū abdicatiōe omniū temporaliū: ꝛ quo
ad dominiū: ꝛ quo ad vſum: nō facit ad pfectio
nem nobis in via poſſibilē. Et hoc pbatur faci
liter ſic. Illud qḋ tollit vitam pn̄tem: nō facit ad
perfectionē nobis in via poſſibilē. Qui enim tol
lit ſubiectū: tollit accidēs. Sed abdicare res tē
porales omēs quoad vſum: ꝛ quo ad dominiū
tollit vitam: quia nō vtendo cibo ꝛ potu: homo
moritur demū. Et ſic corrupto ſubiecto perfe-
ctionis in via quod eſt anima in corpoꝛe exiſtēs
tollitur ꝛ accidēs eius ſcꝫ perfectio in anima in
vita preſenti. Et ideo nō eſt aliquis qui per qḋ-
cūqꝫ votum poſſit ſe reddere nō capacē vſus in
talibus rebus neceſſarijs ad vitam. Quinta cō
cluſio eſt: ꝙ paupertas ſumpta pro abdicatione
omniū temporaliū ꝗtum ad ius ꝛ dominiū: vſu
ſolo nudo retēto nō facit ad perfectionē. Et hoc
pbatur faciliter ſic. Illud quod tollit ab aliqua
re cōditionē licitam: et ponit illicitā: nō facit ad
perfectionē: hoc de ſe patet: quia ex licito facere
illicitū: nō ptinet ad perfectionem: ſed magis ad
impfectionē. Sed abdicare ſe ius ꝛ dominiū in
omni re: ꝛ in eius vſu facit vſum illicitum: hoc
patet: quia vt oſtenſum eſt ſupra: in rebus que
vſu nō cōſumūtur: impoſſibile eſt ſeparare vſū
licitum a iure vtendi. Item in rebus que vſu cō
ſumūtur: impoſſibile eſt eſſe vſum licitum ſine
iure ꝛ dominio in res: ergo dum multarum taliū
rerū vſus ſit homini neceſſarius in vita preſen
ti. Sequitur ꝙ abdicare oē dominiū ꝛ ius in
rebus temporalibus: nō facit ad perfectionem:
ſed magis ad oppoſitū. Sexta cōcluſio eſt: ꝙ
abdicare res tpales in pprio ſeu paupertas ſm
exterioꝛē effectum facit ad perfectionē ſicut in-
ſtrumentū valde accōmodum. Ad cuius euidē
tiam eſt ſciendū: ꝙ abūdantia diuitiaꝝ maxime
in pprio nata eſt reducere ad tria ſcꝫ inoꝛdina-
tum amoꝛem eaꝝ. Unde beatus Aug. dicit ꝙ ter
rena ardētius amātur adepta ꝗꝫ concubita. Se
cūdo ingerūt ſolicitudinē in conſeruādo ꝛ non
perdēdo. Tertio nate ſunt mouere ad ſuperbiā:
ꝗto aūt quis magis afficitur vel ſolicitat ad ter
rena: vel erigitur in ſuperbiā: tanto magis retra
bitur ab affectu ꝛ contemplatiōe diuinoꝝ. Sed
tollere amoꝛē inoꝛdinatū rerum ſolicitudinem
et elationē facit inſtrumentū accōmodū valde:
quia remouet pbibēs perfectionē vel impediēs
profectū pfectionis: ſicut remotio herbaꝝ noci
uarum facit ſic inſtrumentum accōmodū ad p
fectum terrene naſcentium: ergo ꝛc̄. Iſta diffuſe
declarat bea. Tho. 2ª 2ᵉ. q. clxxxvi. arti. iij. Et ha
bes etiam ſupra in ſecūdo capi. huius tituli. Et
in tertia parte: titulo de religioſis. Et ideo alia
omitto. .§. XIII.

Sextus articulus eſt

vtrū habere aliqua in cōmuni diminuat de pfe
ctione. Et quia perfectio eſt ſub triplici genere:
quia eſt perfectio perſonalis: pfectio regularis:
et perfectio pſidentialis: ideo ad plenioꝛē decla
rationē cōcluſiue dꝛ̄: ꝙ de nulla haꝝ pfectionū
diminuit: nec de perſonali: nec de perfectōne re
ligioſoꝝ: nec de perfectione prelatoꝝ. Et iſta om
nia pbant. Sciendū tamē prius ꝙ iſta queſtio
nō habet locū in rebus vſu ꝯſumptibilibus: qꝛ
in illis rebus: vt oſtenſum eſt ſupra: eſt impoſſibi
le ſeparare vſum a iure ꝛ pprietate rei. Nec ha
bet locum de iure in rebus: que vſu nō cōſumū
tur: quia habere ius in rebus quaꝝ vſus eſt p
ſtatu vite pn̄tis neceſſarius: ꝛ ſine quo vſus nō
poteſt eſſe licitus: nō diminuit de perfectiōe poſ
ſibili in vita preſenti. Rerum enim vſus eſt vite
preſenti hominū neceſſarius: ita ꝙ ſine eis non
poteſt vita ſaluari: ergo habere ius in talibus nō
diminuit de perfectione. De prima ergo pfectōe
ſcꝫ perſonali loquēdo notāde ſūt tres cōcluſio
nes. Quarum prima eſt: ꝙ habere aliqua in p
prio vel cōmuni nō neceſſario impedit pfectōeꝫ
perſonalē. Et hec cōcluſio faciliter probatur ſic
Illud cum quo ſtatur ꝛ ſtare poteſt perfectio p-
ſonalis: nō neceſſario impedit perfectionē perſo
nalem. Et hoc patet: quia oppoſitū eius implicat
contradictionē. Sed pfectio perſonalis ſtat ꝛ ſta
re poteſt cum diuitijs in pprio ꝛ in communi:
vt ſupra oſtenſum eſt de abraā: ꝛ ludouico rege

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et alijs: ergo ⁊c. ¶ Secũda cõcluſio eſt iſta: habe
re in cõmuni neceſſaria ad vitam nõ eſt natum
diminuere de perfectiõe perſonali. Et hec ꝓbat
ſic. Quod nõ ē natũ diminuere de altiſſima pau
pertate: immo ſtat cũ ea: nõ eſt natū diminuere
de perfectione perſonali. Et hoc ſtatim patet: q̄a
non ex alio habere temporalia dicit̄ diminuere
de perfectione: niſi quia diminuit de pauperta
te. Sed habere in cõmuni neceſſaria non dimi
nuit de altiſſima paupertate: ſed ſtat cũ ea: prout
expreſſe Johan. in iſta ſua conſtitutione allegãs
Grego. ix. in decretali nimis praua: extra de ex
ceſ. prela. ibi dicit. Fratres predicatores et mino
res in altiſſima paupertate domino famulari.
Sed cõſtat fratres predicatores habere aliqua
in cõmuni quo ad ꝓprietatem et dominiũ: ergo
habere aliqua in cõmuni non eſt natũ diminue
re de perfectione ꝑſonali. Secũda ratio ad idē.
Quod non eſt natum diminuere de perfectione
euangelica: nõ eſt natum diminuere de ꝑfectiõe
hoc patet: quia euãgelica perfectio eſt perfectio
excellentiſſima. Sed habere aliqua in cõmuni:
nõ diminuit de perfectione euãgelica: quod pa
tet ex iſta cõſtitutione Jo. in qua allegat Allexã
drum quartũ: qui in condãnatione libelli editi
contra ſtatum predicatoꝝ ⁊ minoꝝ: dicit fratres
predicatores ⁊ minores chriſtum paupere imi
tari: ⁊ perfectionē euangelicam amplexari. Sed
cõſtat fratres predicatores habere aliqua in cõ
muni mobilia ſm̄ eoꝝ regulam ⁊ conſtitutiões:
ergo ⁊c. Poſſet etiam ꝓbari per hoc: quia habe
re aliqua in cõmuni nõ eſt natum induci nimiũ
amorē ad temporalia: vel nimiã ſolicitudinem:
vel elationē: quod totum per rationes efficaces
ꝓbat: ſed cauſa breuitatis omitto. ¶ Tertia ꝯclu
ſio eſt: ꝙ habere aliqua temporalia in ꝓprio eſt
natum aliqualiter impedire de perfectione per
ſonali: licet nõ ſemp actu impediat. Et hoc ſic ꝓ
batur. Quod natũ eſt ingerere ſolicitudinem et
amorē recuruũ ad temporalia ⁊ ad elationē in
ducere natum eſt diminuere de perfectõe. Sed
habere temporalia in ꝓprio natum eſt inducere
ad huiuſmodi amorem ſuperfluum ⁊ ſolicitu
dinem et ſuperbiã: vt oſtenſum eſt ſupra in fine
precedētis arti. ergo ⁊c. §. XIIII.

Quantũ ad ſecundaȝ

perfectionē nũc eſt vidēdũ ſcȝ ꝙ habere aliqua
in cõi nõ diminuit de ꝑfectione ſtat' religioſorũ:
vbi pretermittenduȝ prius: ꝙ cum pauptas: vt
oſtēſum eſt ſolum inſtrumētaliter nõ eſſentiali
ter faciat ad perfectionē: ⁊ omnis ſtatus religio
ſus dicatur perfectus: quia ordinat ad ꝑfectio
nem acquirendã et conſeruandã: non ex hoc de
bet dici aliquis perfectior altero: quia habȝ ma
iorem paupertatem q̄ȝ alius: ſed debet dici ha
bere inſtrumentũ magis accõmodũ ad perfecti
onem. Et ideo ſicut fatue ſibi vſurparet excellē
tiam ſuper alios artifices: artifex aliquis ex hoc
ꝙ haberet melius inſtrumētũ: puta martellum
ad operandũ: ita inaniter gloriaret̄ de maiori ꝑ
fectiõe religioſus ſuper alios. ex hoc ꝙ haberet
maiorem pauptatem. Sed poſſet dicere ſe habe
re magis accõmodum inſtrumētum ad perfecti
onem. Perfectior autem ille eſt ſimpliciter: qui
habet maiorem charitatem: nõ qui habet maio
rem paupertateȝ. Sicut ille perfectior faber q̄
facit meliorē cultellũ: nõ qui habet meliuſ mar
tellum. Charitas enim nõ inflatur: ait apoſtol'.
Et ideo nullus ſe debet alteri preferre exēplo
Pauli apoſtoli: qui ſe abortiuũ dicit ⁊ minimũ
apoſtoloꝝ. Bene tamē ſtatus religioſoꝝ ille per
fectior: qui includit modum viuendi importan
tem magis ea que promouēt melius ad charita
tem dei ⁊ ꝓximi habendã ⁊ cõſeruandaȝ. Et q2
vt dictum eſt ſtatus religionis eſt ordinatus pro
pter perfectionē perſonalē. Jdeo fruſtra gloria
tur de ſtatu qui nõ habet maiorem perfectionē
perſonalē. Et vtinam tales gloriationes ⁊ prepo
ſitiones inter religioſos ceſſarent: quia multo
rum maloꝝ ſunt cauſa: ſicut experientia docet.
Circa iſtam ergo materiã ſcȝ de perfectione ſta
tus religioſoꝝ ꝙ nõ diminuitur: per hoc ꝙ ha
beãtur temporalia in cõmuni: ponũtur tres cõ
cluſiones. Quaꝝ prima ē ꝙ habere temporalia
in cõmuni: inq̄ʒtum ſunt neceſſaria fini: ad queȝ
religio eſt inſtituta nõ diminuit de perfectione
vite debite illi religioni. Secunda eſt ꝙ habere
dominiũ in rebus temporalibus neceſſarijs ad
vitam: nõ diminuit de ſtatu perfectionis religio
ſoꝝ. Tertia eſt ꝙ habere etiam dominiũ in reb'
immobilibus in cõmuni no diminuit de tali ꝑfe
ctione. Ad euidētiam prime concluſionis ſcȝ ꝙ
habere temporalia in cõmuni: inq̄ʒtum ſunt ne
ceſſaria fini ad quem religio inſtituta eſt. nõ di
minuit de perfectione debita illi religioni. Sciē
dum ꝙ diuerſe religiones ſunt ordinate ad di
uerſos fines: quedam ad militãdum cõtra ini
micos fidei: quedam ad hoſpitalitatē: quedam
ad opera vite actiue: quedam ad opera contem
platiue. Et ſm̄ diuerſos fines religionis: diuer
ſimode ſunt neceſſaria temporalia in religioni
bus. Unde religio que ordinatur ad hoſpitali
tatem: vt religio ſancti Antonij: non ſolum indi
get temporalibus ꝓ ſuſtentatione profeſſorum
in illa: ſed etiam ad hoc vt poſſint hoſpitalitatē
ſeruare: et hoſpites ſuſtētare. Et que ad militiã
ordinat̄: indiget temporalibus: nõ ſolum ꝓ ſu
ſtentatione ſed pro eq̄s habendis ⁊ armis. Nec
poſſent tales religiones aſſequi finem ſuũ: niſi
haberent temporalia et in copia. Unde talibus
religioſis habere in cõmuni etiaȝ multa tempo
ralia: nõ derogat perfectioni ſtatuſ debite illi re
ligioni: hoc ꝓbatur faciliter ſic. Habens inſtru
mentum ordiatum ad aliquem finem: quanto
magis eſt illud accõmodum ad illum finē: tãto

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Capitulū .IIII.

habens illud minus exorbitat ab illo ſine cete/
ris paribus:ſicut patet in omibus artibus. Nā
q̄to faber habet melius martellū:tanto melio/
rem facit cultellum ceteris paribus. Et ratio eſt
quia cum inſtrumentū queraẗ ad finem:quāto
magis eſt ipm accōmodū ad finē:tanto melius
operatur:ſicut medicina tāto melior q̄to magiſ
operaẗ ad ſanitatē. Sed iſta tpalia ſunt inſtrumē
ta neceſſaria ad vitam pñtem: ⁊ ad finē cuiuſli/
bet religionis:vt que ſunt neceſſaria fini alicui⁹
religionis:ſunt accōmoda illi fini. Et intantum
accōmoda φ exquo neceſſaria ſine illis nō pōt
finis ille haberi. Non ergo derogat perfectioni
religionis habere tpalia in cōmuni. Secūda cō
cluſio eſt:que ē difficilior q̄ȝ habere tpalia in cō
muni inq̄ȝtum ſunt neceſſaria ad vitam nō dimi
nuit de perfectione religionis:ita φ religio non
habens niſi vſum in aliquibus rebus nō eſt p/
fectior religione habētein illis rebus dominiū
in cōmuni. Et ad hanc concluſionē ꝓbandā de
beret ſufficere auctoritas pape ⁊ romane eccle/
ſie in iſta conſtitutione ⁊ illa. Ad conditorem. In
hac .n.ꝯſtitutiōe:q: ita quorūdā:vbi dicit. Nec
hoc ſcȝ habere in cōmuni etiā quo ad ꝓprietatē
aliqualiter derogat iuxta dictū Grego.ix. altiſſi
me paupertati. Qui ſcȝ Greg. dicit in illa decre/
tali:de exceſ.prela. Fratres p̄dicatores ⁊ mino
res in altiſſima paupertate famulari chriſto pau
peri. Et tamē cōſtat fratres p̄dicatores habere
aliqua in cōmuni quo ad ꝓprietatem :quod eo
rum regule ⁊ ſtatui nō repugnat. Hec etiam Ale
xander predeceſſor noſter in condēnatiōe libel
li editi contra ſtatum predicatoꝝ et minorū ſen
ſiſſe videntur:in qua de dictis fratribus que ſe
quūtur ſic ait. Cum inſuper idem fratres omīa
ꝓpter deū reliquerint auxilia:vite ſubſidia mē
dicantes:chriſtūq̄ȝ imitemur pauperem : euāge
licam perfectionē amplexādo : ꝓpter quod eui
denter apparet eos nō ſolum eſſe in ſtatu ſaluā
dorum ſed etiam perfectoꝝ:et per ſue religionis
obſeruantiam :que ipſius quidē euāgelice per
fectionis tenet formā:etiā retributionis premio
precellentē gloriā ꝓmereri:vbi expreſſe dicit φ
fratres predicatores chriſtū pauperē imitari:et
euangelicā perfectionē amplecti :et eſſe in ſtatu
perfectoꝝ:⁊ φ eorum religionis obſeruātia euā
gelice perfectionis tenet formā. Et cōſtat p̄dica
tores habere poſſe aliqua in cōmuni :quo etiaȝ
ad proprietatē ſm̄ coꝝ regulam: hec omīa in di
cta conſtitutione. Ex quibus patet ſm̄ intentio
neȝ ⁊ auctoritatē triū ſummoꝝ pontificū. Greg.
ix. alexādri.iiij. ⁊ Jo.xxij. φ habere aliqua in cō
muni etiā quo ad ꝓprietatem nō derogat perfe
ctioni nec altiſſime paupꝛtati:nec euāgelice perfe
ctioni que eſt ſumma:quare patet concluſio. Et
q̄uis cuilibet fideli deberēt ſufficere dicte au/
ctoritates:tamē adducūt ad hanc concluſioneȝ
ꝓbandam ⁊ alie auctoritates. Prima eſt aucto
ritas Bede ſuper illud Act. iiij. Erāt illis omīa
cōmunia:dicit enim ſic. Qui ſic viuūt:vt ſint eis
omīa cōmunia in domo cōmuni:cenobite vocā
tur:que vita tanto felicior:q̄ȝtum ſtatum futuri
ſeculi pfectius imitātur:vbi cōmunia erunt oīa
quia erit deus omnia in omibus. Secūda ē au
ctoritas Jo.caſſiani in coll̄.tractās idem verbū
ſic ait. Habebāt apoſtoli triplicē vnitatē :quam
debent habere cenobite:vnitatē affectiōis.quia
multitudinis credentiū erat coꝛ vnū et aīa vna
Unitatē habitationis:vt patet Act.ij.⁊.iiij. Uni
tatem poſſeſſionis:quia erāt illis omīa cōīa:vi
ta autēȝ apoſtoloꝝ fuit pfectiſſima. Tertia eſt.b.
Aug.in regula. Nō dicatis aliquid propriū:ſed
ſint vobis oīa cōmunia. Sic enim legitis in acti
bus apoſtoloꝝ:φ erāt illis omīa cōmunia. Idē
in li.de opere monachoꝝ. Si aliqui vrgeant ex
euangelio:vt nil reponāt in craſtinū:reſpondeāt
Cur ergo dñs loculos habuit:vbi pecuniā colle
ctā reponeret. Ex quo medio ꝓbatiōis.b. Aug.
oſtēditur φ chriſtus habuit aliqua in cōī :nō ſo
lum quo ad vſum:ſed et am quo ad ꝓprietateȝ
ſeu dominiū. Quarta auctoritas baſilij dicētis
in.iiij.c.regule ſue. Cōmunionē vite pfectiſſime
hanc ego voco:in qua quidē poſſeſſionū pulſa
eſt ꝓprietas:omīa autem cōmunia. Quinta au
ctoritas eſt pſperi de vita cōtemplatiua:et habe
tur.xij.q.i.expedit facultates eccleſie poſſidere
⁊ ꝓprias pfectionis amore cōtemni :⁊ ponit exē
plum ſancti Paulini epiſcopi. Probaẗ eadē cō
cluſio ⁊ rationibus pluribuſ. Primo ſic. Ille ſta
tus nō eſt perfectior alio:qui nō cōtinet modum
viuendi magiſ ꝓmouentē ad perfectionē perſo
nalem acquirendā vel conſeruandā q̄ȝ alius:pa
tet hoc ſtatim:q2 ex hoc dr̄ vnus ſtatus pfecior
alio:vt dictum eſt ſupra :quia cōtinet modū vi
uendi importantē melius ea que promouēt ad
charitatem dei ⁊ ꝓximi:in qua conſiſtit pfectio
perſonalis. Sed ſtatus renūtiantiū aliquibus i
cōmuni ſcȝ quo ad dominiū :vt oratorijs :para
mentis libris:⁊ huiuſmodi :nō importat moduȝ
viuendi magis ꝓmouentē ad perfectionē perſo
nalem acquirendā vel conſeruandā q̄ȝ ſtat⁹ ha
bentiū illa talia etiam quo ad dominiū vel pro
prietatem:ſuppoſita in ceteris parilitate. Neq̄ȝ
.n.igerit mag⁹ amorē recurrū ad tēporalia :aut
ſolicitudinē:aut elationem:habere talia quo ad
vſum ⁊ dominiū: q̄ȝ habere ad vſum ſolum do
minio abdicatu ⁊ romane eccleſie dimiſſo. Cuȝ
enim ſit in cōtinuo vſu talium ſcȝ domoꝝ:eccle
ſiarum:libroꝝ: ornamantorum eccleſie.vaſorū
⁊ hi⁹:et ſunt quaſi certi φ habent moleſtari in
eis:nō apparet quomodo ex hoc minus amare
talia et ſolicitari vel eleuari.q̄ȝ ſi haberent etiaȝ
dominiū talium reruȝ. Nam in vſu conſumpti
bilibus:vt dictum eſt ſupra:neceſſe eſt dicere φ
ipſi minores habeāt nō ſolum vſum :ſed ⁊ dñiū
quia cum vnum non poſſit ſeparari ab alio in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dictis rebus:que vſu conſumūtur:vt pānis vi
num:⁊ huiuſmodi. Si nō haberent dominium
in illum ſed nudum vſum facti:tunc haberent
illicitum vſum:quod repugnat perfectioni. Itē
probatur idem alia ratione ſic. Nunꝙ fuit eccle
ſia ſine ſtatu habēte euangelicam perfectionem
⁊ amplectente chriſti ⁊ apoſtolorum ſequelam:hoc
patet:quia preſumptio videtur et erroneum:ꝙ
aliquo tempore eccleſia deciderit a perfecta ſe-
quela chriſti ⁊ apoſtolorum totaliter. Grego. etiam
hoc dicit tractans illud Cantico.i. Paſce hedos
tuos iuxta tabernacula paſtorum:ideſt iuxta perfe
ctionem apoſtolorum:vt ipſe exponit. Sed a tempo
re Conſtantini ⁊ beati Silueſtri vſqꝫ ad tempus
beati Franciſci nō fuit aliquis ſtatus in eccleſia
qui nō haberet aliqua in cōmuni:licet renūtia
ret omi dominio in proprio. Ergo habere in cō
muni nō diminuit de perfectione ſtatus religio-
ſorum. Confirmatur hoc:quia alias ſequeretur ꝙ
tota perfectio euangelij eſſet in ſolo ſtatu fratrū
minorum:⁊ totū reſiduū eccleſie cecidiſſet ab il
la:quod nō videtur bene dictum. Ad idem ter-
tio ꝓbatur. Si habere dominiū in talibus que
vſu nō conſumūtur:faceret ſtatum minus perfe
ctum:et ꝓfeſſores talis ſtatus minus perfectos
tunc dominus papa retinendo ſibi dominiū ta-
lium rerum:pront facit circa ordinem minorum
faceret et redderet ſe minus perfectū:quod eſt
abſurdū dicere:cum quilibet in ſpūalibus de-
beat plus ſe diligere ꝙ alium:et per cōſequens
nō debet velle a perfectione ſe elongare ꝓpter
aliorum perfectionē augend.am Multe alie ra
tiones inducūtur:que ob breuitatem omittun
tur. ¶ Tertia concluſio eſt:ꝙ habere dominiū
in cōmuni in bonis immobilibus:vt poſſeſſio-
nibus:domibus:redditibus:⁊ huiuſmodi:non
diminuit de perfectōne:hoc ꝓbatur quadrupli
ci ratiōe. Primo ſic. Illud qđ eccleſia ſtatuit vti
liter ⁊ pro meliori ⁊ perfectiori non diminuit de
perfectione: Hoc ſtatim patet quia nullum lucrū
quātumcūqꝫ magnū poteſt dici vtile:per quod
receditur a perfectione. Dicente chriſto:Math.
xvi. Quid enim ꝓdeſt homini ſi lucret vniuer-
ſum mūdum:anime vero ſue detrimentū patia
tur ⁊c. Detrimentū aūt anime eſt cadere ab an-
gelica perfectione. Sed eccleſia que regitur a
ſpiritu ſancto in his que ſtatuit circa ſequelam
chriſti ⁊ perfectionē vite:pro meliori ⁊ vtiliori or
dinauit et ſtatuit:ꝙ haberet poſſeſſiones in com
muni:nō ſolum precia:vt olim iudea:ſed et pre-
dia:ſicut dicitur:xij.q.i.futuram:et.c. videntes.
Ergo habere bona immobilia in cōmuni nō di
minuit de perfectione. Ad idem. Illud pro quo
aliquis laudatur:non diminuit de perfectione.
Sed Conſtantinus imperator laudatur:ꝙ de-
dit licentiā per vniuerſum orbem fabricandi ec
cleſias:et predia eis conſtituit tribuēda:ergo ⁊c.
Tertio probat ſic. Quod fecerūt viri perfectiſſi
mi ad cumulū perfectionis:nō diminuit de per
fectione. Sed viri perfectiſſimi tam diuinarum ꝙ
humanarum litterarum doctiſſimi poſſeſſiones ꝓ
eccleſia acceperūt:et ampliauerūt. Quinimo ali
qui de ſuo patrimonio:vt beatus Greg. plures
eccleſias monaſteria dotauerūt:in quibus pro
magna perfectione degere elegerūt. Ergo dice
re ꝙ habere immobilia in cōmuni diminuat de
perfectione:abſurdū videtur. Eſt enim hoc dice
re ꝙ beatus Silueſter ⁊ alij ſanctiſſimi Roma
ni pontifices et epiſcopi ꝑfectiſſimi:et abbates
vt beatus Grego. Baſilius:Ambroſius:Hiero
nymus:Hilarius:Benedictus:Antoni⁹:Mar
tinus:Egidius:Bernardus:⁊ ceteri innumera
biles ſancti abſqꝫ perfectione euāgelica ⁊ ſeque
la chriſti vixerint:quia ipſi omēs in cōmunita-
te eccleſie res immobiles poſſiderūt:vt.xij.q.i.
expedit. Quarto ſic ꝓbatur ſm regulam genera
lem beati Aug. quādo obſcuritas eſt in verbis
euangelicis precipue circa precepta vel concilia
ex quibus dubium oritur:recurrēdū eſt ad ſan
ctorum obſeruantiā ſcꝫ quomodo illa ipi ſancti
ſeruauerūt. Et hoc tenēdū eſt:ꝙ ipſi ſeruauerūt
Ergo vite perfectio intelligēda eſt ⁊ tenēda ſm
ꝙ ſancti viri ⁊ ꝑfectiſſimi verbo docuerūt eam
⁊ facto tenuerūt. Sed omēs ſancti viri et perfe-
ctiſſimi a tempore Silueſtri vſqꝫ ad tempus be
ati Franciſci:ſic vite perfectionem et verbo do
cuerūt ⁊ facto tenuerūt:ꝙ bona īmobilia ⁊ mo
bilia habuerūt. Ergo in cōmuni habere immo-
bilia:nō minuit de perfectione euangelica:vide
tur enim mihi abſurdū dicere ꝙ ſanctiſſimi qui
ſua ꝓpter perfectionē habendā relinquebāt in
ꝓprio:ſi vidiſſent ꝙ habere in cōmuni eſſet de
trimentū perfectionis. ꝙ in cōmuni cum alijs
bona poſſediſſent:ſed ſicut abdicauerunt in ꝓ-
prio ꝓpter ꝑfectionē.ita abdicaſſēt in cōi:quod
nullus fecit ante.b.Frāciſcū. §.XV.

Quantum ad tertium

articulum principalis huius queſtionis. Hec eſt
concluſio:ꝙ habere in cōmuni nō diminuit de
perfectione ſtatus prelatorum:immo quod eſt
fortius nō habere derogat ſtatui prelationis:et
per conſequens perfectiōi debite illi ſtatui. Hoc
autē faciliter ꝓbatur ſic: Illud nō diminuit de ꝑ
fectione ſtatus prelationis:quod ipſa prelatio
exigit ſm ſuam rationem:hoc patet:quia illud
nō repugnat alicui:quod ei cōuenit ſm ſuam ra
tionem. Sed apoſtolus in duobus locis ſcriptu
re ſcꝫ ad. Thimo.iij. Et ad thimo.i. deſcribēs ꝑla
tionem epiſcopalem inter cetera dicit ꝙ oꝫ epm̄
eſſe hoſpitalem. Impoſſibile eſt autem eſſe ho-
ſpitalem:niſi habeat bona ſaltim in cōmuni. Er
go habere in cōmuni nō diminuit de perfectio-
ne ſtatus prelationis. Secūdo probatur idem ſic
Illud non derogat perfectioni ſtatui debite:ad
quod obligatur ratione ſtatus ſui. Sed ꝑlatus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

obligatur rõnẽ ſtatus ad paſcẽdũ gregẽ: non ſolũ verbo ⁊ exemplo: ſed etiã tẽporali ſubſidio: qḋ fieri non poſſet: ſi aliqua bona eccleſie nõ haberet: quoꝝ prelat⁹ diſpẽſator eẽt. Et iõ ſaluator ↄmittens gregem ſuũ petro ⁊ ſucceſſorib⁹ eius: ſignãter dixit: non ſemel ſed ter ei Paſce oues meas vel agnos meos. Jo. vlt. ad innuẽdũ ꝙ prelat⁹ debet ſubditos paſcere verbo ⁊ exemplo ⁊ tꝑali ſubſidio. Tertio ſic. Habere illa ꝑ quib⁹ defendẽdis prelatus morte patiẽs meret̃ aſcribi cathalago ſcoꝝ: nõ diminuit de ſtatu ꝑfectõis: hoc quaſi pꝫ de ſe: qꝛ non aſcribit̃ in numero ſcoꝛuꝫ niſi ꝓpter opera ꝑfectõnis: ſed prelatus mortẽ patiens pro defenſione facultatũ eccleſie meruit aſcribi cathalago ſcoꝛũ: vt patet de ſancto Thoma cãtuarieñſi archiepo. Ergo habere bona imobilia nõ diminuit de ſtatu ꝑfectionis ꝑlatoꝛum.

¶ Soluit exinde multa argumenta facta in contrariũ. Sed ſolũ vnum pono: in quo aduerſarij veritatis multũ ſe fundant. Et eſt tale: ꝙ xp̄s fecit condeſcendẽdo infirmis diminuit de ꝑfectione: pꝫ hoc: quia aliter xp̄s non ſuſpiſſet perſonã infirmoꝝ in hoc. Sed xp̄s in habendo loculos ſeu aliqua in cõi: geſſit ꝑſonã infirmoꝛuꝫ: qḋ patet ex decretali nicolai quarti. Exijt qui ſeminet. Et. b. Augu. ſuper illud ꝓducens fenũ iumẽtis. Et in li. de opere monachoꝛum dicit. Dñs noſter ieſus xp̄s more ſue mĩe infirmioꝛibus ↄpatiens: cum ei poſſent angeli miniſtrare: loculos habere dignatus eſt: ergo ⁊c. Et cõfirmatur idem auctoꝛitate. b. Hiero. dicentis. Nudã crucẽ nudus ſequar. Sed qui habet aliquid non ẽ nudus. Sed ad hoc rñdet ſubtilit̃ ⁊ optime. Dicit enim notandũ eẽ triplicẽ infirmitatẽ ad ꝓpoſitũ. ſ. infirmitatẽ carnis: infirmitatẽ ſcie: ⁊ infirmitatẽ affectionis. Infirmitas carnis ẽ ſm quaꝫ coꝛpus moꝛtale indiget cibo ⁊ potu veſtimẽto ⁊ hĩ⁹. Et iſto mõ oĩs homo in hac vita moꝛtali eſt infirmus: donec coꝛpus iſtud coꝛruptibile induerit incoꝛruptioneꝫ: de q̃ infirmitate apl̃s ad thi. ait. Modico vino vtere ꝓpter ſtomachũ tuum ⁊ frequẽtes tuas infirmitates. Et Mat. xxvi. Spũs prompt⁹ ẽ caro aũt infirma. Talis infirmitas nõ ẽ perfectionis mentis: ſed ſtat cũ oĩmoda mentis perfectiõe in preſenti poſſibili. Hanc xp̄s aſſumpſit: cum defectus coꝛpoꝛales accepit. ſ. famẽ: ſitim: frigus ⁊ hmõi. Quia ẽ xp̄s erat verus de⁹ ⁊ verus homo: inquãtum de⁹ habebant ſibi angeli miniſtrare: nec loculis indigebat ſicut nec cibo vel potu. Sed inquantũ homo ſm carnẽ erat infirmus indigens cibo ⁊ alimento ſicut alij homines: ⁊ per cõſequẽs indiguit pecunia ⁊ loculis: quib⁹ mediãtibus neceſſaria emerent̃. Et de iſta infirmitate carnis q̃ ſtãt cũ ſumma ꝑfectõne ment̃s põt itelligi dcm̃. b. Aug. ⁊ decretal̃. Exijt. In h⁹ eñi ꝑſonã infirmoꝝ geſſit: ⁊ infirmis cõdeſcendit ꝙ infirmitatem carnis aſſumpſit: ⁊ per conſequẽs neceſſarijs ad vitam eguit ⁊ loculis egere ſe oñdit. Et certe illa videtur eẽ intẽtio beati Aug. Vult eñi dicere: ꝙ ille qui de⁹ erat: et dñs oĩm: poterat abſq; quacunq; ꝓuiſione ſibi de neceſſarijs qñcunq; ⁊ quocũq; tẽpoꝛe ꝓuidere: cũ ei angeli miniſtrarẽt: tñ vt eãdẽ infirmitatẽ carnis habẽtibus exẽpluꝫ daret: qḋ nõ erat ↄtra ꝑfectionẽ: pro carnis ĩfirmitate ſuppoꝛtanda: cibis ⁊ neceſſarijs vti ⁊ loculos hr̃e: iõ in hñdo loculos ĩfirmis cõdeſcẽdit: qꝛ vt dicit apoſtolus ad Hebꝛe. ij. Licet eẽt de⁹ decuit per omnia fratribus ſimilari ⁊ per oĩa miſericoꝛs fieri. Habẽdo ergo loculos geſſit ꝑſonã infirmoꝝ: non ĩfirmoꝝ infirmitate ſtatus. i. ꝑfectõe: vt iſti arguũt: ſed ĩfirmoꝛuꝫ infirmitate carnis. Scđa infirmitas ẽ ſcie: de qua ait apl̃s. i. ad coꝛ. viij. Cõſcia eoꝝ cum ſit infirma polluit̃. Et ad Roma. xv. Infirmũ in fide ſuſcipite. Hec infirmitas cõſiſtit in hoc ꝙ aliq̃s ex ignoꝛãtia vel ex neſciẽtia credit aliquod malũ eẽ: qḋ tñ non eſt: ſicut aliq̃ tũc tp̄is credebãt eẽ peccatum comedẽ imolatũ idol̃. qḋ de ſe non ẽ: niſi cũ fiebat in veneratõnẽ idoli. Et hac ĩfirmitate laboꝛabãt: qḋ reſeruare ĩ craſtinum eẽt ↄtra p̄ceptũ dñi. Et de iſta etiã ĩfirmitate põt ĩtelligi dcm̃. b. Aug. ⁊ decretal̃. Exijt. ſ. ꝙ dñs ↄdeſcẽdens vel compatiẽs infirmis loculos hr̃e dignat⁹ eſt. xp̄s eñi qui venit curare vulnera nr̃a: precipue mẽtis: ne aliqui i futuꝝ poſſent ſcãdalizari: credẽtes ꝙ eẽt impꝑfectõis vł minoꝛis ꝑfectõis: ſi ſeruos dei viderẽt loculos hr̃e: ⁊ de ill̃ in cõi viuere: ipſe loculos hr̃e voluit vt eẽt alijs in exẽplum: ꝙ abſq; quocũq; impedimẽto vel diminutõe ꝑfectionis: loculi cões hr̃i poterãt ad vite nc̃citatẽ nõ ad ſupfluitatẽ. Et ꝙ ꝓpter tale exemplũ hoc fecerit dñs dicit. b. Aug. ⁊ habet̃. xij. q. i. ſic. Exẽplũ dñi. accipite ↄuerſantis in terra. Quare loculos habuit: cui ãgeli miniſtrabãt: niſi qꝛ eccleſia loculos habitura erat. H⁹ etiã expꝛeſſius dicit in li. de ſermone dñi ĩ mõte. Tertia ĩfirmitas ẽ ĩfirmitas affectiõis. Et hec duplex. Vna q̃ quis ſic infirmat̃ ſm affectum ꝙ a deo auertitur: que infirmitas ẽ ad moꝛtẽ ꝑ culpã moꝛtalem. De q̃ apl̃s ad Ro. v. Cum infirmi eẽmus: xp̄s ꝓ nobis moꝛtu⁹ eſt. Quia ẽ xp̄s ſciebat aliq̃s futuros ĩ eccl̃ia q̃ bſtinata malitia dicẽnt: ꝙ viris ꝑfectõnem euãgelicã ſuãtib⁹ aliq̃d ſuare ĩ craſtinũ: erat ↄtra dei p̄ceptũ: iõ xp̄s his infirmis ↄdeſcendẽs vt eos a ſua malitia reuocaret facto ſuo ⁊ exẽplo voluit hr̃e loculos: vt iã iſti blaſphemi ↄ eccl̃iaꝫ loq̃ nõ poſſent: cũ viderent cum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

loculos habere. Scḋa infirmitas affectõnis
ē: qua aliqui nõ auerſi a deo ꝑ culpã mortalē
tamē detēti circa amorē tpaliũ: impediũtur a
ſequela xp̄i ꝑ ſemitã conſilioꝝ: licet non exeãt
viã mandatoꝝ: de qua põt intelligi illud apl̄i.
ad Ro.xv. Debemus nos qui ĩfirmiores ſu
mus: imbecillitatē ĩfirmoꝝ ſuſtinere. Et ĩ ha
bendo loculos xp̄s his infirmis ꝯdeſcēdit in
duobus. Primo qꝛ cũ xp̄s loculos haberet
nõ ad ſupfluitatē: ſed ad ſui ꝛ alioꝝ neceſſitatē
egendorum: vt.b. Aug. dicit: exemplũ dedit
talib' infirmis: ne ad tpalia afficerent̃ ad ſup-
fluitatē: ſ3 ſolũ ad neceſſitatē ea quererēt. Se
cũdo qꝛ xp̄s habuit loculos in cõi non in pro
prio: vt ergo talib' infirmis cõdeſcendat. Ex
his quatuor modis expoſitõnis ꝑmus videt̃
mihi magis eē de intētione.b. Aug. Quocũ-
ꝗ aũt modo exponat̃: de ꝑdictis pat3: ꝙ xp̄s
non fecit opus imꝑfectõis in habēdo loculos
imo videt̃ mihi verbũ valde blaſphemũ dice-
re: ꝙ xp̄s in aliquo facto ſuo fecit opus imꝑ-
fectõnis: cuius omnis actio nr̃a eſt inſtructio
Ad auctoritatē Jo. de ſequēdo xp̄m nudum
rñdetur ꝑ id quod ait ipſe.b. Hiero. ad nepo-
tianũ.ſ. ꝙ ille nudus xp̄m nudũ ſeqtur: ꝛ cru
cem q̇ omnia ſua aut paupibus diſtribuens:
aut parētib' relinquens: aut facultatib' eccle
ſie adiungēs: ad facultates eccleſie q̄ ſunt bo-
na cõmunia viuit de eis: ꝛ de altaris oblatõni
bus ſuſtentat̃: ꝛ talem nuditatem ipſe ſerua-
uit: quare habere in cõmuni aliqua non dimi
nuit de pfectione pſonali: nec de pfectione ſta
tus religioſorum nec prelatorum. Ex ꝑdictis
etiã põt patere error fraticellorum: qui habe
tur in.vij.ca. libelli hereticalis eoꝝ: vbi dicũt
ꝙ litigare in iudicio diminuit de pfectõe euã-
gelica. Et quia Jo.xxij. determinauit cõtra-
rium: dicũt eũ hereticum: quia vt aiunt: con-
tradicit ſcripture ſacre dicente domino. Qui
vult tecũ in iudicio contendere: ꝛ tunicam tu
am tollere: dimitte ei ꝛ palliũ. Mat.v. Et ſic
videtur fieri ꝯtra doctrinam euangelicam li-
tigare: Sed deberēt obſtinatiſſimi iſti aduerte-
re qḋ ait.b. Aug. in decre. quē librum ſepe al-
legãt: ꝛ male intelligũt in.c. paratus.xxiij.q.
i. Dicit enim ꝙ iſta ꝑcepta ſunt magis intelli-
genda ſm̃ preparationem animi: vt.ſ. homo
patiēter fecit hoc: ꝛ paratus ſic etiã ad maio-
ra ſufferēda: ſi oporteret ꝓ ſalute ſua ꝛ proxi
morum: ꝗ̃ ſm̃ opus quod in operto fit: non
ergo diminuit de perfectione pſonali: nec de
perfectione ſtatus litigare in iudicio: cũ mo-
leſtia ꝓ iure ſuo tuendo ſiue eccleſie ſiue mo-
naſterij. Nec obſtat qḋ ait apl̄us.i.cor.vi. Si
iudicia habetis int̃ vos: oĩno delictum eſt in
vobis: quod illi heretici inducũt: quia vt dicit
glo. loquitur cũ quis ꝯtra iuſticiã litigat: vel
nõ debito modo: quia cũ mendacijs ꝛ iniurijs
verboꝝ: vel cũ apud ĩfideles iudices: vt ibi ſb
dit. Nõ ergo determinauit Jo.xxij. nec ꝯdi-
cit h̃ ſcꝑture: ſ3 falſo eã exponũt. .§.XVI.

Septimus articulus

declarãd' ē. Utrũ xp̄s ꝛ apl̄i habuerit aliq̇d
in cõmuni. Et iſta eſt principalis queſtio ĩ ma
teria iſta. Sed declaratio ei' dependet ex de-
claratione precedentiũ dubioꝝ. ꝛ ꝙ habuerit
patet: qꝛ dicit̃ Jo.iiij. ꝙ diſcipuli eius iuerant
in ciuitatem ad emendũ cibos. Emptio autē
fit pecunia. Ergo pecuniã habebant. Nõ in
ꝓprio: ergo in cõmuni. Itē Jo.xiij. ꝛ.xij. dici
tur ꝙ dominus habeat loculos quos porta-
bat iudas.i. ſcarſellã ſeu burſam vbi in varijs
locis eius: diuerſe pecunie mittebãtur: putã
argētee in vna: enee in alia ꝛ huiuſmodi. S3
illud quod reſeruabat̃ in illis loculis: non vi-
detur fuiſſe alteri' ꝗ̃ collegij xp̄i ꝛ apoſtolo-
rũ: ergo habebant aliqua ĩ cõmuni. Pro q̄rũ
declaratione ſciēdũ: ꝙ certũ ē ꝙ xp̄s ꝛ apoſto
lus bona que habuerũt in vſum vite humane
de facto habuerũt. Certũ ē enim: ꝙ habuerũt
indumēta quib' veſtiebant̃: ꝛ cibos quib' nu-
triebant̃: domũ etiam quãtũ ad vſum dormiē
di ꝛ quieſcēdi. Nec vnq̄ de hoc aliquis dubi-
tauit. Sed vtꝝ habuerit ĩ talib' reb' ſolũ nu-
dũ vſũ facti: vl' ius ꝛ dñiũ ĩ ꝓprio vl' ĩ cõi: de h̃
fuit aliqñ dubiũ. Sed nunc nulli fas eſt dubi-
tare poſtq̄ Jo.xxij. edidit ꝛ promulgauit cõ-
ſtitutionem. Cum inter nonnullos: quia ibi
determinat ꝙ qui pertinaciter tenet ꝙ xp̄us ꝛ
apoſtoli nõ habuerũt aliqua in cõi hereticus
ſit cenſendus. Hoc autē non poteſt intelligi
ꝗ̃tum ad ſolũ nudum vſum facti: ſicut aliqui
expoſuerunt: imo verius corrũpere voluerũt
qḋ patet: qꝛ dñs papa Jo. illud qḋ viri ſcho-
laſtici in dubiũ reuocabant: voluit declarare:
vt patet ex ipſo ꝑncipio conſtitutõnis vbi dı̄
Cum inter nonnullos viros ſcholaſticos ſe-
pe ꝯtingat in dubiũ reuocari. Sed per viros
ſcholaſticos nunq̄ fuit in dubiũ reuocatũ: qn
xp̄s ꝛ apl̄i habuerũt vſum facti in aliq̄bus re
bus neceſſarijs ad vitã. Sed bene fuit in dubi
um reuocatũ: vtꝝ in illis rebus habuerit ius
ꝛ dñiũ in ꝓprio vel in cõi. Cũ ergo papa de-
clarauerit ꝙ deinceps aſſerere ꝙ non habu-
erũt hereticũ ſit cenſendũ: ſequit̃ ꝙ nõ de vſu
ſolũ: ſed de iure ꝛ dñio intellexit. Secũdo ſci-
endũ ꝙ cũ declaratũ ſit ſupra in tertio dubio
ꝙ impoſſibile eſt habere vſũ licitũ ꝛ iuſtũ ali-
cuius rei ſine iure vtendi illa re: ꝛ oĩs conce
dunt: ꝙ xp̄us ꝛ apl̄i habuerũt vſum aliquarũ
reꝝ ſequit̃ de neceſſitate ꝙ in illis rebuſ habu
erũt ius vtendi: niſi quis diceret ꝙ habuerũt
ſemꝑ vſũ non iuſtũ. qḋ blaſphemũ eſt dicere.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Sequit̃ ꝗ ꝙ xp̄s ⁊ apl̄i non potuerūt habere
vſum facti denudatū iure vtendi. Tertio ſciē
dū ꝙ cū declaratū ſit ſupra in quarto dubio ꝙ
in rebus q̄ vſu ꝯſumunt̃ nō poſſit ſepari vſus
licitus a iure in re: ⁊ non ſolū in vſu rei: ⁊ claꝝ
ſit ꝙ xp̄s ⁊ apoſtoli aliq̄s res vſu ꝯſumpſerūt
vt panē ⁊ vinū quē comedebāt ⁊ bibebāt: ſeq̄t̃
ꝙ i talib⁹ reb⁹ ius ⁊ dn̄iū hēbāt nō vſū facti de
nudatū etiā iure i re. Quarto ſciēdū ꝙ cū viſū
ſit i ſexto dubio: ꝙ hr̄e in cōmuni i reb⁹ neceſ-
ſarijs ad vitā nō diminuit de pfectōne pſonali
nec de pfectōne ſtatus religioſoꝝ vel p̄latoꝝ
ſeq̄tur ꝙ xp̄s ⁊ apoſtoli q̄ ſūmā pauptatē vel
ſūmā perfectionē tenuerūt: ꝙ ꝓpter hoc non
ꝓbatur: ꝙ nō habuerit aliq̄ in cōi. In iſta er-
go queſtōe aut q̄rit̃ de xp̄o ſeorſū: aut de xp̄o
⁊ apl̄is ſil': aut de apl̄is tm̄: vt poſt aſcēſionem
xp̄i. Si de xp̄o ſeorſū cū in xp̄o ſint due natu
re: diuina piter ⁊ hūana: dubiū nō eſt ꝙ de nā
diuina locū nō hꝫ queſtio iſta. Sic eni xp̄s hꝫ
oēs hꝫ vniſſime ⁊ ꝓpriſſime dn̄iū oīm nārū ſm̄
illud. ps. xxiij. Dn̄i ē tra ⁊ plēitudo ei⁹ ⁊c. Et
heſter. xiij. Dn̄s oīm tu es. itelligēda eſt ꝗ qͦ
de xp̄o ſm̄ humanā naturā. Secūdo notādū
ꝙ dn̄ium hr̄i de aliq̄ re pōt intelligi dupliciter
q̄ aut infuſū aut acq̄ſitū. ſic dicim⁹ de ſcīa infu
ſa vel acq̄ſita circa aliquā ꝯcluſionē: ⁊ iteꝝ do
miniū pōt acq̄ri i aliq̄ re dupl'r: q̄ vel ex facto
ꝓprio ſicut miles acq̄rit ex facto ꝓp̄o. ſ. ſui la
boris dominiū in ſtipendio: vel ex alieno do-
no ſic acq̄rit paup dn̄iū i elemoſyna ſibi libe
ralit̃ data: his p̄ſuppoſitꝭ pono rn̄dēdo ad qͦ
nē ſex ꝯcluſiōes. Pria ē ꝙ xp̄s ab iſtāti ſue cō
ceptōis hūit dn̄ium oīum reꝝ. Scd̄a cōcluſio
ꝙ xp̄s ex facto ꝓprio hūit dn̄iū acq̄ſitū aliq̄rū
rerum. Tertia concluſio ꝙ habuit dn̄ium ali
quarum rerum ex dono alioꝝ. Quarta con-
cluſio ꝙ apl̄i poſt emiſſionē voti de pauptate
non habuerūt in ꝓprio dominiū aliq̄rū rerū.
Quinta ꝙ xp̄us ⁊ apoſtoli habuerunt domi
niū aliquaꝝ reꝝ in cōmuni. Sexta concluſio
eſt ꝙ apoſtoli poſt aſcenſionē habuerunt do-
miniū aliquaꝝ reꝝ in cōi. .§. XVII.

Prima concluſio pro

bat̃ ſic. ſ. ꝙ xp̄s ab initio ꝯceptōnis habuit do
miniū oīm reꝝ habens ius habendi aliquam
rem ⁊ vtendi iure ꝓprio ꝓ libito volūtatis ⁊
alienandi eam habet dominiū in illa re hoc pꝫ
ex declaratōe tertij dubij ſupra. Sed xp̄us ab
initio ſue conceptōis habuit tale ius in oibus
rebus creat̄. ꝗ ⁊c. Probatio minoris pꝫ p id
qͦ habetur ad hebre. ij. ⁊ ſumitur de ps. viij.
Minuiſti eū paulomin⁹ ab angelis ⁊c. Oia
ſubiecisti ſub pedib⁹ eius. In eo. n. addit apo
ſtolus ꝙ ei ſubiecit omnia nihil dimiſit nō ſub
iectū. Quod exponens glo. c. ij. ait. Ecce po

teſtas xp̄i oſtendit̃ vt. n. a dn̄i opere nihil ex-
cipit̃ ita nec a xp̄i poteſtate. Attende ꝙ non
ſimpl'r ait ſuper omnia opera ſed addidit ma
nuū tuaꝝ. ſ. ſuper digniora etiā opera. i. ange-
los ⁊ homines que ꝑ excellentiā dicunt̃ opa
manuū dn̄i. Et non ſolū conſtitutus ſup opa
vt dignior ſed etiā omnia ſubieciſti ſub pedi-
bus eius. i. poteſtati eius ⁊ dominio. poſſet. n.
eſſe ſuperior ⁊ non dn̄ari omnibus. Sed dicit
Subieciſti omnia nihil dimiſit non ſubiectuꝫ
dominio eius. Ex qua auctoritate habet̃ ꝙ lo
quitur de xp̄o ſm̄ naturaꝫ humanā ſm̄ quam
minoratus eſt paulominus ab angelis. Et lo
quitur de ſubiectōe non ſolū minus digna ad
digniorem ſed de ſubiectōe que eſt ſubditi ad
habentē dominiū ſuper ipſuꝫ. Probat̃ idem
per glo. ſuper illud habens ſcriptū in veſtimē
to ſuo ⁊ in femore. Rex regū ⁊ dn̄s dn̄antiuꝫ.
Apo. xix. vbi glo. interlinearis. In veſtimen
to. i. in hūanitate. In femore vt demonſtraret
ſe de vera ꝓgenie patrum prioꝝ proceſſiſſe.
Rex regum. i. ſanctoꝝ qui ſe ⁊ alios virtuti-
bus regunt. ⁊ dn̄s dominantiū. i. eoꝝ qui do-
miniū exercent ſuper ſubditos. Tertio ꝓbat̃
idem per illud qͦ habet̃ Math. vlti. qͦ dixit
xp̄us reſuſcitatus apparēs diſcipulis. Data
eſt mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra. Ubi glo.
de coeterna patris diuinitate. ſ. ⁊ de aſſumpta
dicit humanitate: in qua minor angelis. Et ē
glo. rabani. Idem remigius. Et hoc ſciendū
ꝙ anteq̄ dn̄s ſurrexiſſꝫ nouerāt angeli ſe ſub
ditos homini xp̄o. Volens ergo xp̄us etiam
homibus notū fieri ꝙ data eſſꝫ ſibi omnis po
teſtas in celo ⁊ i terra: miſit p̄dicatores in mū
dum vniuerſum qui hoc cunctis predicarent.
Ad idem etiā. b. Augu. ps. ix. Donauit deus
xp̄o ſcd̄m hominē ſm̄ carnem reſurgēti: vt in
nomine ieſu omne genu flectat̃ celeſtiū terre-
ſtriū ⁊ infernoꝝ. i. imperio ei⁹ omnes fateant̃
ſubijci angeli homīes ⁊ demones. ⁊ ſbdit. Eo
ꝙ erat filius dauid factus eſt dn̄s dauid. Non
obſtat ꝙ xp̄us poſt reſurrectōem dixit ſibi da
tam poteſtateꝫ hanc. Non. n. tunc primo ſibi
fuit data ſed a principio ꝯceptōnis vt dictum
eſt. Sed in reſurrectōe fuit data manifeſtatio
talis iam facte collatōis poteſtatis. Unde ex-
ponunt doctores cōmuniter. b. Augu. ⁊ mag̃r
ſeutentiaꝝ in. iij. Data eſt mihi. i. manifeſtata
eſſe iam data. Dicit̃. n. aliq̄n aliquid fieri quan
do innoteſcit factū. Secūdo idem probat̃ ſic.
Illud quod fuit cōicatū viatori, nec repugnat
fini incarnatōis, nec importat imperfectōnem.
ſed magis dignitatē ⁊ perfectōem, debuit cōi-
cari xp̄o ſm̄ humanā naturam, qͦ non repug
nat fini incarnatōis: pro tanto dr̄ quia licet im
mortalitatis qua potuit non mori fuerit cōica
tū ade, nec dicat imperfectionēꝫ ſed perfectio-

nem tamen quia in chriſto repugnaſſet fini incarnatōnis: qm̄ ad hoc incarnat⁹ eſt vt ꝑ hōibus moreret' ⁊ moriēdo redimerꝫ: ⁊ iō tale donū non ſibi debuit cōicari. Sed vbi iſta tria concurrūt. ſ. ꝙ non importet perfectionem: ſecūdo ꝙ importet dignitateꝫ: tertio ꝙ non repugnet fini incarnationis: magis debuit cōicari homini xp̄o ꝙ̄ cuicunq̄ alteri. Sed dominium omnium iſtorum inferioꝝ cōicatuꝫ fuit ade in ſtatu innocētie: vt patet ꝑ illud Gene. ij. Dominamini piſcibus maris: volatilibus celi ⁊ beſtijs terre. Ergo tale donū cum nō dicat imperfectōnem ſed pfectionem: nec repugnat fini incarnatōis: debuit xp̄o cōicari ſm humanam naturam. Tertio idem probatur ſic. Xp̄o ab inſtanti ſue cōceptōis cōmunicata fuit ſcientia omnium: ergo ⁊ cōicari ſibi debuit potentia dn̄ij omnium rerū. Añcedens patet ſm omnes ſanctos: ſaltim de his q̄ nouit deus ſcia viſionis. conſequentia eſt clara: q2 ſimile videt' quantū ad xp̄m de ſcia ⁊ potentia reſpectu hoꝝ inferiorum: ergo ⁊c. Sꝫ cōtra predictam concluſionem arguit'. Primo ſic. Qd̄ importat impfectionem: non debuit cōicari xp̄o ſm humanam naturam. Sed habere dominiuꝫ in ꝓprio importat imperfectionem: vt oſtenſum ē: q2 ad perfectionem pertinet renunciare reb⁹ in ꝓprio. Ergo tale dominiū non debuit xp̄o cōicari. Scd̄o arguit' ſic. Fruſtra ē potentia q̄ non reducit' ad actuꝫ. Sed dominiū temporaliū q̄ritur ꝓpter vſū. xp̄s autē non ē vſus dominio tpalium: ḡ fruſtra ſibi fuiſſet collatum tale dominium. Sed de⁹ ⁊ natura nihil fruſtra faciūt: vt dicit ph̄s in li. de celo ⁊ mundo. Tertio arguit' ſic. xp̄s poteſt ꝯſiderari vel vt caput eccleſie: vel vt pſona ſingularis. Sed de ip̄o loquimur nunc vt pſona ſingularis. Et ſm hoc nō habuit dominium: ḡ ⁊c. Sed his nō obſtantibus firma ⁊ vera manet cōcluſio pma. ſ. ꝙ habuit dominium rerum ſibi a deo infuſum ſeu collatum. Et ad argumētum primū reſpōdet': ꝙ licet renūciare dominio reruꝫ in ꝓprio ſit inſtrumētum accōmodum ad pfectōnem: tn̄ hoc ē illis in q̄bus habere dominiū taliū rerum ē natuꝫ inducere amorem recuruū ad tēporalia vel nimiam ſolicitudinē ⁊ elationem. Sed in q̄bus habere dominiū in ꝓprio nō eſt natum inducere talia: in his habē dominiū non derogat perfectioni. Alioqui deus cuꝫ habeat dominium omniū: hoc diceret in eo imperfectionē qd̄ eſt abſurdū. Modo xp̄s ab initio ſue cōceptōnis fuit ꝯprehenſor ſm aīaꝫ: licet viator ſm corpus. Et ideo poſſidere quātacūq̄ temporalia: non poterant in eo inducere amoreꝫ recuruū: vel diſtrahi ꝑ hec ab his que ſūt dei

Sciendum igitur ꝙ xp̄s in mundum veniēs paupertatem aſſumpſit: non in bene viuendi ſubſidiū: quia non egebat: cū impeccabil' eſſet ſed ſolū imitatōnis exēplum: ꝓpter nos qui nati ſumus inordinate affici ad tpalia ⁊ ſolicitari ⁊ eleuari in ſupbiam ex eis. Et quia exēpluꝫ magis oſtēditur in vſu ꝙ̄ in dominio: iō xp̄s quātum ad vſum paupertatē pfectōni cōuenientiſſimā oſtendit: licet quātum ad dominiū eēt domin⁹ omniū. Ad ſecūdum reſpōdetur: ꝙ potentia non ē fruſtra: qn̄ ex ea non reducitur in actum: ſicut in homine q̄ votuꝫ caſtitatis emiſit.: potentia generandi nō eſt fruſtra. Sicut etiā in deo: qui pōt de homine facere vitulū: nō eſt illa potētia fruſtra licet nūꝙ̄ reducat' ad actuꝫ. Quia ergo xp̄s venit ad dandum nobis pfectionis exēplū: iō cum exemplum maxime ex vſu oſtendat': noluit dominio tali infuſo vti. Et iō non ſequit': ꝙ in eo fruſtra fuerit tale dominiū. Et tamē forte aliqn̄ vſus fuit tali dominio: ⁊ cū dixit Math. xxi. Ite in caſtellū: ſoluite aſinū ⁊c. Dn̄s his opus habet. Ad tertiū dicendū: ꝙ iſta ꝓpoſitio xp̄s inquātū caput eccl'ie habuit dominium omniū rerū: eſt ꝓpoſitio reduplicata affirmatiua. Et ideo liꝫ inferre ſimpliciter. Ergo xp̄s habuit dominiū omniū rerum. diffuſe aūt tractat de ꝓpoſitione reduplicata: ſed omitto: ⁊ ſubdit. Iſta ſimpliciter ē cōcedēda: xp̄s ratione humane nature habet dominiū omniuꝫ rerum. Vn̄ ſi iſta eſſet vera: q̄ tamen eſt falſa: vt infra videbitur: xp̄s inquātuꝫ geſſit pſonam pſectorum non habuit aliq̄d in ꝓprio vel in cōmuni: tamē ex quo concedit' iſta xp̄s vt geſſit pſonam infirmoꝝ aliq̄d in communi habuit: nō debꝫ ꝯcedi ſimpliciter: ḡ xp̄s nō habuit aliq̄d in ꝓprio vel in cōi: imo magis ſua oppoſita. ſ. xp̄s ſimpliciter habuit aliq̄d in ꝓprio vel cōmuni. Sciendum tamen ſm .b. Tho. in. iij. pte. q. viij. Q2 eadē eſt gratia xp̄i in quātū caput eccleſie: ⁊ in quātuꝫ pſona ſingularis. Vn̄ non ſolū inquātum ē caput eccleſie habet dominiū omnium rōnabiliū ⁊ irrationabiliū: ſed etiā in quātū perſona ſingularis. Et ſic patet prima cōcluſio. Ex predictis patet falſiſſimū eſſe quod dicūt iſti fraticelli in quodam ſuo libello q̄ incipit vniuerſis. ſ. in pmo ca°. ꝙ xp̄s in quātuꝫ homo nō habuit dominiū omniū tēporalium: nec fuit verus rex. Sed in quantuꝫ de⁹ ⁊ in quātū homo habuit dn̄iū ſpūale eccleſie nō tpale. Et q2 Io. determinauit ꝯriū put ē veritas. ſ. ꝙ etiaꝫ in quātū hō hꝫ dn̄iuꝫ oīum: qd̄ ꝓbatū ē: ⁊ fuit ver⁹ rex dicūt eē hereticū: q2 determinauit ꝯtra veritatem ſcripture dicentis Io. xix. Regnū meū nō ē de h' mūdo. Et. b. Aug. i ſmōe de ephia ꝙ xp̄s nō venerat vt terrenū regnū pciperꝫ: ſed vt celeſte donaret ⁊ filia. Ad q̄ rn̄detur: ꝙ

chriſtus vt dictū eſt ſupra: ⁊ ſi dominiū habuit
non tamen vſus eſt eo: quia nō vixit vt rex: ſed
vt pauper propter exemplum noſtrum: vt indu
ceret ad vitandum honores: et huiuſmodi. Et
ſic regnū ſuū non fuit de hoc mundo: quia non
modo mundani vſus. Sed ꝙ rex fuerit ipſe: ait
Pilato. Tu dicis quia rex ſum ego. Et zacha. ix.
Ecce rex tuus venit tibi. Et in ps. ij. Ecce conſti
tutus ſum rex ab eo. Ipſi ergo ſunt heretici: qui
pertinaciter impugnant hanc veritatem. In. ij.
ca. illius peſtiferi libelli dicunt: ꝙ nō habuit do
miniū omniū inq̄ntum homo. Sed oſtenſū eſt
hoc eſſe falſum: q̄ vtiq̄ habuit: et ſi nō ſit vſus
q̄ nō vt dn̄s: ſed vt paup vixit. §. XVIII.

Secunda concluſio prin cipa

lis eſt. ꝙ chriſtus ex proprio facto habuit domi
niū acquiſitum quarundam rerum: et hoc ſic
pbatur. Suppono ꝙ domin⁹ redimēs aliquē
de manu hoſtis acquirit ſibi dominiū in illo ſicē
in ſeruo: ⁊ in bonis eius ſicut in bonis ſerui. Si
cut probatur extra de iudeis. c. i. ⁊ vlti. ⁊ diſ. liiij.
ex antiquis. ⁊ c. frequens. ⁊. xij. q. ij. cum redem
ptor. Hoc ſuppoſito ſic arguitur. Non maius ac
quirit redimēſ aliquem hominē a morte corpo
ris in eum: ⁊ in bona eius q̄ʒ redimēs eū a mor
te corporis ⁊ anime ſimul. Sed chriſtus paſſio
ne ſua redemit genus humanuʒ a morte corpo
ris et anime ſm illud. i. ad Corin. vi. Empti eſtis
precio magno ⁊c̄: et apo. v. Redemiſti nos deo
in ſanguine tuo: ⁊ in alijs locis ſcripture. Ergo
ex ꝓprio facto chriſtus acquiſiuit ſibi dominiū
ſupra totum genus humanū ſicut in ſeruos et
in omnibus bonis eorum ſicut in bonis ſeruoꝝ.
Secūdo pbatur ſic. Acquirēs de cōdigno ius
aliquos iudicandi: acquirit dominiuʒ aliquod
ſuper eos: hoc patet per apoſtolū ad Romanoſ
xiiij. Tu qui es qui iudicas alienū ſeruū: ſuo. n.
domino ſtat aut cadit. Sed chriſtus ſm huma
nam naturā ex proprio facto acquiſiuit ſibi ius
iudicandi viuos ⁊ mortuos: ſicut apparet in plu
ribus locis ſcripture: ipſe enim conſtitutus eſt a
deo iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Actu. x. Et. b. Tho.
deducit in. iij. parte: ergo ⁊c̄. Sed cōtra. q̄ quod
eſt alicuius: nō poteſt ſibi acquirere: q̄ quod ac
quiſitum eſt: nō reſtat vlterius acquirendū: ſed
chriſtus ab inſtanti ſue conceptionis habuit do
miniū omniū: vt oſtēſum eſt in precedēti cōclu
ſione: ergo ex proprio facto nō habuit dominiū
acquiſitū. Reſpondeť ꝙ habere aliquā rem cō
tingit diuerſis modis. Nam poteſt quis habere
dominiū in aliqua re directū vel vtile: ſicut etiā
poteſt habere ius in aliqua re vel ratiōe ſucceſ
ſionis vel ratione donationis vel emptionis: et
huiuſmodi. Cū nō repuganat in eadē re haberi
diuerſa iura ſm modos alterius ⁊ alterius ra
tionis. Modo dominiū infuſuʒ et dominiū ac
quiſitū nō ſunt eiuſdē rationis: ſed alterius et
alterius. Et ideo nō repugnat: ꝙ chriſtus reſpe
ctu eiuſdem rei habuerit dominiū infuſuʒ ⁊ do
miniū acquiſitū. Et hoc ſatiſ patet in ſimili. Nā
xp̄s ab inſtāti ſue ꝯceptiōis habuit ſcientiā infu
ſam omniū: et tamen poſtea habuit earundem
reꝝ ſcientiā acquiſitā: vt patet Luc. ij. Jeſus ꝓfi
ciebat etate ſapientia ⁊ gratia apud deum ⁊ ho
mines. Ex quo poteſt ſic argui. Nō magis repu
gnant dominiū infuſum ⁊ dominiū acquiſitum
reſpectu eiuſdē rei: q̄ʒ ſciētia infuſa ⁊ ſcientia ac
quiſita. Sed nō obſtante ſcientia infuſa quā ha
buit de omnibus ab inſtanti ſue cōceptionis: ha
buit de eis etiam ſcientiam acquiſitam: ergo nō
obſtante dominio rerum infuſo potuit habere
etiam dominiū acquiſitum de eiſdem rebus: vt
duplici iure ſit dominus ſcʒ infuſo ⁊ acquiſito.
Quod ergo dictum eſt in ar. quod eſt habitum
nō poteſt acquiri. Reſpōdetur verum eſt eodē
modo quo eſt habitum: ſed habituʒ vno modo
poteſt haberi vel acquiri: ⁊ alio modo. Sicut et
quod ſcitum eſt: in vno modo ſciri poteſt ⁊ alio
modo. Ex his patet falſitas tertij capituli illius
libelli heretici: in quo dicūt concluſiue: ꝙ xp̄us
in ꝓceſſu temporis nō acquiſiuit ſibi dominiuʒ
in ſpeciali aliquaꝝ rerum. Et contrariū dicunt
eſſe hereſim: quia contradicit ſcripture dicenti.
Niſi quis renūtiauerit omnibus que poſſidet
non poteſt eſſe meus diſcipulus. Lu. xiiij. Fecit
autem chriſtus quod docuit. Sed declaratum
eſt quomodo aliqua ſibi acquiſiuit. Et auctori
tas inducta quā male intelligunt nō obſtat. Nā
renuntiauit chriſtus perfectiſſime omnib⁹ plus
ceteris q̄ʒtum ad affectum: in qua conſiſtit perfe
ctio eſſentialiter. Quo autem ad affectum renū
tiauit: etiam quo ad effectum in proprio omni
bus etiam omnibus mobilibus: quia omīa ha
buit cōmunia cum apoſtolis. In cōmuni autem
n̄ renūtiauit ipſe: nec ap̄li mobilib⁹: ſʒ imobilib⁹
nec per hoc diminuitur de perfectione: nec au
geretur: ſi renuntiaſſet in cōmuni etiam imobi
libus. §. XIX.

Tertia concluſio eſt.

ꝙ chriſtus habuit dominiū acquiſitum aliqua
rum rerum ex dono alterius. Et hoc probatur
ſic. Cui datum eſt aliquid per intendentem trāſ
ferre dominiū illius rei in illum: et nihil ſibi re
tinentem de dominio illius rei. ⁊ ille cui data eſt
res ſit capax dominij: ſtatim habet illius rei do
miniū. Quero enim cuius erit illa res. Certum
eſt ꝙ non dantis: quia ille nihil ſibi retinet in re
ſed transfert eam: et transferre intendit. Nec ali
cuius alterius q̄ʒ eius cui datur: cum dans in
alium q̄ʒ in eum cui dat: transferre nō intendat.
Nec talis reſ vagatur incerta: q̄ tunc occupāti
cōcederet. Ergo res q̄ʒtum ad dn̄iū eſt eius cui
data eſt. Itē ad hoc ꝙ res trāſferať in dn̄iū alte
riuſ nō videť requiri niſi trāſlatio cū intētōe ex

parte dantis:ꝛ capacitas ex parte recipiẽtis:vbi
iſta duo concurrunt:dominiũ trãſſertur in reci
pientem. Sed patet Math.ij. ꝙ magi veniẽtes
ab oriente obtulerũt chriſto munera:aurũ:thus
ꝛ mirram:et clarum eſt ꝙ in ipſum trãſferre in
tẽdebãt dominiũ. Unde tex.dicit. Procedẽtes
adorauerũt eum:ꝛ apertis theſauris ſuis obtu
lerunt ei munera ꝛc̃. Ergo intenderũt transfer
re dominiũ in eum talium munerũ. Item chri
ſtus erat capax talis dominij. Si enim hoc non
eſſet. Aut hoc erat ratiõe voti emiſſi: ſed hoc di
ci nõ poteſt:quia adhuc votum nõ fecerat. Aut
ratione diuinitatis vnite humanitati. Sed nec
hoc:qꝛ humane nature nõ repugnat ratõe vniõis
ad diuinitatem:dominiũ habere rerum immo
magis cõuenit. Aut quia ante illam oblationem
habebat in illis rebus dominiũ infuſum. Nec
hoc dici poteſt:quia etſi habebat illarum rerum
ſicut omniũ dominiũ ante infuſũ:tamẽ vt oſtẽ
ſum eſt in precedẽti concluſione:eiuſdẽ rei poſ
ſunt haberi diuerſa dominia alterius ꝛ alterius
rationis. Aut ratione etatis infantilis:nec hoc
dici poteſt: quia paruulus bene eſt capax domi
nij:immo vere eſt dominus: licet vſqꝫ ad tẽpus
ſtatutum a iure ſit ſub tutoribus ꝛ curatoribus
vt dicit apoſtolus ad Gala.iiij. Capax ergo erat
illius dominij. Et ſic patet concluſio vera: ꝙ ha
buit in illis rebus dominiũ acquiſitum ex dono
alterius. Et ſi dicatur ꝙ Joſeph erat pater ado
ptiuus chriſti. Sed peculium non caſtrenſe: ſed
aduenticiũ acquiſitũ filio: acquiritur patri ado
ptiuo. Et ſic videtur ꝙ nõ chriſtus: ſed Joſeph
habuerit dominiũ earum rerum donatarũ. Re
ſpondeo ꝙ Joſeph nõ fuit pater adoptiuus:eo
modo quo:loquũtur iura de patre adoptante ꝛ
filio adoptiuo. §.XX.

Quarta concluſio eſt.

ꝙ apoſtoli poſtqꝫ emiſerũt votum paupertatis:
quod Aug⁹.in de ciui.dei dicit eos feciſſe:quan
do petrus dixit in perſona omniũ. Ecce nos re
liquimus omnia:ꝛ ſecuti ſumus te. Math.xix.
nihil poſtea habuerũt in ꝓprio: hec cõcluſio ſic
ꝓbatur faciliter:faciẽs cõtra votum mortaliter
peccat:quod patet ex eo quod dicit̃ in ps. Uoue
te et reddite domino deo vota veſtra. Ubi dicit
glo. Uouere eſt cõſilij ſeu libere voluntatis:ſed
reddere votum eſt neceſſitatis ſeu precepti. Et
eccẽs.v.dicit̃. Si quid vouiſti:domino redde. Di
ſplicet enim ei fidelis ꝛ ſtulta promiſſio. Infide
lis dicitur nõ ſeruata promiſſio. Sed apoſtoli in
habẽdo iſta tẽporalia nõ legũtur peccaſſe mor
taliter:ergo poſt votum emiſſum nõ habuerũt
aliquid in proprio. Nam ſi habuiſſent:feciſſent
contra votum:ꝛ peccaſſent mortaliter. Habere
enim aliquid in proprio particulariter eſt con
tra votum paupertatis. Abdicauerũt ergo apo
ſtoli omnibus tẽporalibus in cõmuni; ſiue tãc
quãdo vocati a chriſto relictis omnibus ſecuti
ſunt eum. Siue cũ petrus ꝓ omibus dixit. Ecce
nos reliquimus omĩa:vt dictũ eſt. Siue qñ xps
dixit. Nolite portare aurũ ꝛ argentũ ꝛc̃. Mat.x.
Et ex his patet falſitas quarti capituli illius ve
nenoſi libelli:vbi dicũt Jo.xxij. determinaſſe:ꝙ
apl̃i habuerũt in ſpeciali non ſolum in cõmuni
poſtqꝫ facti ſunt apl̃i ꝓprietatẽ rerũ temporalium.
Et ꝙ nunqꝫ abrenũtiauerunt eis. Et ꝙ chriſtus
nunqꝫ eis hoc conſuluit vel mandauit. Nec vo
tum huius abdicatiõis fecerunt. Mentiũt̃ iſti:
qꝛ Jo. hoc nõ declarauit vel determinauit. Sed
iſtud bene declarauit:ꝙ in rebus vſu cõſumpti
bilibus nõ abdicauerunt dominio talium rerũ:
cum eis dabantur retento nudo vſu facti nõ iu
ris:et in rebus que vſu nõ conſumũtur ſtatim
nõ potuerunt habere vſum ſine iure vtendi:vt
in veſtibus et domo:ꝛ huiuſmodi: qꝛ talis eſſet
vſus illicitus. Unde nec vouerunt hoc ſcꝫ ꝙ in
hi⁹ haberent nudum vſum facti: denudatum
omni iure vtendi. Nec etiam vouerũt nõ habe
re aliquid in cõmuni:quia habuerunt vtiqꝫ ſcꝫ
mobilia:vt patet i loculis: Jo.iiij.ꝛ Job.xiij. fal
ſum ergo dicunt. §.XXI.

Quinta concluſio eſt

ꝙ xpus et apl̃i habuerũt aliquid in cõi qñtũ ad
ius ꝛ dominiũ. Et hec cõcluſio ſic ꝓbatur. Pri
mo:ſuppono enim ꝙ apl̃i vendebãt ꝛ emebant
aliqua. Et iſta ſuppoſitio trahit̃ ex multis locis
ſcripture:vt Jo.iiij. diſcipuli iuerãt in ciuitatem
vt cibos emerẽt. Unñ cũ abduxiſſẽt cibos quos
emerãt:dixerũt xpo. Rabbi manduca. Itẽ Jo.
vi. vbi chriſtus dixit philippo. Unde ememus
panes:vt manducẽt hi:ꝛ Jo.xiij. dr̃ ꝙ quidam
putabãt ꝙ dixiſſet. Eme que ſũt nobis neceſſa
ria ad diẽ feſtũ.ꝛ Act.xx. dicit Paulus. Ad ea q̃
mihi opus erãt:miniſtrauerũt man⁹ iſte. Ad lit
terã enĩ vẽdebat ea q̃ opabat̃ manib⁹:ꝛ inde viue
bat. Hoc ſuppoſito arguit̃ ſic. Habẽs ius licite
ꝛ nomĩe ꝓprio ꝛ pro ſe alienãdi aliquã rem to
taliter a ſe:habet ius in re:non ſolum in vſu rei
hoc patet ex his que fuerunt declarata in ter
tio articulo ſupra. Nullus enim poteſt alienare
aliquam rem totaliter nomine proprio et pro ſe
niſi qui habet ius in illa re et non ſolum in vſu
rei:ſed per venditionem res totaliter transfer
tur in ementem:ꝛ alienatur ab ipſo vendente.
Apoſtoli autem pro ſe: et nomine proprio ali
qua vendiderunt et emerunt. Ergo in illis re
bus non ſolum vſum:immo etiam ius et domi
nium habuerunt:ſed non in proprio: vt dedu
ctum eſt in precedenti concluſione: ergo in cõi
Et ꝯfirmatur hoc:qꝛ cũ apoſtoli vendebãt.aut
trãſferebat̃ ius et dominiũ rei vẽdite in empto
rẽ:aut nõ. Si nõ:ergo emptores nõ hẽbãt ius
ꝛ dñiũ in illa re:et ſic decipiebãt̃:qꝛ credebãt ſe
habere ius in illa re et tamẽ nõ habebã:. Et ſic

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

apoſtoli erāt deceptores: quod eſt abſurdum di
cere. Si aūt ius ⁊ dñiũ trāſferebāt in emptorē:
tūc aut apl'i vendētes transferebāt: aut aliquis
alius noīe eoꝝ: aut deus: aut aliqs alius. Si ap'li
habetur propoſitũ. Nullus enim poteſt trāſfer
re in alium ius: quod nō habet. Si ergo apoſto
li transferebāt ius ⁊ dominiũ in alium: ergo de
neceſſitate ipſi habebāt ius ⁊ dominiũ in illa re
vendita ab eis: ſed nō in ꝓprio: ergo in cōmuni.
Item ſi transferebāt ius ⁊ dominiũ per aliū no
mine eorum: adhuc habetur propoſitũ. Nullus
enim poteſt transferre dominiũ alicuius nomīe
alterius: niſi ille cuius nomīe transfert habeat
ius ⁊ dominiũ eius. Si ergo aliquis transfere-
bat ius ⁊ dominiũ in alium nomine apoſtoloꝝ:
ſequitur ꝙ apoſtoli habebant ius ⁊ dominiũ in
illa re tranſlata: nec poteſt dici: ꝙ deus transfer
ret: tunc enim deus aliquid ſpeciale feciſſet in
emptionibus ⁊ venditionibus apoſtoloꝝ: quod
nec experientia demonſtrabat: nec ratio: nec au-
ctoritas confirmat. Item quia deus ius habet
equaliter in omnibus rebus. Nec poteſt dici ꝙ
aliquis alius transferret: quia nō videtur: ꝙ il-
le eſſet aliquis alius a dante apoſtolis illas res.
Non enim alius a dante habebat vel habuerat
ius et dominiũ in illa re. Vel ſi habuerat deſie-
rat habuiſſe. Nemo enī poteſt trāſferre in aliuꝫ
dominiũ et ius de re ī qua nihil habet. Nec po
teſt dici: ꝙ ille dans transferret ꝓpter duo. Pri
mo quia etiam apoſtoli vendebant aliqua qui
nō erant eis data: vt illa que operabantur mani
bus: ⁊ forte illos piſces quos ceperant. Luce. v.
Et Jo. vltimo. Secūdo quia ille qui dabat apo
ſtolis dando intendebat ſe ſpoliare omni domi
nio quod habebat in illa re. Item qui dederat
apoſtolis: poterat eſſe mortuus: et per ꝯſequēs
nihil poterat transferre. Sequitur ergo ꝙ apo
ſtoli in rebus quas vendebant habebant nō ſo
lum vſum: ſed ius ⁊ dominiũ. Et cōſimiliter po-
teſt argui de pecunia: cū de ea emebāt eis neceſ
ſaria: vt cibos ⁊ huiuſmodi. Queri enim poteſt
vtrum in vendētes apoſtolis neceſſaria: transfe
rebatur illa pecunia data ab apoſtolis. Si non
ergo vendentes eis decipiebantur ab eis: ⁊ ſic
diſcurrendo per alia: vt dictum eſt de rebus vē
ditis ab apoſtolis. Nec poteſt dici ꝙ dominium
talis pecunie vel rei vendite ab apoſtolis: eſſet
alicuius perſone ſolennis auctoritatis ⁊ officij:
vſu penes chriſtum et apoſtolos remanēte: ſicut
hodie eccleſiaꝝ dominiũ ⁊ oratorioꝝ ⁊ vaſorum
⁊ ornamentoꝝ ſacriſtie fratrum minoruꝫ hodie
manēt penes papam ⁊ eccleſiam Romanā: vſu
tantũ fratribus conceſſo: quia tunc non erat ali
qua perſona idonea preter chriſtum ⁊ apoſtolos
in quaꝫ transferretur tale dominiũ. Nec poteſt
dici alicuius alterius. Ergo ius ⁊ dominiũ illi9
pecunie qua emebāt ſibi neceſſaria erat collegij
chriſti ⁊ apoſtoloꝝ in cōmuni: ſicut ⁊ reꝝ aliarũ
que vſu cōſumūtur. Poſſet: ſic breuiter argui
Potēs exercere licite omnē vſum qui natus eſt
haberi circa rem nomine ſuo: ⁊ pro ſe habet ius
⁊ dominiũ in illa re. Sed apoſtoli habebāt talē
facultatem in rebus quas vendebant: ⁊ in pecu
nia qua emebāt: ergo habebāt in eis ius ⁊ domi
niũ: vnde ſequitur ꝯcluſio principalis ſcilicꝫ ꝙ
apoſtoli q̄ſtum ad ius ⁊ dominiũ habebant aliq̄
in cōmuni. Sed forte ad iſtas rationes reſpon-
debitur: ꝙ chriſtus ⁊ apoſtoli habuerūt in omni
bus talibus rebus omnē vſum quem haberet
dominus rei: nō tamē habebāt ius et dominiũ:
ex eo ꝙ chriſtus ⁊ apoſtoli per votum reddide-
rant ſe nō capaces cuiuſlibet iuris ⁊ dominij in
rebus. Et licet cōcedens q̄ſtum erat in ſe intēde
ret transferre dominiũ: tamē quia non erant ca
paces: nō transferebatur in eis dictum dominiũ.
Sed iſtud non valet: quia nō eſt verum ꝙ apo-
ſtoli per votum quod fecerunt ſe non capaces
cuiuſlibet iuris ⁊ dominij reddiderūt in rebus.
Primo quidem: quia votum cum ſit de melio-
ri bono: nō poteſt eſſe de re illicita: ſed vt proba
tum eſt ſupra in ſecundo articulo vſus denuda-
tus iure vtendi eſt illicitus. Ergo cum apoſtoli
neceſſe habuerint vti rebus temporalibus ne-
ceſſarijs ad vitam. Sequitur ꝙ non potuerūt
vouere ſe non eſſe capaces cuiuſcunqꝫ iuris in
rebus temporalibus. Secundo quia cum ius
in rebus temporalibus ſiue quātum ad vſum:
ſiue q̄ſtum ad ſubſtantiam rei: nihil aliud ſit q̄ꝫ
poteſtas licite vtendi talibus. Sequit̄ ꝙ ſi apo
ſtoli vouiſſent ſe non poſſe habere ius in iſtis tē
poralibus: vouiſſent vtiqꝫ ſe non poſſe habere
poteſtatem licite vtendi temporalibus: quod eſt
abſurdum. Tunc enim vel facerent contra vo-
tum vel ſemper illicite vterentur: cum impoſſi
bile ſit ꝙ aliquis habeat actum licite vtendi, ſi
ne poteſtate licite vtendi: cum actus egrediatur
a potentia: quare patet ꝙ nunquaꝫ tale votum
emiſerunt. Preterea non eſt verum quod illi
dicunt ſcꝫ ꝙ in rebus datis chriſto et apoſtolis
eius ius et dominiũ remaneret penes dantem:
et tamen apoſtoli per actum ſuũ emendo ⁊ ven
dendo transferebant ius et dominiũ in eos qui
bus vendebant: ſeu quibus pecunias dabant
cum emebant: quia vt dictum eſt: et habetur in
regula iuris in. vi. Nemo poteſt plus iuris trāſ
ferre in alium q̄ꝫ ſibi competere dignoſcatur.
vnde ſi non habebant apoſtoli ius et dominiuꝫ
in illis rebus vel pecunia non poterant in ali-
os transferre: vnde hoc implicat contradictio-
nem. Secundo concluſio iſta et huius articuli
ſcilicet ꝙ Chriſtus et apoſtoli habuerunt in cō
muni aliqua quo ad ius et dominium mobilia
probatur ſic. Quibus competit iure ordinario:
et ex officio ſeminare ſpiritualia: ipſis deben-
tur de iure ſtipendia neceſſaria ad vitam: ita ꝙ
habeāt ius et ꝓtātem accipiēdi neceſſaria ab eis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quibus ſpiritualia ſeminãt:hoc pat₃.i.ad cor.ix.
vbi apoſtolus ait. Si ſpiritualia vobis ſemina
mus:non eſt magnu₃ ſi carnalia veſtra metam⁹
Quis enim militat ſuis ſtipendijs ⁊c. Etia₃ hoc
patet ex multis iuribus:vt. xiij.q.i.§.is ita. Et
extra:de deci.cũ contingat. Sed chriſto ⁊ aplis
competebat iure ordinario: ⁊ ex officio ſemiare
ſpũalia. De chriſto patet Iſa.lxi. Spiritus domi
ni ſup me ⁊c .ad euangeliçãdũ pauperib⁹ miſit
me. De apoſtolis oſtẽditur Math.x. Euntes do
cete omẽs gentes baptiçantes ⁊c.⁊ Marci.vlti.
Predicate euangeliũ omni creature. Et cũ di
ſcipulos chriſtuſ miſit ad predicandũ:dixit Lu
ce.x. Edentes ⁊ bibẽtes que apud illos ſunt. Di
gnus eſt enim operarius mercede ſua. Cũ ergo
xpus ⁊ apoſtoli haberent ex officio ſeminare ſpi
ritualia :habebant ius in recipiendis vite neceſ
ſarijſ. Sed in eis que debẽtur alicui de iure:ha
bet ius ⁊ dominiũ:ergo ⁊c. Et ſi quis huic rõi
vellet opponere dicẽdo videlicet:ꝙ cum ſit du
plex debitum iuris et gratitudinis:apoſtolis nõ
ex debito iuris :de quo loquimur:ſed ex debi
to gratitudinis debebãtur temporalia neceſſa
ria ad vitam. Reſpondet primo quidem : quia
b. Aug⁹.dicit ꝙ debebant apoſtolis illa ſicut ſti
pendia militantibus. Sed ſtipendia huiuſ debẽ
tur ex debito iuris. Secũdo quia dicit idem.b.
Aug.ꝙ cum paul⁹ nõ recepit iſta ſtipẽdia a cho
rinthijs ſibi conſocijſꝗ victum ꝓcurans de la
bore manuũ:receſſit a iure ſuo:ergo talis pote
ſtas erat poteſtas iuris. Tertio quia Cryſoſ.dic
illis fuiſſe et eſſe debita:ſicut merces mercenna
rijs. Sed clar₃ eſt:ꝙ mercẽnarius nõ ex debito
gratitudinis:ſed iuris debetur merces. Sequi
tur ergo concluſio principalis:ꝙ chriſtus ⁊ apo
ſtoli habuerũt nõ ſolum vſum nudum facti:ſed
ius ⁊ dominiũ in cõmuni in aliquibus mobili
bus. Et ſi quiſ adhuc obijciat:videlic₃ ꝙ apo
ſtoli ſicut ⁊ alij prelati haberent ius in huiuſmo
di ex officio. Tamẽ ex voto fecerant ſe nõ capa
ces huiuſmodi iuris. Item cũ eſſent prelati ⁊ re
ligioſi inꝗ̃tum religioſi nõ licebat eis habere ta
le ius. Reſpondet ꝙ iſte rationes non valent.
Primo quidẽ:quia eſt cõtra intentionẽ Pauli
apoſtoli:qui dicebat.i.ad cor.ix.ſe habere hanc
poteſtatem:ſed nolebat ea vti:qua tamẽ poteſta
te alij apoſtoli vtebant. Sed ſi vouiſſent ſe non
habituroſ tale ius ſeu poteſtatẽ:nõ potuiſſẽt ha
bere ⁊ vtẽtes ea:ſicut faciebat petrus et alij apo
ſtoli:feciſſent cõtra votum ſuũ:⁊ mortaliter pec
caſſent:quod eſt falſum. Quantũ ad ſecũdũ re
ſpondet:ꝙ ex quo inꝗ̃tũ prelati:apoſtoli habue
runt ius ⁊ dominiũ:ſequit ꝙ ſimpliciter habu
erũt dominiũ:quia vt dictum eſt ſupra in ꝓpo
ſitionib⁹ reduplicatis affirmatiuis quãdocũꝗ
predicatũ cõuenit cum ſubiecto: cũ reduplicati
one cõuenit ei ſimpliciter. Sicut ſi homo inꝗ̃tũ
eſt animal:eſt ſenſibilis ; ſequitur ſimpliciter ꝙ
homo eſt ſenſibilis. Vnde ſimpliciter conceden
dum eſt:ꝙ apoſtoli habuerũt ius ⁊ dominiũ in
cõmuni in huiuſmodi. Preterea cum ſtatuſ pre
latorum ſit preſectior ſtatu religioſoꝝ:quod cõ
uenit alicui ſm eſſe ſuũ potiſſimũ:ↄuenit ei ſim
pliciter. Tertio concluſio principalis ꝓbatur ſic
chriſtus ⁊ apoſtoli habuerũt loculos in quibus
pecunia ſeruabatur:vt patet ex euangelio in di
uerſis auctoritatibus ſupra inductis. Illam er
go pecuniam:aut habebat vt ꝓpriam:aut vt cõ
munẽ:nõ vt ꝓpriam:vt oſtenſum eſt.ergo vt cõ
munẽ. Igitur aliqua habuerũt in cõmuni : ſed
aduerſarij veritatis reſpondebunt dupliciter.
Primo quidem quia chriſtus in habendo locu
los geſſit perſonã infirmoꝝ:vt dicit.b. Aug.⁊ tã
git decre. Exijt. Secũdo quia chriſtus ⁊ apoſto
li habuerũt loculos nõ pro ſe:ſed pro egenis et
pauperibus:quare illam pecuniã nõ habebant
vt propriã:nec vt cõmunẽ. Sed iſte rationes nõ
valent. Et prima quidem:quia vt dictum eſt in
ſexto articulo:chriſtus in habẽdo loculos ꝙ geſ
ſiſſe dicatur perſonam infirmorum:nõ ſic eſt in
telligendum ꝙ egerit aliquod opuſ imperfectũ
cum fuerit in omnibus actibus ſuis exemplar
totius perfectionis:perfectis ⁊ imperfectis:nec
ꝙ illud quod egit ſcilicet habendo in cõmuni
aliqua pertineat ad ſtatum imperfectorũ:vt ex
ponunt iſti heretici. Sed cum multipliciter in
firmitas dicatur in ſcriptura: de qua infirmita
te intelligatur ſupra in ſexto articulo : declara
tũ eſt:⁊ principaliter ꝙ dictum Auguſt.intelligi
tur de infirmitate carnis:qua videlicet ſubiecti
ſumus fami:ſiti:et indigentijs multis:quibus ⁊
chriſtus ſubditus fuit:⁊ non infirmitate imper
fectionis vite: cum non ſit ſtatus minus perfe
ctus:habere aliqua in cõmuni quãtum ad ius
⁊ dominiũ:ꝗ̃ non ea habere quantum ad domi
nium:ſed tantum ad vſum:vt oratoria domus
vaſa:paramenta:prout habent minores ſcilicet
tantum ad vſum. Nam vſu conſumptibilia :vt
panis:et vinum:et huiuſmodi habent minores
ſicut et vſum in his que eis dantur: ſed ius et
dominium: et idem de pecunia data Chriſto et
apoſtolis. Et autem chriſtus in habendo locu
los non fecit opus imperfectionis: vt iſti here
ci exponunt:ideſt pertinens ad perfectionem eo
rum:qui loculos habent in cõmuni:poteſt mul
tipliciter ſuaderi. Primo quidem : quia dicit
beatus Auguſtinus .xij.q.i. Habebat dominuſ
loculos a fidelibus oblata conſeruans et ſuo
rum neceſſitatibus:et alijs indigentibus tribue
bat. Tunc primum eccleſiaſtice pecunie forma
eſt inſtituta ⁊c. Si ergo ex hoc ꝙ chriſtus habu
it loculos:eſt tradita forma eccleſiaſtici pecunie
habende:ergo Chriſtus ex hoc non fecit opus
imperfectionis. Abſit enim ꝙ a ſponſa ſua
immaculata ſpecioſa formata et vnita:ſe Chriſ
tus imitandũ voluerit in hoc ꝙ eſt imꝑfectiõis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Preterea tota eccleſia primitiua nō erat impꝰ
fecta: ꝛ tamē ipſa maxime ſecuta eſt formā locu
loꝝ chriſti: oblata a fidelibus cōſeruans: vt patꝫ
Actuū .iiij. Preterea ſi loculos habere eſſet foꝛ
ma quo ad impfectos: et non quo ad perfectos:
paulus pfectiſſimus ꝛ perfectionis chriſti imita
toꝛ hanc formā in ſe nō ſuſcepiſſet: nec ad hanc
formā aliquos maxime pfectos induxiſſet. Sꝫ
paulus gaudēter in ſe oblata a fidelibus ſuſce
pit: et pro ſuis ꝛ ſuoꝝ neceſſitatibus ſeruauit: vt
patet .ij. ad Cori. ij. Et fecit fieri collectas: vt mit
terētur hieroſolymā. Preterea inter opera per
fecti prelati. ꝛ ad perfectionē eius pertinētia eſt:
ꝙ ſubditis ꝛ filijs ſpūalibus prouideat: nō ſolū
ſpūalia ſed ꝛ temporalia egētibus: ꝑut pōt exē
plo chriſti: qui turbas et verbo paſcebat et coꝛ
porali cibo: vt patet de panibus multiplicatis.
Jo. vi. et Mar. viij. Sed conſtat ꝙ non poſſent
temporalia miniſtrare prelati: niſi haberent ali
qua ſaltē in cōmuni. Ergo nec prelati: nec xp̄s
fecit opus imperfectiōis habēdo loculos. Pre
terea dicetur ꝙ tota eccleſia ceciderit a perfecti
one chriſti et apoſtoloꝝ excepto ordine minoꝝ:
et ꝙ dominus papa ꝛ ceteri prelati eccleſie ꝛ re
ligioſi in habēdo bona eccleſie in cōmuni: imi
tentur xp̄m: inq̄ꝫtum fecit opus imperfectionis
ꝛ ꝙ nulli ſancti anteq̄ꝫ fuerit .b. Franciſcꝰ ī hoc
ꝙ fuit perfectionis fuerit chriſtus imitatus: vi
detur irreuerēter dictū. Item ꝙ ſecundo di
cūt xp̄m habuiſſe loculos cum apoſtolis: nō ꝓ
ſe ſed pro indigētibus: manifeſte contradicit te
xtui euāgelij. Jo. xiij. vbi dicit euangeliſta: ꝙ cū
dominus ieſus dixiſſet iude. Quod facis: fac ci
tius: ſubdit ꝙ nemo intellexit ad quid illa dixe
rit: ſed credebāt ꝙ diceret ꝙ emeret q̄ eis opus
erant ad diem feſtū: aut vt egenis aliquid daret
Ex quibus verbis apparet ꝙ ad duo deſeruie
bant loculi .i. contenta pecunia in eis: videlicet
vt ꝓuideret chriſti et apoſtoloꝝ neceſſitatibus: ꝛ
ad ſubueniendū pauperibus. Et hoc dicit beatꝰ
Aug. in illo. ca. hēbat ſupra allegato. Preterea
vnde fuit accepta illa pecunia qua emerēt cibos
edendos. Jo. iiij. Niſi de loculis eoꝝ. Ergo nō
ſolum pro pauperibus: ſed etiam ſuis neceſſita
tibus tenebāt loculos: ꝛ pecunias expendebāt.
Preterea modus habendi cōmunia in eccleſia
deſcēdit ſicut a forma exemplari a modo haben
di loculos chriſti ꝛ apoſtoloꝝ: ſicut dicit .b. Aug.
xij. q. i. Exemplū dn̄i accipite cōuerſantis in ter
ra. Quare loculos habebat: cui angeli miniſtra
bant: niſi quia eccleſia loculos habitura erat.
Quare furē admiſit niſi quia eccleſia cuꝫ fures
patitur tolleret: hec ille. glo. tolleret ſcꝫ cuꝫ ſunt
occulti. Naꝫ cū manifeſtant̄: debēt puniri. Pro
batur concluſio eadē .iiij. ſic: Si xp̄us cum apo
ſtolis habuiſſet in loculis nudū vſū facti: vt iſti
heretici dicūt: nō etiā ius et dominiū: ſicut euā
geliſte dicūt de bonis immobilibus: vt domibꝰ
et agris que non habuit niſi quo ad vſum facti
filius hominis nō habet vbi ſuū caput reclinet
ita et dixiſſet de loculis: filius hominis non ha
bet loculos. Sed hoc nō dixit de locul̄: ergo ꝛc.
Ex his patet erroꝛ quinti capituli illius perfidi
libelli in quo dicūt. ꝙ Jo. xxij. determinauit: ꝙ
chriſtus nō dedit aliam regulā viuēdi apoſtolis
q̄ꝫ alijs quibuſcūq̄ꝫ fidelibus: ſed mentiūtur: qꝛ
nō hoc dicit Jo. xxij. Nam laici nō tenētur pro
prijs abrenūtiare: quod xp̄s apoſtolis ſcꝫ viue
re in cōmuni abſq̄ꝫ ꝓprietate in particulari: qđ
tamē licet laicis. Patet etiam erroꝛ. c. vi. eiuſdē
libelli: vbi dicūt ꝙ apoſtoli nō abdicauerūt: ſed
habuerūt ſcḋm Jo. xxij. licite ꝛ habere potuerunt
etiā immobilia: vt agros: ꝛ huiuſmodi in cōmu
ni. Etiā hoc dicūt Jo. xxij. determinaſſe: ſed mē
tiūtur. Nō enim dr̄ ꝙ xp̄s ꝛ apoſtoli habuerūt
immobilia in cōmuni: ſed mobilia: vt pecuniam
eis datā: ꝛ huiuſmodi. ſed bene dr̄ ꝙ etiam ſi ha
buiſſent immobilia: vt poſtea habuerūt prelati
ꝛ aliqui religioſi in cōmuni: hoc nō diminuiſſet
eis: nec alijs de perfectione eſſentiali eoꝝ: nec ō
pfectione ſtatus eoꝝ. .§. XXII.

Sexta concluſio prin

cipalis huius articuli ſeptimi ē: ꝙ apoſtoli poſt
reſurrectionē ꝛ chriſti aſcenſionē habuerūt ali
qua in cōmuni: Et hec concluſio poſſet probari
omnibus illis modis: quibus ꝓbata eſt quinta.
Sed quia queſtio eſt de facto per auctoritates
ꝓbetur. Et primo ex eo quod dr̄ Act. iiij. Mul
titudinis credentiū erat coꝛ vnū ꝛ anima vna ī
domino: nec quiſq̄ꝫ eorum que poſſidebat dice
bat aliquod propriū: ſed erāt illis oīa cōmūia
Apoſtoli aūt erant de numero credentiū: ergo
apoſtoli licet nō haberent in ꝓprio: habebant tn̄
in cōmuni. Sed ad iſtam rationē ſolent iſti he
retici reſpondere: ꝙ in illa multitudine creden
tium: ꝛ erat turba credentiū ꝛ collegiū apoſto
loꝛum. Turba credentium deficiebat a perfecti
one: ꝛ de iſta dicit̄ ꝙ erant illis omnia cōmunia
Sed apoſtoli nihil habebant nec in ꝓprio nec
in cōmuni: ſed erant diſpenſatores illoꝝ bonoꝝ
cōmuniū. Et iō bn̄ dr̄ in textu ꝙ ponebant p̄cia
agroꝛum ad pedes apoſtoloꝝ: ꝛ ipſi diuidebant
ſingulis. Et ꝙ eſſet ibi talis diſtinctio: videtur
expreſſe ex glo. ibidem: vbi dicitur. diſcreuit oꝛ
dinem doctoꝛuꝫ ꝛ auditoꝛum. Nam multitudo
credentiū ſpretis rebus copula charitatis inui
cem iūgebant̄. Apl̄i vero virtute fulgētes chri
ſti myſteria pandebāt. Sed iſta reſpōſio nō valꝫ
Primo quidē qꝛ textus dicit multitudinis cre
dentiū erat coꝛ vnū ꝛ aīa vna. Et ſequit̄ ꝙ erāt
illis oīa cōmunia: ſed illud illis neceſſario re
fertur ad illos qui erāt de illa cōmunitate: ergo
cū apl̄i eſſent de illa cōitate: ſequit̄ ꝙ ipſi hēbāt
in cōi. Scḋo qꝛ Aug. dicit in regula ꝑtractās di
ctā auctoꝛitatē. Sicut enī legitis ī actibꝰ aplo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

rum:ꝙ erant eis omnia cõmunia:queritur igiẽ
de iſto ꝓnomine eis ad quid referẽ. Utrum ad
apoſtolos vel ad aliquos alios. Nõ vtiqꝫ ad ali
quos alios:qꝛ.b. Aug.nihil p̃miſerat:aut de qui
buſcũqꝫ alijs ad quos poſſet referri: ergo opoꝛ
tet ꝙ referatᷣ ad apoſtolos:quod ſatis innuit te
xtus.b.Aug.cum dicit. Sic enim legitis in acti
bus apoſtoloꝝ:ꝙ erãt illis omnia cõia ſcꝫ apl̃is
Cũ enim nõ p̃ponatᷣ antecedẽs aliquid aliud q̃
apl̃i:patet ꝙ illud relatiuũ eis debet referri ad
apoſtolos. Tertio patet ex eo ꝙ legitᷣ de.b.Aug.
ꝙ cepit viuere ſm regulã ſub ſanctis apoſtolis
cõſtitutã. Sed certũ eſt:ꝙ ſic cepit viuere: vt di
miſſis omnibus in ꝓprio viuebat de bonis cõi
bus eccleſie vna cũ alijs ĩ cõi:ergo ⁊ apoſtoli ha
bebãt in cõmuni. Quarto quia.b.clemẽs qui tẽ
poꝛe apoſtoloꝝ fuit:expreſſe tenet:⁊ dicit beatuꝫ
Jacobũ minoꝛẽ ſcꝫ ⁊ apoſtolos illoꝝ bonoꝛum
fideliũ primitiuoꝝ fuiſſe cõſoꝛtes:⁊ ad cõmuni
tatẽ illam que in cõmuni viuebat ptinere:vt ha
betur in illo c.dilectiſſimus.xij.q.i.ibi vide. Ad
idem etiã facit.c.quia tua: quod eſt Greg.q.e.⁊
c.ſcimus:quod eſt vrbani pape. Quinto qꝛ glo.
ſuper.c.videtes.q.e.dicit:ꝙ epiſcopi tenẽt locũ
apoſtoloꝝ quo ad dignitatẽ:ſacerdotes quo ad
ſacramentoꝝ diſpẽſationẽ:monachi quo ad re-
nũtiationẽ propꝛioꝝũ ⁊ vitã cõem. Sed conſtat
ꝙ monachi ita renũtiant ꝓpꝛio:⁊ vitam cõem
tenẽt:quod habẽt in rebuſ monaſterij ius ⁊ do
miniũ in cõmuni:ergo et apoſtoli habebãt in cõ
mui. Sexto quia Hiero.xij.q.i. duo ſunt: ponit
duo genera chꝛiſtianoꝝ ſcꝫ laicoꝝ:qui habẽt in
ꝓpꝛio:ſm habentiũ in cõmuni ſcꝫ religioſoꝛuꝫ.
Si fuiſſent aliqui qui nihil habuiſſent in pro-
pꝛio nec in cõmuni:poſuiſſet tertiũ genus:⁊ cũ
apoſtoli fuerint ante Hiero. ⁊ chꝛiſtiani ad vnũ
iſtoꝝ generꝝ debent cõputari nõ ad habentiuꝫ ꝓ
pꝛiũ:ergo ad habentiũ ĩ cõmuni:ergo habebat
in cõmuni. Septimo dicit Caſſianus in coll̃. pa
trũ:ꝙ talis tũc erat eccleſia in omnibus:qualis
nunc eſt in cenobitis paucis. Sicut enim illi ha
bebant vnitatẽ affectionis cõuerſationis: ⁊ poſ
ſeſſionis:ſic et in monaſterio conſtituti. Ex qua
auctoꝛitate patet:ꝙ ſicut apoſtoli tũc erant de ec
cleſia:immo pꝛincipalioꝛes in eccleſia:ita habe
bant illam triplicẽ vnitatem. Preterea pꝛelati
nõ poſſunt excludi a cõitate:cũ ſint capita eccle
ſiarum:nec per cõſequẽs a bonis ⁊ dñio bono
rum eccleſie. Sed apoſtoli erãt pꝛelati illius cõ
munitatis ğ nõ poterãt excludi a dñio bonoꝝ il
li⁹ cõitatis:glo.ergo illa ſupꝛa allegata:que dicẽ
ꝙ diſcreuit oꝛdinẽ doctoꝝ ⁊ auditoꝝ:loquitᷣ de
diſcretione q̃ꝫtum ad officia :de qua exemplifi
cat:quia ſcꝫ apoſtoli docebãt ceteros: vt ſuperio
res:nõ de diſcretione q̃ꝫtum ad profeſſionẽ pau
pertatis:immo in hoc nulla erit diſcretio ſeu di
ſtinctio. Patet ergo ꝙ apoſtoli poſt chꝛiſti aſcen
ſionẽ habuerũt in cõmuni aliqua. Et ſic expedi

to hoc arti. Reſpondẽdũ ad obiectioneſ que fie
ri poſſent. Ex his patet erroꝛ noni capituli libel
li:hoꝛum igne tempoꝛali et eternali comburen
doꝝ:quia heretici :vbi dicũt ꝙ bona primitiue
eccleſie:de quibus dr̃ Actuũ.iiij. Erãt illis om
nia cõmunia:ꝙ etiaꝫ poſt diſtributionẽ erãt cõ
munia. Et quia vt aſſerũt ſed falſo. Jo. determi
nauit ꝙ poſt diſtributionẽ erãt ꝓpꝛia eoꝝ quib⁹
diſtribuebantᷣ:dicũt eſſe hereticã. Sed ſciendũ
ꝙ bona illoꝝ ſicut et nũc quoꝝũcunqꝫ religioſo
rum poſt diſtributionẽ erant quidem adhuc cõ
munia:inq̃ꝫtum illi ad quos ſpectabat diſpẽſa-
re:vt pꝛelati ⁊ ꝓcuratoꝛes anteq̃ꝫ eſſent in vſu
quo ad ea que vſu cõſumũtur:poterant ab eis
auferre ⁊ dare alijs ⁊ multo magis que vſu nõ
cõſumũtur vt veſtes. Sed cũ illi quibus cõceſ
ſe erant vtebãtur:⁊ comedẽtes ⁊ bibẽtes ea:tũc
nõ erãt cõia ſed ꝓpꝛia eoꝝ qui eis vtebãtur. Et
hec nõ eſt illa ꝓpꝛietas cui abdicatur in religio
nibus per pauptatis votuꝫ:ſed pꝛima videlicet
vt etiã conceſſa ad vſum: vt veſtes que nõ cõſu
mũtur ſtatim ex vſu:vel vſu conſumptibilia:vt
pãis anq̃ꝫ vtãtur:poſſit ꝓ libito volũtatis talia
alijs diſtribuere. Et ꝙ p̃lati ñ valeãt illa alijs
conferre niſi eſſent ipſi in extrema neceſſitate
Et de huiuſmodi pꝛima ꝓpꝛietate loquũtur iu
ra:extra de ſta.mo. Cũ ad mõaſteriũ. Et.xij.q.i.
Nõ dicatis:nõ de alia. .§.XXIII.

Contra concluſionẽ di

cti ſeptimi articuli arguitur pꝛimo ſic. Quod eſt
per apoſtolicam ſedem in fide ⁊ moꝛibus ſemel
diffinitum et appꝛobatum non fas eſt deinceps
contradicere. Hoc pꝛobatur di.xix.ſi Romano
rum:vbi dicitur ꝙ vere apoſtolica ſedes appꝛo
bauit.hodie teneatur acceptum . Et.c.ſic omẽs
et.xxiiij.q.i.hec eſt fides. Pꝛobatur ⁊ hoc ratio
ne:quia ſi aliquo tempoꝛe eccleſia aliqd ɔtra ſi
dem declaraſſet:tunc non fuiſſet ſemper virgo
ſine macula et ruga. Item ſic: pꝛomiſſio Chꝛiſti
qua pꝛomiſit Luce.xxij.ꝙ fides Petri nunquã
deſiceret fuiſſet falſa. tunc enim fides aliquo
tempoꝛe defeciſſet. Sicut ergo ei quod eſt per
euangelium diffinitum non eſt fas contradice-
re. Sic quod eſt ſemel per apoſtolicam ſedem
circa ea que ſunt fidei diffinitum et appꝛo-
tum:non eſt fas contradicere. Sed per apoſtoli
cam ſedem ſemel fuit diffinitum et appꝛobatum
ꝙ Chꝛiſtus ⁊ apoſtoli nihil habuerunt:nec in
pꝛopꝛio:nec in communi quãtum ad dominiuꝫ
ergo oppoſitum aſſerere nefas eſſe videtur.
Minoꝛ pꝛobatur:extra de verboꝛum ſignifica-
tione:Exijt qui ſeminat.libꝛo ſexto.§.poꝛro:vbi
ſic dicitur. Dicamus ꝙ abdicatio omnium re
rum in pꝛopꝛio:vel in communi pꝛopter deum
meritoꝛia et ſancta. Et ſequitur. Quomodo
pꝛimi fundatoꝛes militantis eccleſie. Pꝛout
ab ipſo fonte hauſerant; inuolentes perfecte

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

viuere p doctrine ⁊ vite ipſoꝝ̄ alueos d̄riuarūt
Item ibi dicit: ꝙ xp̄s hāc ,expropriatōēꝫ verbo
docuit: ⁊ exemplo firmauit. Que quidē decreta
lis fuit per plures romanos pontifices ꝯfirma
ta ⁊ etiaꝫ per cōciliū viennenſe: ergo ⁊c̄. Sed ad
iſtud reſpondet ſic ab aliquibus: ꝙ illa decreta
lis Exiit eſt reuocata per Jo. xxij. in illa que in-
cipit: quia nōnunꝗ̄: ⁊ ideo argumentū ſumptū
ab illa nō cōcludit. Sed ſciēdū ꝙ decretalis ali
qua poteſt dici reuocata dupliciter. Uno modo
tanꝗ̄ falſa: ſicut quādo determinat̄ expreſſe fal
ſam quod in illa continebat̄. Et ſic dicūt illā de
cretalē Exiit nō eſſe reuocatā per illā aliā ſubſe
quentē. Quia nōnunꝗ̄. Alio modo poteſt dici
reuocata quia dubia: qꝛ ſcꝫ contenta in illa ſub
dubio reuocant̄. Et ſic dicunt ꝙ fuit reuocata.
Quod declarāt ſic. Illa decretalis dr̄ reuocari
tanꝗ̄ dubia: circa quā ⁊ cōtēta in ea cōtingit cō
trarie opinari. Sed ſic eſt de illa decre. Exiit: vt
patet per conſtitutionē. Quia nōnūꝗ̄: ergo tāꝗ̄
dubia eſt reuocata: ⁊ per ꝯñs eius auctoritati nō
eſt neceſſario ſtandū. Sed iſta reſpōſio non eua
dit difficultatē rationis inducte: qꝛ ſi eccleſia dif
finit aliqñ in fide ⁊ moribus aliquid eſſe veruꝫ
et poſtea oppoſitū: ergo eccleſia aliqñ errasset:
quod videtur abſurdū. Et ideo reſpōdet aliter
videlicet ꝙ ſicut patet extra de baptiſmo ⁊ eius
effectu maiores: qñ occurrit aliquod dubiū in
articulis fidei vel in ſcriptura ſacra: licet decla-
ratio magiſtralis poſſit ꝑtinere ad doctores q̄ſ-
cūꝗ̄: tamen declaratio ⁊ determinatio autoritati
ua et finalis cui omēs habent acquieſcere: per
tinet ad dominū papā: quod clare fuit oſtēſum
Actuū. xv. vbi orta diſſenſione: vtrum legalia
ſeruari deberēt cum euāgelio conſuluerunt pe
trum ⁊ alios apoſtolos qui erāt in hieruſalē. Et
petrus ſicut pꝛīceps apoſtoloꝝ decreuit legalia
nō eſſe ſeruāda. Nec obſtat ꝙ Jacobus ibidem
dicit. Ego iudico nō inquietari eos ⁊c̄. qꝛ petrꝰ
pꝛimo decreuit: poſtmodū Jacobus ſicut loci il
lius epiſcopus: ad oſtendēdū ꝙ ibi ſicut in tota
eccleſia iuriſdictionē ordinariā habebat. Jaco-
bus aūt in illo loco nō quidem equalē ſed ſub
ordinatam: qꝛ ſua erat ſub illa petri. Item certū
eſt ꝙ ſentētia Jacobi nō potuit artare extra ter-
minos ſue iuriſdictionis: ſed illa ſententia petri
obligauit vniuerſos per orbē. Si ergo cū occur
runt dubia circa ſcripturā ſacraꝫ vel articulos
fidei: declaratio ⁊ determinatio ſpectat ad papā
multo fortius cū dubia occurrunt circa intelle
ctum alicuius conſtitutionis vel predeceſſoris
ſui: declaratio ⁊ determinatio ſpectat ad ipſum
papā. Modo circa dicta illius cōſtitutionis con
tingebat dubitari de paupertate chriſti ⁊ apoſto
lorum. Et ideo Jo. xxij. ⁊ rei veritatē ⁊ veruꝫ in
tellectū illius cōſtitutionis voluit declarare. Et
ideo q̄ꝫtum ad hoc nō cōtradicit illi conſtitutiōi
Exiit: ſed illam declarat. Nuꝫ ergo dicitur ꝙ i il
la decretali diffinitur: ꝙ chriſtus ⁊ apoſtoli nihil
habuerūt quātuꝫ ad dominiuꝫ in ꝓprio vel in
cōmuni. Dico ꝙ nō eſt verum ſimpliciter: vel ſi
alicubi diceret̄ intelligendū eſſet quātuꝫ ad bo
na immobilia. non quantū ad mobilia. Et hoc
videtur dicere textus. Luce. ix. cum dicit: filius
hominis nō habet vbi caput ſuū reclinet. Non
enim habebāt chriſtꝰ ⁊ apoſtoli domū vel agrū
ſed bene habuerūt eorum precia. Quod dicit er
go in illa conſtitutione Exiit. dicimus quod ab
dicatio omniū rerum in proprio vel in cōmuni
ꝓpter deum meritoria eſt ⁊ ſancta: quam pꝛimi
fundatores ⁊c̄. Dico ꝙ abdicatio omniū ꝓprio
vel in cōmuni: intelligenda eſt ſupple omniū im
mobiliū. Et eodē modo quod ibi dicitur. Hāc
expropriationē chriſtꝰ docuit verbo ⁊ exemplo
firmauit. Dico ꝙ intelligitur quātū ad bona im
mobilia que pꝛimitiua eccleſia habere noluit:
quia futuram eccleſiā in gentibus preuidebat.
Nō autem de bonis mobilibus: nec etiā de im
mobilibus intellexit quantū ad ius in vſu: ſed
ſolum q̄ꝫtum ad ius ⁊ dominiū in re ſimpliciter
Uel poteſt aliter dici diſtinguendo de proprio
⁊ cōmuni. Nam propriū poteſt accipi duplici-
ter. Uno modo prout diſtinguitur contra com-
mune. Et ſic abdicatio rerum etiam mobiliū in
proprio eſt ſancta ⁊ meritoria. Alio modo ꝓut
diſtinguitur contra alienū. Et ſic abdicatio rerū
in proprio videlicet ꝙ quis viueret non de ſuo
ſed alieno: in quo nullum ius haberet ſaltem ſi-
cut pars cōmunitatis: nō eſt meritoria nec ſan-
cta. Similiter abdicatio in cōmuni poteſt intel
ligi dupliciter. Uno modo ꝙ cōmunitas nihil
habeat quantū ad ius ⁊ dominiū in rebus mo-
bilibus vel immobilibus pro vllo tempore: et
ſic abdicatio in cōmuni non eſt ſancta nec meri
toria. Alio modo ꝙ ſic cōmunitas nihil habeat
quātum ad ius ⁊ dominiū: ꝙ ſinguli eorum ha
berent pro libito voluntatis: ac ſi haberent in ꝓ
prio: ⁊ non ſecūdū diſtributionem ſuperioris: ⁊
ſic dico ꝙ abdicatio in cōmuni eſt meritoria: et
ſancta. quaꝫ pꝛimi fundatores ſeruauerunt: vt
patet Actuū. iiij. quia ſinguli non vtebantur bo
nis illius cōmunitatis ad votum: ſed prout di-
ſtribuebatur eis a ſuperioribus. Quod ergo di
citur in predicta decretali Exiit: ꝙ abdicatio in
proprio eſt ſancta et meritoria: videlicet prout
diſtinguitur propriū contra cōmune: non prout
diſtinguitur contra alienū. Et ſimiliter abdica-
tio in cōmuni eſt meritoria: prout cōmune di-
ſtinguitur contra proprium in particulari ha-
bendo ius et dominiū quilibet de cōmunitate
in rebus. Et ex his patet: ꝙ que fuerūt per Ni
colaum circa paupertatem Chriſti et apoſtolo-
rum dicta vel edita in conſtitutione Exiit: non
fuerunt contraria. Sed per Joannem viceſimū
ſecūdū in ſua conſtitutione. Quia quorūdā fue
rūt magis explicite d̄clarata. .§. XXIIII.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Secundo contra ve/
ram concluſionē arguitur ſic: facere cōtra pre/
ceptum eſt mortale ẜm omnes. Sed aplis fuit
preceptū nihil habere in ꝓprio vel in cōmuni:
quod patet Math. x. vbi xps dixit imperatiue
Nolite poſſidere auꝝ neqꝫ argentū. neqꝫ peram
neqꝫ calciamēta nec duas tunicas ꝛc̄. Et confir
matur hoc: quia Mar. vi. dr̄. ꝙ precepit eis: ne
quid in via tollerēt. Et ad idē dicit glo. b. Aug.
ſuper illud quod dixit petrus cōtracto. Auꝝ et
argentū nō eſt mihi: quod preceptū domini pe/
trus ſeruabat nō habēs auꝝ ⁊ argentū. Cum er
go apoſtoli nō dicant peccaſſe mortaliter circa
paupertatem. Si habuiſſent aliquid in proprio
vel in cōmuni: feciſſent cōtra preceptū: ⁊ morta/
liter peccaſſent: ergo nihil habuerūt in ꝓprio vl
in cōmuni. Sed ad iſtud respondet multiplici/
ter ⁊ optime. Primo quidem quia ẜm. b. Aug.
in pluribus locis iſtud nō fuit preceptū ſed do/
cumentū: vnde faciendo contrariū nō peccabāt
mortaliter: ſicut nec religioſi peccant mortaliter
tranſgrediendo documēta. i. monitiones ⁊ cere
monialia ſuoꝝ ordinū nō ex ↄtemptu. Et ꝙ nō
fuerit preceptū: patet ex hoc: quia ſub eodem cō
textu dr̄ Luce. x. Neminē per viam ſalutaueri
tis. Nimis enim duꝝ videtur dicere: ꝙ apoſtoli
⁊ apoſtolici viri euntes ad predicandū ſi ſaluta
rent: peccarent mortaliter. Preterea multa ex
eis que ibi interdicta ſunt: reperiūtur habuiſſe
Nam ⁊ loculos habebāt: quos iudas portabat
⁊ ſacculū ⁊ peraꝫ. Unde dixit eis. Luc. xxij. Qui
habet ſacculū: tollat ſimiliter ⁊ peraꝫ ꝛc̄. Ex qui
bus verbis preſuppōit eos habuiſſe illa. Mar
cus etiam dicit ꝙ portarēt virgam quā tamē ꝓ
hibitam alius refert xp̄m habuiſſe nō ſolū vnā
tunicam: patet ex euangelio: quia vltra tunicaꝫ
incōſutileꝫ quam nō diuiſerūt partiti ſunt mili
tes veſtimēta ſua Sꝫ ⁊ de calciamētis dixit ba
ptiſta. Nō ſum dignus portare calciamenta ꝛc̄.
Quod etſi Grego. exponat myſtice: tamē ⁊ litte
ralis expoſitio prius ſeruāda eſt. Et petro dictuꝫ
fuit: Actuū. xij. Calcia te caligas tuas. Preterea
iſta fuerūt apoſtolis dicta: vt prelatis: quibꝰ ſuc
cedūt epiſcopi. fuit enim dictum eis quando mi
ſit ad predicandū: quod exercitiū cōpetit prela
tis ex officio: religioſis: vel alijs ex cōmiſſione:
vel priuilegio. Item ex hoc accipit forma ⁊ inſti
tutio prelatoꝝ i eccleſia: vt dicit Beda. Sꝫ nul/
lus dicit ꝙ prelati cum vadūt ad predicandum
peccent mortaliter: ſi habent aliqua in cōmuni:
immo hoc dicere eſſet dānare ſanctiſſimos epi
ſcopos ⁊ doctores eccleſie. b. Aug. Ambro. Hi/
la. Grego. qui bona eccleſie in cōmuni poſſide/
rūt: ⁊ laudabiliter diſpēſauerūt. Nō igitur fuit
illud ad literam preceptū: ſed documētū non ne
ceſſario obſeruandū. Et quod allegatū ē ſupra
Marci. vi. Precepit eis ꝛc̄. dicendū ꝙ preceptū

in ſcriptura aliquādo ſumitur ſtricte ꝓ neceſſa
ria obligatione: vt illud Jo. xv. Hoc eſt ꝓceptuꝫ
meum. vt diligatis inuicē: Aliquādo ſumit lar/
ge pro documēto vel admonitiōe: vt illō Mar.
vij. precepit eiſ: vt nemini dicerēt ſcꝫ mutū ⁊ ſur
dum fuiſſe ſanatum. Duꝝ eſt dicere ꝙ illi cū nō
ſeruarēt hoc: ſed diuulgarēt: peccarēt mortali
ter: potius ibi fuit documētū: vt dicit. b. Grego.
ad docendū videlicet nos vitare laudes huma
nas. Sic etiam poteſt dici: ꝙ cū chriſtus inter/
dixit iſta: nō iſta ꝓhibuit: vt nō haberēt aliqō ius
in temporalibus: ſed ꝓpter multas alias cauſas
vt docent doctores ſancti. Et prima vt oſtēde
ret alimēta ab eis deberi quibus predicabant.
Et hanc rationem aſſignat. b. Hiero. Secunda
ad tollendū apoſtolis omnē puſillanimitateꝫ et
ſolicitudinē ſuperfluā circa temporalia. Et hāc
ponit. b. Grego. Tertia vt totaꝫ ſpem ſuā in deo
ponerēt. Hanc tangit Cirillus. Quarta vt virtu
tem magiſtri mittētis oſtenderet cū nihil eis de
fuerit: quā rōeꝫ chriſtus expreſſit Luce. xxij. qñ
miſi vos ſine ſacculo ꝛc̄. Quinta eſt vt iſta habe
rēt ad ſuperfluitatē: ⁊ ꝓpter iſta predicarēt. Se
cūdo poteſt dici: ꝙ falſuꝫ eſt dicere ꝙ apo ſtolis
fuerit preceptū nihil habere in ꝓprio vel in cōi.
Nec hoc poteſt haberi: vt illi aſſerūt: ex illis ver
bis. Nolite poſſidere auꝝ ꝛc̄. Nam hoc fuit di
ctum nō ſolū apoſtolis: ſed ⁊ ſeptuagintaduobꝰ
diſcipulis: vt habetur Luce. x. quādo xp̄us deſi
gnauit eos ad predicandū. Sed illis diſcipulis
lxxij. nō fuit hoc preceptū ſcꝫ nihil habere nec in
ꝓprio nec in cōmuni: quod et illi concedūt. Er
go ex illis verbis cōcludi nō poteſt: apoſtolis il
lud fuiſſe preceptū. Tertio dici poteſt ꝙ illud et
ſi fuiſſet preceptū quod tamē nō fuit: fuiſſet eis
factū pro loco ⁊ tempore ſcꝫ quādo fuerūt miſ/
ſi ad predicandū in via: ſicut dicit tex. euangelij
precepit eis. Nihil tuleritis in via ⁊ aliqui ꝗ fue
rūt licētiati ⁊ diſpenſati apoſtoli ſeu licentiati et
liberati a tali precepto in vltima cena: ergo nō
obligabātur ex illo verbo: quin alio tēpore vel
loco poſſent aliqua habere in cōmuni. Nec in
via fuit eis ꝓhibitum aliqua portare. Sed ſolū
ea que poſſent aliqualiter diſtrahere a predica
tione verbi: vnde cōceſſit eis portare vnam tuni
cam et ſcandalia: Marci. vi. In quibus ſi habe
bant ſolum nudū vſum facti: quero quis habe
bat de illis dominiū: et nō videt poſſe dari niſi
ipſi qui portabāt. Et ideo dicunt aliqui et bene:
ꝙ in omnibus argumētis quibus ex auctorita
te canonis et ſanctoꝝ: ꝓbatur ꝙ nihil habuerūt
in ꝓprio vel in cōmuni: cō mittitur fallacia cōſe
quentis arguēdo. Nō habuerūt iſta: ergo nul
la: vel fuit preceptū eis ꝙ nō habuerunt iſta: er
go nec aliqua. Quarto per illa verba non plus
ꝓhibuit eis dominiū illaꝝ rerum ꝙ̄ vſum: cuꝫ
ait: Nolite portare auꝝ ꝛc̄. ita ꝙ pro illo tempo
re nō debebāt habere vſū auri ⁊ argēti. Aliogn

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

potuiſſent portare bonos florenos ad vſum iuū:dn̄io penes alios remanēte qd̄ ipſi nō dicūt:ꝛ apparet ex textu. Et ſic pȝ ꝯcło ꝙ ex illꝭ vbis ī quibus multū ſe fundāt nō pōt haberi eis factū p̄ceptū ꝙ nihil hērent in cōi vł in pticulari: ſed ne iſta tpalia portarent ꝛ quererēt tanꝗ̄ incerti ꝛ nimis ſoliciti de quo viuerēt: ꝛ ſupflua tenētes nimis inordinate ad ea afficerent̄. Et ſm hoc pōt dici fuiſſe eis ꝛ ſucceſſoribus p̄ceptū: nō ſimplr̄ rōe portatōis vel habitatōis: ſed rōe nimie ſolicitudis ꝛ amoris. Et ex his pȝ error .viij. capłi libelli maledicti fraticellorꝫ: vbi dicūt ꝙ xp̄s ſimplr̄ ꝛ abſolute cū miſit ad p̄dicandū apłos dicēs Nolite poſſidere aurꝫ ꝛ argētū ꝛc̄. interdixit eis om̄e ius vł dn̄iuȝ rerꝫ oīum tpaliū ad lr̄am. Et qꝛ Jo. xxij. declarauit cōtrariū ꝛ hn̄:dicūt hereticū. Sed dȝ ex declaratōibus doctorꝫ inductorꝫ ꝛ rōibus:qꝛ illud fuit documentū nō p̄ceptum. Et ſi p̄ceptū ad tp̄s cū miſit ad predicandū excedos p illa vt incipiētes in ſtatu religioſo Vel melius:qꝛ p̄cepit ex intētiōe ſeu ꝓhibuit in illis verbis inordinatū affectū ad terrena ꝛ nimiā curā ꝛ ſolicitudinē ꝛ ea ꝗ haberēt impedire ab actu p̄dicatōis. Ipi ꝰ falſi ꝛ heretici ſꝫ ſꝫ lr̄aȝ ꝗ occidit exponētes ꝛ male. §.XXV.

Tertio pōt argui ſic

Xp̄s fuit pfectiſſimus ī euāgelica perfectōe. Sed ad euāgelicā pfectionē ptinet pauptas: ꝰ pfectiſſimus in pauptate. Sȝ maior eſt paupertas nō hēre nec in ꝓprio nec in cōi: ꝗ̄ hr̄e ſaltē in cōi aliqua mobilia. Ergo vr̄ ꝙ xp̄s nō habuit nec in ꝓprio nec in cōi. Ad qd̄ rn̄det̄ ꝙ pauptas euāgelica pōt accipi duplr̄. vno mō ꝗ̄tum ad prepatiōeȝ aīꝫ:ꝛ ſic eſt virtus nō alia a charitate. Et iſto mō xp̄s fuit pauprimꝰ ſup omnes etiā Jo. bap. alio mō pōt accipi ſm effectū exteriorē. i. carētiā rerꝫ. Et ſic nō eſt eēntialiter v̄tus ſed inſtrumētū valde accōmodū ad pfectōem v̄tutis: ꝛ ſic xp̄s nō fuit paupior Joāne. Sed hoc eſt aduertēdū ꝙ bonitas in inſtr̄o nō attendit̄ ſm ꝗ̄titatē inſtr̄i ſed ſm ꝓportōem ad finē: ſicut pȝ in medicina. Et iō nō oportuit ꝙ xp̄s ſummā pauptatē aſſumeret ꝗ̄tū ad effectū exteriorē: alioqn nec debuiſſet hr̄e victū ꝛ veſtitū: ſed ꝙ haberet pauptatem magis congruentē fini nr̄e redēptōnis. Ipſe eni qui ꝓ ſalute hoīuȝ venerat ꝛ cōuerſari cū eis hēbat: vn̄ ſicut ſūpſit abſtinentiā nō ſūmā vt Jo. bap. ſed cōformē cōi vite honeſte: ita ꝛ pauptatē habēs mediocrē. i. cum apłis in cōi mobilia: qui modus nō habet aliqd viſcoſitat vt habere immobilia: nec anxietatis plurimū vt in cōi vel pticulari mō declarato. Et cū dr̄ Niſi quis renūciauerit omibus que poſſidet nō poteſt meus eſſe diſcipulꝰ. Luce. xiiij. xp̄s ꝗ oībus renūciauit in ꝓprio ꝛ cōi: nō ſequitur Nā ꝛ quicūꝗ̄ renūciat ſeclo vt om̄s religioſi qui affectu ꝛ effectu abdicāt ꝓpetati: dicitur vere renūciare oībus ꝛ tn̄ licite aliq habēt nō ſolū mobilia in cōi ut p̄dicatores: ſed etiā imobilia in cōi vt om̄s monachi. Nec maioris pfectiōis eſt renūciare oībus in ꝓpo ꝛ in cōi: vt minores faciūt: ꝗ̄ renūciare oībus in ꝓprio ſolū ſed nō in cōi: vt probatū eſt ſupra in .vi. ar. licet ſit artior renūciatio. §.XXVI.

Quarto pōt argui cō

tra ex multis auctoritatibus canonis ꝛ ſcōrꝫ vt illud Math. xix. Ecce nos reliqmus oīa. ꝰ in ꝓpo ꝛ in cōi. Et illud Mat. viij. Filiꝰ hominis nō habet vbi ca. ſu. re. Et ps. xxxix. i eiꝰ pſona. Ego mēdicus ſuȝ ꝛ paup. Et. b. Aug. Oīa cōtēpſit xp̄s terrena mūdi ut ꝯtēnenda eſſe mōſtraret. Et Euſebiꝰ ſup Math. dicit apłos fuiſſe extreme pauptatꝭ. Et. b. Hiero. Si vis eſſe pfectus nihil habeas p̄ter xp̄ȝ. Et ſup illud mat. xvij. qn̄ inuentū ſtaterē in ore piſcis. Petrus ad mādatū xp̄i ſoluit tributuȝ: cū aliūde nō haberȝ: dicit. b. Hiero. ꝙ tāte dn̄s fuit pauptatꝭ ꝙ nō habebat vn̄ ſolueret tributū. Et ſi obijciat̄: ait ipſe de loculis quos ferebat iudas. Rn̄debimꝰ ꝙ reputabat nefas id qd̄ portabat in loculis pro paupibus in ſuos vſus ꝯuertere. ꝛ multe alie auctoritates poſſent induci. Ad has rn̄det̄. Ad illā. Ecce nos reliqmus oīa. verꝫ eſt: qꝛ in ꝓpo renūciauerūt ꝛ reliqrūt oīa. Ad ſcd̄am. Utiꝗ̄ ꝯcedimus ꝙ filius hoīs nō habuit vbi caput reclinarȝ. i. domū: ſed p hoc nō tollit̄ ſi non habuit imobilia qn̄ habuerit mobilia in cōi. Ad tertiū. Utiꝗ̄ paup fuit xp̄s parꝫ habēs ꝛ mēdicus ab alijs petens elemoſynas. Sed ꝛ mendicātes dicūt̄ ꝛ ſunt fratres p̄dicatores: ꝛ tn̄ licite hn̄t mobilia in cōi. Ad auctoritates ſāctorꝫ ſi mille eēnt pōt rn̄deri vno v̄bo. Omnes. n. auctoritates que dicūt ꝙ interdixit eis oīa vel ꝙ renūciauerūt oībus: vel ſunt intelligēde ꝗ̄tū ad moduȝ habendi. ſ. ꝙ nō habebāt in ꝓprio: vel ꝗ̄tuȝ ad curā ꝓuidendi ꝛ ut amouerēt ſupflua. Contēpſit. n. xp̄s ſm. b. Aug. oīa mundi: qꝛ in ꝓprio nā que habēt̄ in cōi: nō dicunt̄ mūdi ſed dei: ꝗ aūt in ꝓprio mūdi dici poſſunt: fuerūt apłi extreme pauptatis ꝯgruētis tn̄ fini: ꝛ hoc ē hr̄e tm̄ in cōi ꝛ ad neceſſitatē: non ad ſupfluitatem mobilia. Ad illō. b. Hiero. Nihil hēat preter xp̄m. intelligi pōt vel in ꝓprio. Nam religioſus verus nił habere dicit̄: licet monaſterium ſuū multa hēat etiā imobilia: vł intelligit̄ quo ad affectū inordinatū. Ad illud de tributo rn̄det̄ ꝙ xp̄o aliqua offerebant̄ ſibi ꝓ ſuis ꝛ apoſtolorꝫ neceſſitatibus: aliqua ut paupibus diſtribuēda ſicut etiā hodie fit ī religioſis ꝗbus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pła dāt' ⁊ ꝯmittunt' diſpēſāda. Et vtraq; por-
tabat iudas in loculis: tūc āt q̄n ſoluit tributū
non erat in locul' aliquid de his que data erāt
eis ad vſuȝ eoꝝ: ⁊ ſi eſſent que paupibus eēnt
diſtribuēda. Sed nō ſequit' ꝙ ſi tūc non erat ī
loculis aliquid in vſus ſuos ꝯuertēdū ꝙ nūq̄
fuiſſet imo expſſe pȝ ꝙ alias erāt talia. Nā cū
iuerunt in ſichar ad emendum cibos. Jo. iiij.
vtiq; de loculis receperūt illā pecuniā ⁊ p vſu
xpi ⁊ diſcipuloꝝ ipoꝝ. Et ſic ēt quod Petrꝰ
dixit Act. iij. Argentū ⁊ auꝝ nō eſt mihi. non
ſequit' ꝙ ſi tūc ſecū non hēbat q̄n alias potuiſ
ſet hr̄e in cōi. Et m̄lr̄es que dicunt' miniſtraſ
ſe xpo ⁊ diſcipulis de facultatibus ſuis nō ſeq̄t'
ꝙ ſemp hoc fuit ſed tūc ipſi nec etiā in cōi ha-
bebāt ſic viuētibus in cōi aliq̄n eis deficiunt ēt
mobilia ꝓ aliquo tpe vnde ſibi ꝓcurant p di-
uerſos modos. Nec. n. mulieres forte conti-
nue ſecute ſunt eum. §. XXVII.

Octauus articulus ē

Utrū ſit hereticū aſſerere ꝙ xpus ⁊ apl'i ni-
hil habuerūt in cōi. Sed qꝛ de materia here-
ſatis habet' in 2ª pte titu. vlti. ideo breuiſſime
hic expediet'. Sciendū igit' ꝙ ad hoc ut quis
ꝓprie dicat' hereticus quatuoꝛ requiruntur.
Primū eſt erroꝛ in intellectu: ita ꝙ male ſen-
tiat de veritate. vñ. b. Aug. dicit ꝙ hereticꝰ eſt
qui falſas opiniōes gignit vl' ſequit'. Licet. n.
fornicans vel furās agat ꝯtra veritatē: q̄ dicit
nō mechandū nec furādū: nō tñ eſt hereticus
niſi eſtimaret talia licita ⁊ ptinaciter. Et rō eſt
qꝛ nō habet erroꝛē in intellectu ex quo ſcit eſſe
mala. Scōm qđ requirit' ad hereſim eſt: ꝙ ta-
lis erroꝛ ſit circa ea que ptinēt ad fidē vel con
tra veritatē determiatiōis eccl'ie: in his q̄ pti-
nēt ad fidē ⁊ bonos moꝛes ⁊ neceſſaria ad con
ſecutōem vite eterne. Si. n. eſſet erroꝛ in his
que nō ſunt neceſſaria ad ſalutē: vt ꝙ ſol ſit mi
noꝛ terra. vl' alias ꝯclōes phycas vel geome
tricales nō ptinētes ad fidē: ibi nō eſt hereſis
vel erroꝛ piculoſus ſaluti. Et qꝛ determiatio
dubioꝝ circa fidē vel ſacraȝ ſcripturā ſpectat
ad eccl'iā ⁊ p̄cipue ad ſūmū pōtificē: vt. xxiiij.
q. i. quotiēs. Jō in huiuſmōi ſtandū eſt deter-
minatōi eccl'ie ⁊ ſummi pōtificis p̄cipue. Et p-
tinaciter aſſerēs cōtra huiuſmōi determiatio
nē eccl'ie ꝯſtituit hereticū: ſicut ſentiēs ptina-
citer cōtra fidē. Tertiū qđ requirit' ad here-
ſim eſt ꝙ ſit ꝓfeſſus catholicā veritatē: ⁊ ſi. n.
aliquis nō eſſet ꝓfeſſus catholicā veritatem:
q̄ ꝓfeſſio fit in baptiſmo. vbi ꝓmittit ſe credē
que ſunt fidei: vel patrinus ꝓ eo ſi eſt puulus
ſi male ſentiret de his que ſunt fidei ⁊ ptinacit'
ex quo nō eſt ꝓfeſſus talē fidē xpianā: nō dice
ret' hereticus ſed iudeus vel paganus q̄ ſunt
extra eccl'iam. Et de huiuſmōi eccl'ia nō iudi-
cat de his vt hereticis. Videt' ēt requiri ꝙ ta
lis ꝓfeſſus fidē aliq̄d credat circa ea que ſunt
fidei xpiane ptinēs ad diuinitatē vel hūanita
tē xpi. Si. n. nullā veritatē de xpo confiteret':
magis ꝓprie diceret' apoſtata q̄ȝ hereticꝰ: he
reticus tñ ēt diceret' ⁊ vt hereticꝰ puniret' et
grauiꝰ peccaret q̄ȝ ſi aliqua crederet. Quar
tū qđ ꝑficit hereſim eſt vt obſtinata volūtate
⁊ ptinaci illud eligat vel ſequat' erroꝛē. vnde
ſi aliq̄s nō ptinaci malicia ⁊ obſtinata erraret
circa ea que ſunt fidei paratus emendare ſe
q̄n ſibi oñderet' falſū eſſe qđ veꝝ putat: tal' nō
ꝓp̄e diceret' hereticꝰ qđ expſſe oñdit. b. Aug.
xxiiij. q. iij. Dixit aplus. Et idē dicit. Errare
potero hereticus nō ero: qꝛ. ſ. nō ptinax erat ī
ſuis opinionibꝰ: ſed paratꝰ coꝛrigere ſniāȝ cū
ſibi fuiſſet erroꝛ demōſtratus. Vñ conſtat ꝙ
quotidie inter doctoꝛes magnos ēt circa diui
na ſunt opiōnes diuerſe: ⁊ aliq̄n ꝯdictoꝛie q̄rū
alterā neceſſe eſt eſſe falſaȝ. Tñ nulla reputat'
heretica donec p eccl'aȝ fuerit altera determi
nata. His igit' quatuoꝛ ꝯcurrētibus quis cen
ſet' hereticus. Nūc ad q̄ōnem rñdendo. Cuȝ
eccl'ia determiauerit p Jo. xxij. in iſta ꝯſtitu-
tōe. Quia ita: ꝙ xps ⁊ apl'i habuerūt aliqua ī
cōi: ⁊ ꝯtrariū aſſerere iudicauit eſſe hereticuȝ.
Jdeo poſt iſtā determinatiōem ptinacit' aſſe-
rere xpm ⁊ apl'os nil habuiſſe ī ꝓprio nec in
cōi: ſ; habuiſſe ſolū nudū vſū facti in oībꝰ rebꝰ
quibꝰ ē vſus: q̄ vſus tal' eſſet illicitꝰ: ē hereticū
⁊ vt hereticꝰ tal' eſt puniēdus. Añ vero iſtaȝ
determinatōeȝ tenere illud: ⁊ ſi eēt falſū: nō tñ
hereticū: qꝛ nō erat declaratū h' eē cōtra ſcri-
pturā: ꝙ ſolus vſus nudus facti abſq; aliquo
iure vel dñio eſſet illicitꝰ. Et p hoc pōt excu-
ſari aluarꝰ q̄ ſcpſit libꝝ notabilē de plāctu ec-
cleſie. Vbi multū diffuſe ꝓſeq̄tur iſtā mate-
riā: tenendo ⁊ ꝓbādo mō ſuo. ſ; nō efficaci xpȝ
⁊ apl'os nil habuiſſe etiā in cōi. Videt' eni nō-
dū ꝯtrariū eiꝰ fuiſſe determinatū: vñ ſbmittit
ſniam ſuā coꝛrectiōi eccleſie ⁊ determinationi
ipſiꝰ. Jo. xij. q̄ hoc determiauit tpe ſuo ꝯtra-
rium. ſ. declarādo. §. XXVIII.

Aſſerunt etiam dicti

fraticelli in libello ſuo virulento ꝙ papa Jo.
xxij. dixit multa heretica in diuerſis ſmonibꝰ
ſuis: q̄s publice ī papatu diſſeruit. Et qꝛ dice
bat' a q̄buſdā circa finē vite illos reuocaſſe et
ſbmiſiſſe ſe in oībꝰ dictis ſuis detminatiōi eccle
ſie dicūt illū fuiſſe hereticū: ⁊ ꝙ nō ſuffecit re-
uocatio illa p illū modū: ſ; vtꝝ dixerit ꝓmū
talia q̄ ſapiūt hereſim ignoꝛat'. Tñ ſi dixiſſet
ex quo nō ptinax fuit: ſ; detminationi eccleſie
ſe ſubmiſit: nō pōt dici ex hoc hereticus: vt pȝ
p. b. Auguſt. xxiiij. q. iij. dicit apl's. Exēplū in
Joachi abbate cuiꝰ opinio ꝯ petruȝ lūbardū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

de materia trinitatis reprobat̄ vt heretica:
ipe tn̄ nō hereticus cōdēnat̄. Et hoc ideo: qꝛ
ſūmiſit opuſcula ſua correctiōi ꝛ determinati
oni eccleſie i fine. Ut pꝫ ex̄ de ſū. tri. ꝛ fi. ca. dā
nam⁹. ¶ Itē ꝙ dicūt nō ſufficere talē reuoca
tionē: ſꝫ oportet facē publice ꝛ cū adiuratione
ſolēni: inducētes plura. c. vt. i. q. vij. Donatū.
ꝛ. c. ſoluberrimū. ꝛ. c. Conuenientib⁹. Et ex̄ de
here. Ad abolēdam. falſū eſt. Nā illa iura lo-
quūtur qn̄ error ē diuulgatus ꝛ ille hꝫ facul-
tatē reuocādi publice: ꝛ plati eoꝝ hoc exigūt
ad tollēdū ſcādalū infectio tal̄ doctrine: q̄ oīa
vacāt i caſu nr̄o. ¶ Uerꝫ in ill̄ inſiſtere: dicūt
non curare: qꝛ ſucceſſores ei⁹ nō cū in ill̄ erro
ribus ſecuti ſunt. Sed hāc ſniam quā detmīa
uit de pauptate xp̄i ꝛ aploꝝ. ſ. ꝙ habuerūt ali
qua vt mobilia in cōi: quā dicūt hereticā quia
iſtā nō reprobauit: ſꝫ nec ſucceſſores ei⁹ ſed eā
ſequūt̄ dicūt eſſe hereticos. Sed ipſi peſſimi
hoīes ſunt heretici veri: qꝛ aſſerūt ꝯtra deter
minatōēꝫ catholicā factā p eccl̄iam ꝛ dn̄m pa
pā: Jo. xxij. ꝛ omnes ſucceſſores ei⁹ veros ca
tholicos ſūmos pōtifices: ꝛ alios omnes p̄la
tos eccleſie ꝛ doctores vtriuſqꝫ ꝛ mḡros p̄ri-
mos i theologia cuiuſlibꝫ religiōis accepta-
tā exaltatam ꝛ approbatā vt veriſſimā. Et fa-
ciētes ſciſma ab obediētia romani pōtificis re
ceſſerūt p̄ficiētes ſibi aliud caput antipapā vl̄
poti⁹ antixp̄m aſſerētes penes ſe verā eccl̄iaꝫ
catholicā cū ſint ſinagoga ſathane. Et cū oīs
iuriſditio p̄latoꝝ eccl̄ie vt a fonte pcedat a pa
pa: falſo opinātes oēs ſucceſſores Jo. xxij.
qꝛ ſecuti ſūt verā determiatiōēꝫ ei⁹ factā circa
dictā mām eſſe hereticos: ꝛ p ꝯn̄s dicūt eē ex
cōicatos ꝛ ſuſpēſos: ꝛ omnes ēt p̄latos q̄ aſſē-
tiūt illi determiatōi. Nec debere a talib⁹ acci
pi ſacr̄a: niſi baptiſmū in cāu neceſſitat̄: nec au
diri diuia eoꝝ: ſꝫ a ſuis pſeudo epīs ꝛ ſacerdo
tibus accipi ſacr̄a vtiliter fere. ¶ Ad ꝯfirmati
onē ſue doc̄ne adhuc ſalute hn̄t oñdere vnuꝫ
puū miraculū: niſi fumū ꝛ cineres cū cōbuſti
fuerūt aliq̄ ex eis. Nec miꝝ qꝛ verax de⁹ nūqꝫ
falſitatē ſuis opibus. ſ. miraculoꝝ approbarꝫ
cū eā deteſtet̄. Noſtri aūt q̄ tenuerūt illā det-
minatōēꝫ Jo. xxij. vt veriſſimā vſqꝫ ad pn̄s. ſ.
annū. Mcccccl. claruerūt varijs miracul̄ i di
uerſ̄ locis. ¶ In dicto libello cū eis ꝯburēdo
aſſeuerāt nos dicē: ꝙ i papā nō cadat ſimonia
Qđ falſuꝫ eſt nr̄os doctores hoc dicē. Sꝫ bn̄
diſtinguūt. b. Tho. ꝛ Pe. in. iiij. ꝛ alij: qꝛ de ſi
monia poſſum⁹ loq̄ dupl̄r. Uno°. q̄ ad penas
a iure inflictas ꝯ̄ ſimoniacos. ſ. ſuſpēſiōis vel
excōicatōis. Et ſic eſt veꝝ ꝙ in papā nō cadit
ſimōia: qꝛ nullis penis iuris poſitiui ſbijcitur
vel ligat̄. Alio mō q̄ ad peccatū qđ mortale ē.
Et ſic in papā pōt cadere ſimonia: qꝛ ſi ordies
vel ſacr̄a vel alia ſpūalia ꝯferat p tpalib⁹ ap-
preciatiue: vtiqꝫ ſimoniā ꝯmittit. Nō aūt ſi cō
ferēdo bn̄ficia reſeruet ſibi ptē fructuū diuerſis
de cauſis: p neceſſitatib⁹ curie ꝛ hmōi: vt fit i
annatis: qꝛ non cenſet̄ illud ſimoniacū. Et ſic
oēs noſtros dicūt eſſe ſimoniacos: qđ falſū
eſt. Sed de ſimonia hēs plene in. ij. pte. ti. i. c.
iiij. ꝛ de cenſuris eius i. iij. pte. ti. de excōicatio
ne. ꝛ ti. de ſuſpenſione.

¶ Titulus tredecimus de dono fortitudinis
Fortitudinis quidditas ꝛ effectus. Ca. i.

Poſt donū cō
ſilij ſequit̄ in auctoritate Iſa.
xi. donū fortitudinis: de q̄ in
pſal. cxvij. Fortitudo mea ꝛ
laus mea dn̄s ꝛ factus ē mihi
in ſalutē. Hec cū ꝯſiſtat in aggrediēdo multū
ardua vbi ſunt mortis picula in ſufferēdo eq̄-
nimit̄ moleſta. In repellēdo p reſiſtētiaꝫ dia-
bolica tētamēta: q̄ oīa abundabūt vltra ſolitū
in tpibus futuris in pſecutōe antexp̄i: ppt̄ qđ
dicit dn̄s Jeſus. Erit tribulatō talis: q̄lis nō
fuit ab initio mūdi vſqꝫ ad illud tp̄s. Mat. xx
iiij. Et dabūt pſeudo pp̄he. ſ. antixp̄i ſigna ꝛ
pdigia maḡ: ita vt in errorē inducant̄ ſi fieri
pōt: ēt electi: qđ erit ad maximā tētatōem eoꝝ
Nō ſb iſto titulo de pſecutōe antixp̄i aget̄: i q̄
maxie neceſſaria erit v̄tus fortitudīs: de qua
in v̄bis p̄s. cxvij. quatuor poſſunt elici.
Habitus nālis: fortitudo mea.
Repletus vel actus rōnalis: laus mea.
Effectus diuinalis: dn̄s.
Fructus ſalutaris: factus eſt mihi in ſalutem

Fortitudo eſt quidaꝫ
habitus q̄ nobis īfundit̄ a ſpū ſancto ꝯ̄ mūdi
aduerſa: vt in eis virilit̄ traſeamus: nō deficiē
tes ppterea a v̄tute ꝛ mādatꝭ dei. Importat
eni quandā aī ꝯfidētiā ꝛ firmitatē q̄ req̄rit̄ in
oībus arduis agēdis ꝛ in oībus mal̄ ſufferen
dis. Un̄ ꝛ. b. Greg. dicit ꝙ fortitudo dat cōfi-
dētiā trepidanti. differt tn̄ ꝯfidētia ꝛ firmitas
quā dat fortitudo q̄ ē donū de q̄ agit̄ ab ea cōfi
dētia quaꝫ dat fortitu° v̄tus moral̄. Actus tn̄
vtriuſqꝫ tā doni q̄ꝫ v̄tutis ſūt circa eandē māꝫ
Sed differūt in q̄tuor. In v̄tute: in ope: i q̄ti
tate: ꝛ in fine. Et in v̄tute q̄dē: qꝛ fortitudo q̄ ē
v̄tus hꝫ mēſurā ſui actus: pōm hūanā ſeu vi-
res hūanas. Un̄ ea q̄ ſupgrediūt̄ vires hūa
nas neqꝫ aggredit̄ neqꝫ ſuſtinet. vn̄ phs dic̄ ꝙ
forꝭ eſt inſtupefactibilis i terribilibus q̄ ſt̄ ſm
hoiem. Sꝫ fortitudo q̄ ē donū ſpūs ſancti hꝫ
p mēſura ſui actus diuinā pōm: de cui⁹ auxi-
lio ꝯfidit: ſic̄ dr̄ in p̄s. In deo meo tnſgredior
muꝝ. i. oēe qđ poſſet hūane īfirmitati obuiar̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf